

m: agazin

DECEMBAR 2015.
BROJ 8
IZDANJE ZA BiH
BESPLATAN PRIMJERAK

INTERVJU
Kristijan Haghofer,
Sony Mobile
Communications

TEMA BROJA
**Android 6.0
Marshmallow**

TALENTI
Aljoša Janković,
košarkaš

htc one E9+

Veliki ali dopadljiv dizajn
Jedinstvena dvostruka završna izrada

Veliki ali dopadljiv dizajn
Jedinstvena dvostruka završna izrada

Savršen ekran
5,5-inčni quadHD ekran

Pažnja na detaljima
20 MP kamera

Bolji selfiji pri slabijem osvjetljenju
HTC UltraPixel prednja kamera

4G LTE

DOLBY AUDIO

IMATE PRIJATELJE

10 INTERVJU

Kristijan Haghofer

16 ZVIJEZDA PONUDE

Sony Android televizor

16

24 PRIČE O PRIJATELJSTVU

Godina dobrih djela

POSLOVNI SVIJET

52 BRENDOVI KOJIMA VJERUJEMO

HTC One E9+

63 TESTIRAMO

Huawei Mate S

74 MREŽA

Najbolje aplikacije za praznične delicije

S DRUGE STRANE

82 TALENTI

Aljoša Janković

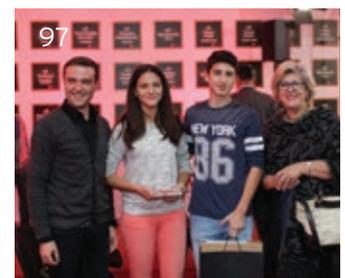
90 U ROMINGU

London Calling

97 U DOBROM DRUŠTVU

Projekat „Škole 2.0“

m:agazin

U zreka kaže da vrijeme brzo prolazi kada se dobro zabavljate, ali bi trebalo da glasi malo drugačije - vrijeme brzo prolazi kada ste okruženi prijateljima i zajedno sa njima stvarate lijepe priče. Upravo tako, kao u trenu, i nama je prošla 2015. godina, jer smo u njoj uz pomoć prijatelja ostvarili, pa čak i premašili mnoge ciljeve. I da, usput se dobro zabavili.

Stranice naših kalendara u godini na izmaku bile su ispisane pričama o prijateljstvu, i u ovom broju ih se sa radošću prisjećamo. Od podrške prijateljima, kojima je potrebno malo pomoći u prevazilaženju prepreka sa kojima se susreću, preko učešća u kampanjama od društvenog značaja, pa sve do ostvarivanja dječijih snova, naših 365 dana je bilo ispunjeno na najljepši mogući način - prijateljstvom. Sa prijateljima smo plesali u flash mob-ovima, takmičili se u igricama, željeli najljepše želje i gradili svjetliju budućnost.

A za budućnost imamo mnogo želja i samo jednu novogodišnju odluku - da budemo sami svoj Djed Mraz i da vrijedno radimo kako bismo sve te želje ostvarili. Tako već znamo da ćemo u 2016. podržati narednu generaciju m:stipendista, izgraditi dječije igralište u opštini u kojoj se desilo najviše dobrih djela i organizovati mnoštvo drugih projekata za još srećniju, bolju i ljepšu novu godinu.

Stoga i vama želimo da budete sami svoj Djed Mraz i da u mjesecima koji dolaze ostvarite sve svoje želje. Da budete okruženi prijateljima i zajedno sa njima stvorite priče kojih ćete se sa osmijehom prisjećati dok časovnik bude otkucavao posljednje trenutke 2016. godine.

Dragi prijatelji, želimo vam srećne praznike i uspješnu godinu!

m:tim

IMPRESUM

DECEMBAR 2015.
BROJ 8
IZDANJE ZA BiH
BESPLATAN PRIMJERAK

IZDAVAČ: Mtel a.d. Banjaluka

ZA IZDAVAČA: generalni direktor Goran Vlaović, izvršni direktor za marketing i prodaju Đorđe Mišić

m:agazin TIM: Sandra Stanić, Aleksandra Šobić, Jelena Maksimović, Milica Stojaković, Andrea Lazić, Vlatka Repac, Brankica Raković

U OVOM BROJU ZA m:agazin PIŠU: Darko Bajić, Aleksandra Stojanović-Ljubotina, Predrag Laketa, Nemanja Runić, Savo Drakulić, Staša Nikodinović, Bojan Radović, Vesna Drakulić, Ljiljana Šipragić, Nenad Bosnić, Darko Kojić, Milovan Tatić, Jelena Računica, Ljubica Jerotijević, Maja Desančić i Dejan Trninić

LEKTOR: Ljiljana Čolović

DIZAJN: Marina Jungić / Aquarius

PRELOM I PRIPREMA: Sanda Arsenić / Aquarius

ADRESA REDAKCIJE: Ivana Franje Jukića 1, 78.000 Banjaluka // TELEFON: 051/240-875, 240-250 // FAX: 051/216-110

E-MAIL: magazin@mtel.ba // WEB: mtel.ba

ŠTAMPA: Compex, Braće Pišteljić 1, 78.000 Banjaluka

TIRAŽ: 3.000

IZLAZI KVARTALNO

m:

IMATE PRIJATELJE

MOJA NOVA ŽELJA,
MOJ NOVI MIX

FOTO PRIČA

1. **m:tel reporteri** - m:tel Open tim u saradnji sa kompanijom Philips posjetio je 30 gradova i u svakoj ostavio po jedan novogodišnji poklon za srećnog pronalazača.
2. **m:tel poslovnice u duhu praznika** - Prednovogodišnje raspoloženje vlada i u svim poslovnicama m:tel-a, pa je svaka od njih ukrašena u duhu nadolazećih praznika
3. **"Državni posao" na ulicama naših gradova** - Na poziv kompanije m:tel, poznata trojka napustila je svoju arhivu i posjetila Banjaluku i Bijeljino, gdje su se družili sa oduševljenim građanima
4. **Paketići za najmlađe** - I ove godine obradovali smo paketićima svoje male prijatelje u Dječijem domu Rada Vranješević i Zavodu za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju "Dr Miroslav Zotović" u Banjaluci, kao i mališane vrtića "Carica Milica - Sveti Evgenije" u Trebinju
5. **Zimzograd** - Kompanija m:tel ponovo stoji iza Zimzograda, čarobnog malog "grada u gradu", koji se i treću godinu smjestio na banjaalučkom trgu.

NUDIMO VAM

Upoznajte nove Moj Mix tarife

PIŠE: MILICA STOJAKOVIĆ

Uz novogodišnje praznike idu i novogodišnje odluke i novi počeci koje nova godina donosi. Stoga vam predstavljamo i nove m:tel Moj Mix tarife koje su skrojene za vaše uživanje u još većim bonusima, jeftinijim pozivima, neograničenom mobilnom internetu i SMS-ovima te bonus minutama za pozive prema Srbiji.

Moj Mix Mini je tarifa za koju pretplata iznosi 19 KM, a koja vam pruža bonus od 100 minuta razgovora prema svim mrežama u BiH, 100 besplatnih SMS-ova i 150 MB mobilnog interneta.

Pretplata za Moj Mix Standard iznosi 29 KM, a omogućava vam 200 minuta besplatnih razgovora prema svim mrežama u BiH, 50 minuta prema mobilnoj mreži mts-a u Srbiji, neograničen broj SMS-ova i 500 MB mobilnog interneta.

Tarifa koja će vam se sigurno svidjeti je Moj Mix Net, za koju pretplata iznosi također 29 KM, a uz koju imate bonus od 100 minuta razgovora prema svim mrežama u BiH, 50 minuta prema mobilnoj mreži mts-a u Srbiji, neograničen broj SMS-ova i čak 4 GB mobilnog interneta.

Ukoliko želite 4 GB mobilnog interneta, ali ste malo veća pričalica, odaberite Moj Mix Extra, te uživajte u bonusu od 300 minuta razgovora prema svim mrežama u BiH, u neograničenom broju SMS-ova i 100 minuta prema mobilnoj mreži mts-a u Srbiji. Pretplata za ovu tarifu iznosi 39 KM.

Moj Mix Top vam pruža čak 500 minuta razgovora prema svim mrežama u BiH, 250 minuta prema mobilnoj

mreži mts-a u Srbiji, neograničen broj SMS-ova i nevjerovatnih 8 GB mobilnog interneta, uz pretplatu od 59 KM.

Moj Mix Premium, čija pretplata iznosi 79 KM, tarifa je uz koju možete uživati uz čak 600 minuta razgovora prema svim mrežama u BiH, 500 minuta prema mobilnoj mreži mts-a u Srbiji, neograničenom broju SMS-ova i 16 GB mobilnog interneta koji gotovo ne stignete potrošiti.

Uz Moj Mix VIP tarifu možete uživati i dalje. Telefonirajte neograničeno i šaljite SMS-ove unutar BiH bez straha od bilo kakvih iznenađenja i dodatnih troškova, a obradovaće vas i 1 000 minuta bonus razgovora prema mobilnoj mreži mts-a u Srbiji, te 20 GB mobilnog interneta.

Ono što dodatno krasi nove m:tel Moj Mix tarife je poziv prema jednom prijatelju broju koji je potpuno besplatan; ne naplaćuje se čak ni uspostava poziva, cijene poziva su jeftinije te sada iznose 0,15 KM/min (bez PDV-a) prema svim mrežama u BiH, a mobilni internet je i dalje neograničen, što vam pruža priliku da budete u toku sa svim svjetskim dešavanjima kada god to poželite. A besplatne SMS-ove možete iskoristiti kuckajući poruke prema svim mobilnim mrežama u BiH.

Uz svih sedam Moj Mix tarifa moguće je izabrati najnovije modele pametnih telefona vodećih svjetskih proizvođača, a neki od njih mogu biti vaši već po cijeni od 1 KM.

Sve što vas dodatno zanima možete pronaći na www.mtel.ba ili saznati putem korisničkog servisa pozivom na broj 066 10 10 10.

NUDIMO VAM

---

m:klub

mjesto gdje nagrađujemo vašu lojalnost

PIŠE: JELENA MAKSIMOVIĆ

Uvažavanje sugestija, dostupnost 24 sata dnevno, posebne ponude te kreiranje novih i modernih usluga koje donosimo direktno u vaše domove do sada su bile način da vam pokažemo zahvalnost za vašu odanost. Od sada nudimo i više. Od sada vas dodatno nagrađujemo dobrodošlicom u m:klub.

Naše najveće bogatstvo ste upravo vi, naši vjerni korisnici, i zato nam je vaša vjernost najvažnija. Zadovoljstvo korisnika znači i naš uspjeh, a m:klub je samo jedan znak pažnje, riječ „hvala“ koju ne stižemo uvijek izgovoriti svima vama koji to zaslužujete.

Vjerujući u m:tel, vi kao naši korisnici i mi koji vaše želje sprovodimo u djela i koji moderne tehnologije dovodimo u vaše domove, izgradili smo čvrst odnos koji želimo njegovati i u budućnosti.

Kreirali smo mjesto u kojem dobijate, skupljate i sami birate ono što želite kao poklon za vašu odanost. M:klub je mjesto osmišljeno da nagrađuje.

Da biste postali član m:klub-a potrebno je da ste postpaid korisnik m:tel-a duže od šest mjeseci. Neki od vas u proteklom periodu su već dobili SMS poziv za članstvo u m:tel klubu vjernih korisnika, a uskoro će poziv stići i do ostalih.

U zavisnosti od 'staža' i vaše mjesečne potrošnje, m:tel vam dodjeljuje i različit broj m:bodova. Kao vjerni korisnik m:tel-a možete biti VIP, odnosno Classic član.

Pored bodova dobrodošlice, bodove možete skupljati i na osnovu redovne uplate mjesečnih računa, učešćem u posebnim akcijama i promotivnim ponudama.

Bodovi se skupljaju šest mjeseci, a možete ih zamijeniti za proizvode koje odaberete na stranicama m:klub Web Shop-a (www.mtel.ba/m-klub). Skupljajući m:bodove u m:klub-u možete ostvariti različite beneficije. Zašto da trošite novac kada određene proizvode možete nabaviti i putem m:bodova koje ste zaradili? A tu su i proizvodi koji su dostupni isključivo članovima m:klub-a. Da li ćete odabrati m:tel šoljicu iz koje ćete piti kafu svako jutro, m:tel kišobran koji će vas zaštititi od kiše ili punjač za vaš mobilni telefon, masku za telefon u svojoj omiljenoj boji, mobilni telefon ili čak tablet ili TV... ostavljamo vama na izbor.

Bitno je da ne zaboravite da svakih šest mjeseci započinje novi ciklus skupljanja bodova. Zato svoje stečene bodove na vrijeme potrošite!

Pregled stanja vaše kartice i izvještaje o stanju raspoloživosti m:bodova, kao i najnoviju ponudu proizvoda iz m:klub Web Shop-a, možete pronaći na svojoj personalizovanoj stranici na portalu Moj m:tel (www.mojmtel.ba). Ako se još uvijek niste upoznali sa prednostima korišćenja ovog portala, vrijeme je da to učinite, jer vam ova usluga pruža mogućnost da potpuno sigurno pristupite određenim personalizovanim uslugama, bez obzira gdje se nalazite. Pored stranice na kojoj ćete dobiti detaljne informacije o vašem članstvu u m:klub-u, putem portala Moj m:tel možete pristupiti online svim svojim računima i detaljnom ispisu odlaznih poziva (listingu) za sve vaše račune, imati uvid u trenutnu potrošnju za postpaid usluge mobilne telefonije, uključiti ili isključiti određene usluge i dobijati svoje račune putem elektronske pošte.

Nakon provjere stanja i raspoloživosti bodova na svojoj kartici možete pristupiti m:klub Web Shop-u, putem kojeg ćete svoje bodove zamijeniti za odgovarajući proizvod. Način zamjene vaših m:bodova za proizvod je

vrlo jednostavan, a naručeni proizvod stići će vam za najviše sedam dana od dana porudžbe, i to direktno na vašu adresu.

Budite i dalje uz nas, a mi ćemo vašu vjernost i dalje čuvati i nagrađivati.

Dobro došli u m:klub!

INTERVJU

Kristijan Haghofer

Regionalni menadžer za Švajcarsku, Austriju i
Adriatic regiju u kompaniji Sony Mobile Communications

Sony formula globalnog uspjeha

Strast za inovacijama i jedinstvena tehnologija

RAZGOVARALA: ALEKSANDRA ŠOBIĆ

Uvremenu u kome se promjena tehnologije dešava izuzetno brzo, jedna tehnološka kompanija opstaje decenijama, još od sredine četrdesetih godina prošlog vijeka. Riječ je o japanskom tehnološkom gigantu - Sony. Kada neko kaže Sony, mene to podsjeća na Walkman, djetinjstvo, muziku i boje, ali i jedan od prvih foto-aparata i smart mobilni telefon koji trenutno koristim, jer je to svakako brend koji je kroz razne uređaje godinama utkan u naše živote. Sony je kompanija koja danas ima misiju da inspiriše i ispunjava našu radoznalost te nas emotivno pokreće i dotiče.

Korporacija Sony obuhvata više segmenata poslovanja: elektroniku, video-igre, zabavu (filmove i

muziku). Jedan od njenih bitnih segmenata su mobilne komunikacije, odgovorne za spajanje izuzetnog dizajna i tehnologije u mobilnim uređajima koji se koriste širom svijeta.

Po riječima gospodina Kristijana Haghofera, regionalnog menadžera za Švajcarsku, Austriju i Adriatic regiju u kompaniji Sony Mobile Communications, recept za globalni uspjeh mobilnih komunikacija pod brendom Sony krije se u strasti za inovacijama i jedinstvenoj tehnologiji. Sa njim smo razgovarali o specifičnostima rada u kompaniji Sony na različitim evropskim tržištima i mogućnostima daljeg razvoja, a saznali smo nešto i o japanskom kando duhu.

Kako biste opisali Sony Mobile u tri riječi?

Inovacija, dizajn, strast.

Sony Mobile je važan dio korporacije Sony. Šta je to što Sony Mobile Communications globalno čini jedinstvenim?

Sony Mobile je važan dio Sony korporacije. To se naročito odnosi na mobilne uređaje koji su važan dio života za svakoga, jer danas čine bitan tehnički asesoar životnog stila.

Tehničko znanje i iskustvo kompanije Sony, sa svojom jedinstvenom tehnologijom kamere, inženjeringa zvuka, TV tehnologijom i funkcionalnostima Sony Play Station-a, objedinjeno je i spakovano u Xperia pametnim telefonima i tabletima, što ih svakako čini jedinstvenim u poređenju sa konkurencijom.

Vi ste regionalni menadžer za Švajcarsku, Austriju i Adriatik regiju. Da li se korisničke navike razlikuju na ovim tržištima?

Naravno da se razlikuju; svaka zemlja ima svoje specifičnosti i svoj karakter. Uvijek to vidim kao izazov - raditi sa različitim ljudima i susresti se sa različitim kulturama i tradicijama.

Možete li nam opisati kako to izgleda u praksi? Kako se prilagođavate radu u japanskoj kompaniji i šta bismo, generalno, mogli preuzeti iz japanske poslovne filozofije?

Kao kompanija koja kreira uređaje koje koriste ljudi, prvo i najvažnije je da tačno i potpuno razumijemo svako tržište i naše korisnike, stvarajući proizvode koji su im privlačniji i prijemčiviji, pri tome veoma odgovorno rukovodeći svojim poslovanjem. Korisnici su mjera vrijednosti naših proizvoda.

Ljudi ne žele samo funkcionalnost, nego dublju, ekskluzivniju emotivnu vrijednost. U japanskoj kulturi to se zove kando. Kando možemo prevesti kao smisleni, rezonantni doživljaj koji budi vaše emocije. I koji vas natjera da uzviknete „Vauuu“.

U svakodnevnom poslu uvijek se trudim da nađem inspiraciju u kando duhu.

Make Believe. Like No Other. Be Moved. Koji korporativni Sony slogan vam se najviše sviđa i zašto?

To je teško reći. Zaista mi se sviđa svaki od njih, jer svaki predstavlja ono za šta se Sony zalaže.

Sony je izvedenica latinske riječi *sonus*, što znači zvuk. Takođe, u engleskom jeziku riječ *sound* (zvuk) se u slengu kaže upravo *sonny*. Priča o istoriji kompanije Sony kaže da je odabir te riječi vezan i za naziv *sonny boys*, koji je u Japanu 1950-ih označavao naočite i pametne mlade ljude.

Kakvo je danas svjetsko tržište mobilnih telefona? Šta su najveći izazovi?

U poređenju sa ogromnim rastom u prethodnim godinama, predviđa se da će tržište mobilnih telefona rasti još neznatno. Imajući to u vidu, Sony Mobile će se fokusirati na high-end i premium segment tržišta, kako bismo u okviru svog poslovanja vršili selekciju i koncentraciju.

U jednoj od Xperia kampanja kaže se da Sony pomjera granice kreirajući iskustva koja još nismo vidjeli, čuli ili iskusili. Kako vidite Sony mobilne komunikacije u budućnosti? Postoji li još prostora za revolucionarne inovacije?

Mi ćemo se svakako i dalje fokusirati na kreiranje diferenciranih proizvoda koji objedinjuju najnapredniju kameru, najduže trajanje baterije i superiorne smart funkcionalnosti kako bismo ispunili potrebe naših korisnika.

Možete li zamisliti jedan dan bez elektronskih uređaja. Kako tehnologija mijenja naše živote?

Zapravo mi je to zaista teško zamisliti. Vjerujem da će tehnologija uvijek biti neizostavan dio naših života. Tehnologija, poput pametnih uređaja, u budućnosti će zauzimati sve veći dio našeg života, dajući nam još više mogućnosti.

Korisnici su mjera vrijednosti naših proizvoda.

SONY

Fotografija je snimljena s novim Sony Xperia™ pametnim telefonom

Najbolja kamera na svijetu u kompaktnom pametnom telefonu

Testirana u odnosu na vodeće pametne telefone iz 2015.

Ultrabrzi autofokus i kamera od 23 MP

Baterija koja omogućava i do 2 dana rada*

Kompaktni vodootporni dizajn** sa senzorom za otiske prstiju

XPERIA Z5 Compact

Rezultat zasnovan na rezoluciji glavne kamere modela Z5 Compact (23 MP), brzini autofokusa (0.20-0.25sec) i procjeni kvaliteta slike od strane 200 korisnika najprodavanijih pametnih telefona u Velikoj Britaniji tokom 2015. godine. Potvrdu specifikacija i testiranje potrošača sproveo Strategy Analytics. Za više informacija posjetite: www.sonymobile.com/testresults/. *Trajanje baterije mjereno je prema Sony Mobile Communications AB profilu korištenja pametnih telefona, definisanog u septembru 2014. kako bi predstavio tipično aktivno stanje korisnika smartfona koje uključuje, ali nije ograničeno na, širok spektar korisničkih scenarija (pozive, primanje i slanje poruka, pretraživanje web-a, korištenje društvenih mreža, igranje igrica, slušanje muzike, gledanje videa online, snimanje i reprodukciju videa). ** Xperia Z5 Compact je vodootporan i zaštićen od prašine, tako da nema razloga za brigu ukoliko se zateknete na kiši ili pokušate da uklonite prašinu pod vodom, ali zapamtite – svi otvori i odgovarajući poklopci bi trebalo da budu čvrsto zatvoreni. Uređaj ne bi smjelo da bude potpuno uronjen u vodu niti da bude izložen morskoj, slanoj ili hlorisanoj vodi i tečnostima poput pića. Zbog potreba i nepravilna upotreba uređaja dovode do momentalnog poništavanja garancije. Ovaj model ima sertifikot otpornosti IP65/IP68. Za više informacija posjetite www.sonymobile.com/waterproof. Upozorenje: Xperia Z5 Compact ima USB ulaz za priključivanje i punjenje bez poklopca. USB ulaz mora biti u potpunosti suh prije punjenja. Ikone i slike su simulirane i korištene su samo za ilustrativne svrhe. Sony je robna marka ili registrovana robna marka kompanije Sony Corporation. Android, Google Chrome i Google play su robne marke Google Inc. © 2015. Sony Mobile Communications Inc. Sva prava zadržana. Mrežne usluge operatera nisu uključene.

OPEN PREDSTAVLJA

Open IPTV- nova dimenzija savremene televizije

PRIPREMIO: PREDRAG LAKETA

HBO je pripremio pravu uvertiru u najluđu novogodišnju noć, jer 31. decembra u 22.40 emituje novogodišnji koncert „Kejti Peri: Svjetska turneja Prizmatik“. Ovaj koncert donosi eksploziju čula sa izvanrednim scenskim nastupom i zaraznim pjesmama, koje su Kejti omogućile titulu jedne od najfascinantnijih pjevačica današnjice. Koncert je režirao Baz Halpin, a turneja predstavlja saradnju sa Kejti, koja obožavaocima nudi zadivljujuću vizuelnu produkciju koja prikazuje njen veseli karakter i umjetničku dušu.

Ova kratka najava je odlična uvertira za ono što želimo da kažemo...

Uz uslugu Open IPTV-ja, nije naodmet podsjetiti se još jednom, možemo iskoristiti sve ono što nam televizija može pružiti. Uživajte u Open IPTV sadržajima svakako

je potpunije, jer uz raznovrsne programe i televizijske sadržaje, koje vam nudimo u osnovnom i dodatnim Open IPTV paketima, videotekom, TV vodičem..., televizijski sadržaji dobijaju novu, potpuniju dimenziju.

Brojni televizijski kanali - HBO, CINEMAX, FOX, FOX life i drugi - iz dana u dan, iz meseca u mjesec, pripremaju široku lepezu filmskih naslova, a njihov programski meni je ukusna mješavina filmskih žanrova, svijetlih zvijezda, nagrađivanih naslova, poznatih filmskih klasika...

Robert de Niro, Al Paćino, Šon Koneri, Džordž Kluni, Elizabet Tejlor i Šeron Stoun samo su neke od holivudskih zvijezda čije smo doživljaje i pustolovine pratili u programskoj ponudi. Premijere novih, ali i starijih filmskih klasika i televizijskih serija ponijele su brojne nagrade i priznanja, poput prestižnog Oskara, Zlatnog globusa, Emija i drugih. Pa su tako, na TV CINEMAX, Šon Koneri i Odri Hepbern igrali glavne uloge u megaspektaklu „Robin i Marijana“.

Ni ljubitelji dokumentarnih filmova nisu ostali uskraćeni za svoj probrani ukus, pa smo tako imali privilegiju da, između ostalog, pogledamo fenomenalnu dokumentarnu priču „Posljednji dani u Vijetnamu“, koja je nominovana za Oskara. Ovaj dokumentarac govori o posljednjim danima američkog prisustva u Sajgonu i herojskoj evakuaciji čak 135 000 južnih Vijetnamaca.

Ekskluzivne premijere brojnih dokumentarnih serijala možemo pratiti na National Geographic Channel, Discovery Channel, Animal Planet, 24Kitchen i drugim vrhunskim televizijskim produkcijama. Zapravo, planeta je postala isuviše mala za vrhunske domete slike i zvuka, jer smo, između ostalog, bili svjedoci nesvakidašnje serije „Velika otkrića“, koja nam je pružila maštovit i zanimljiv pogled na najveća naučna dostignuća današnjice. Pratili smo naučnike koji rade na vrhunskim projektima sa potencijalom da postanu revolucionarni i riješe goruće probleme (na primjer, razvoj vakcine protiv ebole, nalaženje načina za sprečavanje moždanog udara ili novi metod dovođena vode do afričkih sela pogođenih sušom).

Grupa najboljih stručnjaka za preživljavanje na svijetu naći će se u situaciji koju je nemoguće preživjeti i u kojoj se niko dosad nije našao. Dvanaest ljudi, četrdeset dana, četrdeset noći, bez hrane, bez vode, bez odjeće. Ovo je ekstreman izazov za ljudsku izdržljivost i volju za opstankom. To je Discovery Channel. I to nije sve.

Direktni prenosi vrhunskih sportskih događaja - Lige šampiona, Lige Evrope, italijanske, grčke i brazilske fudbalske lige, oba južnoamerička fudbalska kupa, američkog fudbala, Svjetske lige u odbojci, njemačke rukometne lige i boksa - samo su neki od raznovrsnih sportskih televizijskih sadržaja u ponudi Open IPTV-ja.

Ipak je ovo nova dimenzija savremene televizije!

ZVIJEZDA PONUDE

Sony Android televizor za novi stil života

Sony televizor W75 sa Android operativnim sistemom donosi vam novi svijet filma, muzike, fotografija, igara i aplikacija, i sve to uz nevjerovatan Sony kvalitet slike i zvuka.

Koristeći opcije koje vam Sony Android TV pruža zakoračite u novi svijet zabave. Voice opcija vam omogućava da ugrađenim mikrofonom na daljinskom upravljaču, osjetljivim na dodir, pretražujete glasovnim komandama, postavljate pitanja i upravljate televizorom.

Google Cast omogućava brzo, zabavno i jednostavno slanje sadržaja sa telefona ili tableta na televizor. Možete raditi više stvari na vašem uređaju u isto vrijeme, a baterija na vašem mobilnom uređaju se neće trošiti.

Apps and Games - koristeći svoj Google ID uživate u plaćenim i besplatnim aplikacijama i igrama na velikom ekranu, kao što ste do sada na svojim mobilnim uređajima.

Uživanje u svim pogodnostima Sony BRAVIA televizora nikada nije bilo lakše zahvaljujući Android interfejsu.

Detalji su zapanjujući - bez obzira na sadržaj

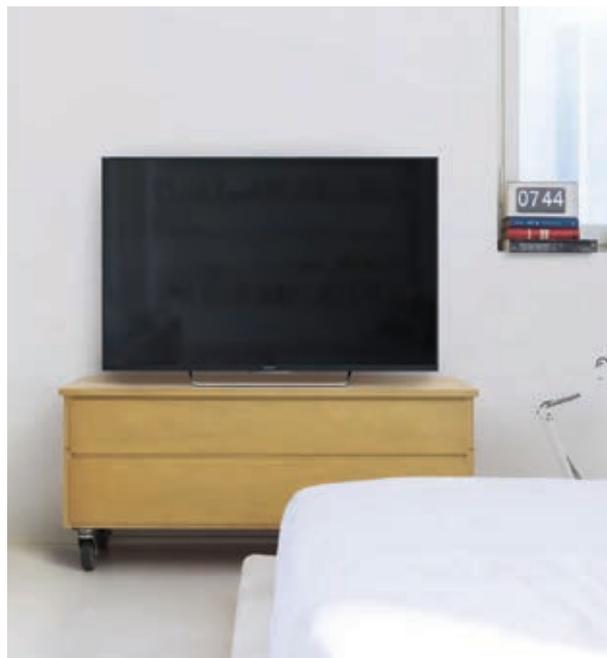
Moćna tehnologija obrade slike predivno povećava rezoluciju svakog pojedinačnog piksela. Pojedinačni dijelovi svake scene analiziraju se i upoređuju sa posebnom bazom slika. Tehnologija za smanjenje šuma X-Reality PRO smanjuje razne vrste šuma u analognim i digitalnim televizijskim signalima, DVD i Blu-ray Disc™ sadržajima te čak digitalnim fotografijama.

Napravljen za slušanje

Učinite slušanje jednako realističnim kao i gledanje. ClearAudio+ precizno prilagođava zvuk televizora za postizanje prožimajućeg doživljaja, koji emocionalno obogaćuje i ostavlja dojam da vas zvuk okružuje. Slušajte muziku, dijaloge i surround efekte uz veću jasnoću i odvajanje, bez obzira na to koji sadržaj gledate.

Vrhunski doživljaj

Esencijalni BRAVIA W75 model spaja estetiku, funkcionalne ljepote i čitav niz emocija u svakoj sceni sa bogatim, živim bojama. Apsolutno savršena slika, dopunjena bogatim zvukom, koji je vjeran originalnom izvoru i uzbudljivom novom korisničkom iskustvu.

Sony je nedavno, koristeći posebnu priliku - premijeru novog „James Bond“ filma, predstavio medijima i partnerima najnoviju inovaciju - Sony Android TV - te njegovu funkcionalnost. Prisutni su imali priliku zakoračiti u novi svijet zabave sa novim Sony modelima.

O kompaniji Sony

Sony je vodeći svjetski inovator u oblasti audio, video i informacione tehnologije, kako za potrošačko, tako i za profesionalno tržište. Sony je poznat po svojim audio-vizuelnim proizvodima, kao što su BRAVIA™ LCD televizor visoke rezolucije, Cyber-shot™ digitalni fotoaparati, Handycam® kamera, „α“ (Alfa) SLR digitalni fotoaparati, Sony Tablet i Walkman® MP3 plejer, kao i po svojim VAIO™ računarima i 3D opremi za profesionalne prenose visoke rezolucije.

Za više informacija o kompaniji Sony u Evropi posjetite sony-europe.com.

Za više informacija o kompaniji Sony posjetite sony.net.

Sony, WALKMAN, VAIO, Cyber-shot, Handycam, α, Exmor, BRAVIA i XDCAM su zaštitni znakovi ili registrovani zaštitni znakovi Sony Corporation. Svi ostali zaštitni znakovi ili registrovani zaštitni znakovi vlasništvo su odgovarajućih kompanija.

FREND KUTAK

Razgovori sa Srbijom po istoj cijeni kao i unutar BiH

Razgovaraj sa svojim najmilijima u Srbiji za 0,17 KM/min.

PRIPREMILA: JELENA MAKSIMOVIĆ

Praznici su vrijeme koje provodimo sa onima koje najviše volimo, kada dijelimo i poklanjamo. Tada se sjetimo svih svojih prijatelja i porodice koji su nam blizu, ali i onih koji su daleko. U vrijeme praznika nemoguće postaje postaje moguće.

Podijeli veselje koje nose praznici i sa prijateljima i rodbinom koji žive u Srbiji. Zaboravi na visoke cijene razgovora i bezbrižno se prepusti dugim pričama. Do kraja januara, svi Frend korisnici mogu da pričaju sa korisnicima mts mobilne mreže u Srbiji po istoj cijeni kao što pričaju sa korisnicima m:tel mreže u BiH. Tvoji razgovori sa prijateljima u Srbiji koji koriste mts mobilnu mrežu i imaju broj sa prefiksom 064, 065 i 066 iznosiće 0,17 KM/min, uz cijenu uspostave poziva od 0,06 KM.

Iskoristi ovu sjajnu ponudu, budi bliži onima koje voliš, podijeli toplinu koju nose praznici i ne štedi na riječima.

Napomena: U cijene nije uračunat PDV. Cijene rominga su ostale nepromijenjene. Za dodatne informacije posjeti stranicu frend.mtel.ba ili besplatno pozovi m:tel Call centar na 066 10 10 10.

PRAZNIČNA FREND IZNENAĐENJA

Pored snižene cijene razgovora prema mts mobilnoj mreži u Srbiji, Frend ti je pripremio još iznenađenja. Uz svaki kupljeni vaučer za Frend dopunu u iznosu od 10 KM dobićeš na poklon najnoviji CD grupe „Miligram” i mogućnost neograničenog slanja SMS-ova čak mjesec dana.

Provedi praznike uz vesele note i neograničenu komunikaciju!

ZOVI
SRBIJU ILI BIH -
ISTO JE!

UDARNA VIJEST

POZIV
0.17*
KM/min

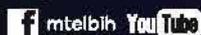
**Cijena poziva je ista
prema Srbiji kao i
unutar m:tel mreže**

Donosimo vam udarnu vijest iz regiona.
Od danas svi Frend korisnici mogu da pričaju sa
korisnicima mt:s mobilne mreže u Srbiji po istoj
cijeni kao što pričaju sa korisnicima m:tel mreže.

* Uspostava poziva se naplaćuje 0,06KM.
U cijene nije uračunat PDV.

www.mtel.ba
korisnički servis:
066 10 10 10
Moj meni *100#

m:tel *izvata prijetulje!*

m:i

Podaci u oblaku - imamo li izbora?

Jedan od najčešćih argumenata protiv uvođenja cloud baziranih servisa u kompanijsku IT infrastrukturu, koji čujem posljednjih nekoliko godina, jeste taj da se ne želi podatke smještati u cloud, odnosno na lokacije koje nisu pod kontrolom kompanije koja je vlasnik podataka. Dodatno se veoma često iznose argumentacije da kompanija posjeduje kupljene, konfigurisane ili interno razvijene mehanizme zaštite podataka, koji se nalaze na internim storage lokacijama, što ne bi bilo moguće implementirati ukoliko bi se podaci našli na nekom od cloud baziranih storage servisa.

PIŠE: DAMIR DIZDAREVIĆ

Ikoliko god da je ova argumentacija, narodski rečeno, držala vodu prije nekoliko godina, danas je značajno izgubila na snazi, a može se reći i na smislu. Za ogroman broj kompanija danas pravo pitanje zapravo nije da li žele podatke u cloud-u ili ne, nego u kojoj su mjeri zaista svjesni da se podaci tamo već nalaze, i to vjerovatno već dosta dugo i bez ikakve kontrole. Činjenica je to pred kojom mnogi danas još uvijek zatvaraju oči, ali je nepobitna i lako dokaziva. Ipak, s obzirom na to da ova pojava najčešće nije rezultat bilo kakve strategije kompanijskog IT-a, ona zato i nije generisana na uobičajen način, pa ni sam IT unutar kompanije često nije imao adekvatan odgovor. Desila se zapravo svojevrsna inverzija - krajnji korisnici su počeli da koriste neke IT servise samoinicijativno, a da interni IT zapravo nije imao adekvatno rješenje da ponudi unutar kompanijske infrastrukture. Ovo

je impliciralo da su podaci postali mnogo mobilniji nego što djeluju na prvi pogled.

Naime, rezultati istraživanja vrlo ozbiljnih analitičkih kuća, poput „Gartner“-a i „Forrester“-a, pokazuju da više od polovine današnjih uposlenika globalno pošalje svoj prvi e-mail prije nego što dođe na posao, a da gotovo dvije trećine njih pošalje svoj posljednji e-mail (tokom dana) nakon što napusti radno mjesto. Ovo vrlo paradigmatično pokazuje da je definicija radnog mjesta danas vrlo fleksibilna, te da je radno mjesto, odnosno mjesto sa kojeg se obavlja posao, mobilno više nego ikada. Zajedno sa ovim i sami podaci postaju mobilni, jer su i uređaji na kojima se oni generišu ili konzumiraju vrlo mobilni. Slična istraživanja, koja su i te kako primjenjiva i na naš region, pokazuju da veliki broj uposlenika

današnjih kompanija drži manju ili veću količinu poslovnih podataka na nekom od privatnih cloud baziranih storage servisa (npr. „OneDrive“, „Dropbox“, „Google Drive“ i slično). Ova činjenica je čista posljedica ranije opisane mobilnosti radnog mjesta. Umjesto nekadašnjeg snimanja podataka na USB-ove, danas je mnogo lakše ono na čemu se radi snimiti na privatni cloud storage servis te imati pristup tim podacima sa bilo kojeg mjesta i bilo kojeg uređaja. To omogućava da se, pored posjedovanja zaštitne kopije podatka, posao koji je započeo na radnom mjestu može završiti kod kuće ili obrnuto. Interesantno je ipak da je većina krajnjih korisnika na ovo rješenje nadošla bez intervencije kompanijskog IT-a. Sa druge strane, IT u gotovo svakoj kompaniji će reći da je ova praksa izvan procedura i pravila kompanije. I tu će biti u pravu. Ipak, i pored toga, interni IT uglavnom ne nudi neko adekvatno rješenje koje bi imalo iste mogućnosti za korisnika, a istovremeno bilo sigurnosno prihvatljivo za samu kompaniju. Tako se vraćamo na stanje blage ignorancije sa

od lokacije samog podatka, nego će 'putovati' zajedno sa podacima i biti efikasna na svakom mjestu i svakom uređaju. Vrlo malo tehnologija takve namjene, koje su korišćene prethodnih godina, ima ovu osobinu, pa se i na polju zaštite samih podataka, potrebno okrenuti novim rješenjima, koja su prilagođena današnjem načinu rada i uređajima koji se koriste.

Promjena načina posmatranja poslovnih podataka, kao i tehnika za njihovu zaštitu ključna je promjena koju današnji IT ljudi i odjeli moraju da naprave. Izostanak te promjene i držanje pri starim tehnikama može samo umanjiti funkcionalnost, a neće povećati sigurnost ni u kom pogledu. Ignorisanje problema još manje. Zato je prihvatanje poslovno orijentisanih cloud-baziranih servisa opravdano iz mnogo razloga. Sa aspekta smještaja podataka, ovi servisi (kakav je recimo „OneDrive for Business“ iz Office365 paketa) nude korisniku gotovo isto iskustvo kakvo ima sa privatnim cloud baziranim storage servisima (poput „Dropbox“-a), ali podaci

početka teksta, u kojem se podaci i dalje smatraju lokalno lociranim a da oni to zapravo odavno nisu. Pored toga, podaci koji se nalaze na privatnim cloud storage servisima zaštićeni su tek lozinkom koju definiše sam korisnik za odgovarajući servis. Za razliku od kompanijskog okruženja, gdje se zahtjevi za kompleksnom lozinkom mogu forsirati, to na ovakvim servisima nije moguće napraviti, pa je nivo zaštite vrlo upitan.

Zbog svega ovoga, poslovni podaci gotovo svake današnje tipične kompanije u BiH ili bilo gdje u regiji uglavnom su, moglo bi se reći, disperzirani između storage sistema same kompanije, računara krajnjih korisnika te privatnih cloud storage servisa. Naravno da u tom slučaju o sigurnosti samih podataka, odnosno informacija, teško možemo govoriti na način kako je to bilo prije 4-5 godina. Tehnike za zaštitu podataka uspostavljene dosta davno većinom su lokacijski zavisne, odnosno konfiguriraju se prema lokaciji na kojoj se konkretni podatak nalazi, te uglavnom gube svoju funkciju prilikom pomjeranja podatka na drugu lokaciju. S obzirom na to da je mobilnost podataka danas gotovo podrazumijevana, potrebna nam je tehnika za zaštitu podataka koja neće zavisiti

ostaju unutar kontrolisanog okruženja, jer su poslovno orijentisani cloud servisi upravljivi od strane kompanijskog IT-a. Sa druge strane, tehnike za zaštitu podataka na ovakvim servisima prilagođene su mobilnosti samih podataka i prate ih bez obzira na lokaciju i uređaj na kojem se podaci konzumiraju. Zaštita kakva je Office365 IRM (Information Rights Management) nudi upravo takvo rješenje za zaštitu, koje se može primijeniti kako na podatke u cloud-u, tako i na podatke koji su smješteni lokalno na storage sistemima unutar kompanije. Može se reći da postoji solidan broj cloud baziranih servisa koji zapravo i ne traže da se vrši bilo kakva migracija podataka u cloud, ali nude funkcionalnosti koje su primjenjive lokalno.

„Logosoft“ u svojoj ponudi za poslovne korisnike adresira upravo probleme na koje sam ukazao u ovom tekstu, te nudi svojim poslovnim korisnicima pakete usluga koji sadrže ono što je potrebno današnjim kompanijama da bi održale svoje poslovanje sigurnim, stabilnim i maksimalno produktivnim, uz minimalna ulaganja.

Više informacija na www.lol.ba/poslovniKorisnici.aspx.

Za svakoga po sajt

Bliži se kraj godine i dolazi vrijeme kada se od mnoštva zanimljivih sajtova biraju najbolji i najinteresantniji za ovu godinu. Težak zadatak je bio da se među mnogo dobrih izabere samo nekoliko njih.

PIŠE: DARKO BAJIĆ

---

www.popcorngarage.com

Sajt u znaku čuvene američke rute 66 namijenjen je ljubiteljima (holivudske) filmske umjetnosti. Posjetioци se 'nalaze' u zapuštenoj garaži prepunoj stvari među kojima je potrebno prepoznati 66 predmeta koji imaju neku filmsku referencu. Za svaki tačan film dobija se 1 poen i mogućnost pregleda filmskog isječka. Sa tri pogrešno upisana odgovora igra se završava.

www.dronestagr.am

Popularnost snimaka i videa napravljenih uz pomoć drona sve je veća, a ovaj sajt je napravljen baš u tu svrhu. Posjetioци mogu pretraživati veliku kolekciju slika snimljenih iz ptičje perspektive i učestvovati u takmičenjima za najbolju fotografiju. Potražite gradove, mjesta i građevine koje ste posjetili i pogledajte ih iz potpuno drugačijeg ugla.

www.officelovin.com

Kancelarija je mjesto u kojem provodimo dobar dio dana, pa je stoga ideja Officelovin sajta da posjetioциma

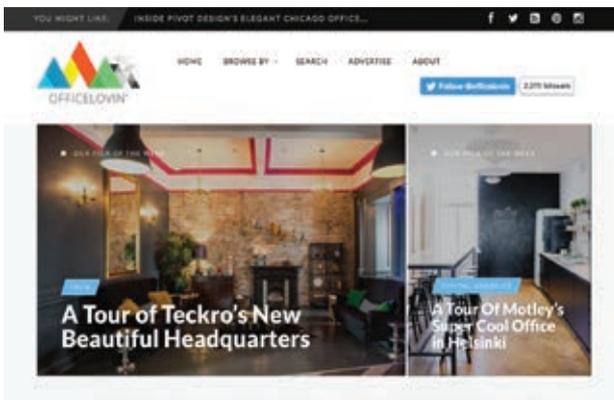
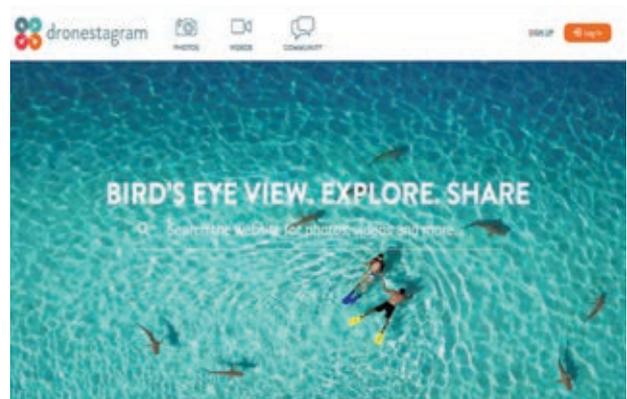
otkriva nove ideje za namještanje kancelarije. Sajt je zamišljen da prikaže dizajn kancelarija poznatih kompanija, ali i da posluži kao izvor inspiracije za sve one kojima je važna udobnost radnog prostora.

www.rasterbator.net

Sliku koja na klasičnom štampaču može biti najviše A4 formata moguće je mnogostruko uvećati putem sajta rasterbator.net. Veoma zgodna opcija prilikom ukrašavanja prostora, pogotovo dječijih soba.

www.dribbble.com

Dribbble je zajednica dizajnera koji svakodnevno predstavljaju i komentarišu svoje i druge radove. Web dizajneri, grafički dizajneri, ilustratori, tipografi i mnogi drugi kreativci postavljaju slike svojih radova u nižoj rezoluciji i predstavljaju svoj rad i trenutne projekte. Veoma interesantno mjesto za otkrivanje nečega novog, čak i za one koji se ne bave isključivo dizajnom.

www.sololearn.com i
www.busuu.com

sololearn.com i busuu.com nude zanimljive kursevi za online učenje. Solelearn nudi kurseve iz programiranja, baza podataka, poslovnih i drugih vještina, praćenih sa mini-kvizovima nakon nekoliko lekcija, dok Busuu ima veliki izbor stranih jezika za online učenje.

www.htwins.net/scale2

Na adresi www.htwins.net/scale2 nalazi se veoma interesantna aplikacija koja prikazuje sve moguće veličine u prirodi, počevši od kvantne pjene, atoma i bakterija do klastera galaksija. Na svaki prikazani objekat se može klikom miša doći do zanimljivih informacija. Veoma poučno i za školarce i za odrasle.

PRIČE O PRIJATELJSTVU

Godina dobrih djela

Kada se osvrnemo na godine koje su iza nas, osim na poslovne uspjehe naročito smo ponosni i na sve one veze koje smo započeli ili nastavili da negujemo sa sredinom u kojoj poslujemo i živimo. Svakodnevno smo bili posvećeni ideji kojom se vodimo, a to je kako iskazati svoju zahvalnost našim dragim korisnicima, kao i kako pomoći onima koji čine ovaj svijet ljepšim mjestom za život.

PIŠE: SANDRA STANIĆ

U 2015. godini, kao i uvijek, ulagali smo u naša stara prijateljstva, stvarali nova, kao i gradili nove staze za neke buduće veze sa vama. U novu godinu zakoračićemo bogatiji za sva ova sjećanja i pozitivne emocije koje ćete naći na narednim stranicama našeg m:agazina.

***

Vaša dobra djela učinila su „**Dobro djelo**“ akcijom godine, a naše zadovoljstvo je darovati najboljima dječije igralište.

Akcija „Dobro djelo“

„**Mjesec prijateljstva**“ smo već drugu godinu zaredom proslavili zajedno sa vama u 10 gradova BiH.

„**Ne kucaj da se ne bi zakucao**“ kampanja je za podizanje svijesti vozača, a ovaj projekat smo podržali partnerstvom, upravo prepoznavši značaj ukazivanja na opasnosti kojima su izloženi učesnici u saobraćaju, sa akcentom na one koji koriste mobilni telefon dok su za volanom.

Sajam za djecu i porodicu održan je u Banjoj Luci, a podržali smo ga kao generalni sponzori.

„Mjesec prijateljstva“

Centar za edukaciju „Tvoja riječ“ obilježio je Međunarodni dan osoba sa autizmom. Bili smo uz njih kako bismo učestvovali u ovoj humanoj manifestaciji.

Đurđevdanski festival je manifestacija kojoj već tradicionalno pružamo podršku, ove godine kao pokrovitelj revijalnog dijela programa.

Prva baletska škola otvorena je u Banjoj Luci, a, kao pokrovitelji škole, zajedno smo nizom manifestacija obilježili i Međunarodni dan plesa.

Dječiji edukativni centar „Svjetlice“ Banja Luka i ove godine je obilježio Međunarodni dan osoba sa Daunovim sindromom, a mi smo im prijatelji već dugi niz godina. Pored toga, pomogli smo i u otvaranju njihovog Servisnog centra za djecu sa poteškoćama u razvoju.

Plavi telefon je savjetodavna linija za djecu žrtve nasilja, a mi smo im omogućili besplatne pozive iz cijele BiH, iz svih fiksnih i mobilnih mreža.

„Prva baletska škola“

Udruženju roditelja djece oboljele od malignih bolesti „Iskra“ pomogli smo kroz realizaciju izložbe **„Umjetnost za humanost“**, kako bi prikupili sredstva za oboljelu djecu.

Ove godine učestvovali smo i na **humanitarnoj aukciji „U srcu prirode, humanost na djelu“**, održanoj u Tesliću, otkupivši dva ulja na platnu, a sva prikupljena sredstva donirana su Savezu oboljelih od rijetkih bolesti u RS.

Festival „Matirajmo predrasude“, čiji je cilj promocija multikulturalnosti, saradnje i boljeg razumijevanja među različitim društvenim grupama, kao i popularizacija šaha kao sportske discipline, pomogli smo nagradivši pobjednike ovog festivala.

Ni ove godine nismo zaboravili darovati nikoljdanskim paketićima svoje male prijatelje u **Dječijem domu „Rada Vranješević“** i **Zavodu za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju „Dr Miroslav Zotović“** u Banjoj Luci, kao i mališane **vrtića „Carica Milica - Sveti Evgenije“** u Trebinju.

***

Konkurs za **m:stipendije** je otvoren i ove godine, šestu godinu zaredom. Novih 25 stipendista će, kao i njihove prethodne kolege, primati stipendiju do kraja prvog ciklusa studija, ali i imati priliku obaviti stručnu praksu u kompaniji u trajanju od mjesec dana.

„Škole 2.0“ je projekat koji smo pokrenuli kako bismo pomogli osnovnim školama u BiH da naprave svoj školski sajt i tako internet stavili u službu obrazovanja, ali i kreirali dugoročnu društvenu vrijednost koja će služiti kako učenicima, tako i nastavnicima i roditeljima, pa i cjelokupnoj zajednici. Svim prijavljenim školama, pored pomoći u kreiranju sajta, poklonjeno je i dvije godine besplatnog domena i hostinga, a najbolje tri nagrađene su i laptop uređajima.

Višegodišnja saradnja sa **Udruženjem za međunarodnu razmjenu studenata „IAESTE“** omogućila je i

Projekat „Škole 2.0“

ove godine dolazak stranih studenata na praksu u našu kompaniju, što daje mogućnost studentima iz BiH da, po sistemu reciprociteta, odlaze na stručno usavršavanje u inostranstvo.

Na stogodišnjicu rođenja Branka Ćopića, u **Osnovnoj školi „Branko Ćopić“ u Hašanima**, otvorena je biblioteka u čijem smo renoviranju i opremanju sa zadovoljstvom učestvovali. Škola je, pored renoviranja, dobila i namještaj te savremene uređaje i računare, a u narednom periodu biće obnovljen i knjižni fond ove biblioteke.

Nastavili smo da učvršćujemo prijateljstvo sa onima sa kojima smo bliski godinama unazad, poput Elektrotehničkog fakulteta u Banjoj Luci, nagradivši najbolje studente i ove godine, podrškom dodjeli novinarske nagrade „Srđan Aleksić“ te podrškom državnim takmičenju u preduzetničkim vještinama srednjoškolaca „Poslovni izazov“.

Znanje smo podržali i **podrškom konferencijama** - okupljanjem IT stručnjaka **„MSCommunity BiH“**, kao i

Međunarodnoj konferenciji o ekonomskom razvoju i preduzetništvu u zemljama u tranziciji „**REDETE 2015**“. Bili smo i učesnici jedne od najznačajnijih IT okupljanja u BiH - Pete konferencije informacionih tehnologija „**King Partner Day 2015**“ u Tesliću.

Nakon prestanka prikazivanja televizijske verzije kviza znanja „**Kvizolog**“, odlučili smo da kreiramo dvije nove verzije - desktop igricu, kao i verziju ovog kviza koja se može igrati putem Android aplikacija na smartfonu.

Foto konkurs „Uhvati komunikaciju“ projekat je koji smo osmislili i realizovali za sve ljubitelje fotografije. Nakon nekoliko stotina pristiglih radova na ovaj konkurs i mjesec dana glasanja na našem službenom blogu, proglašeni su i nagrađeni pobjednici konkursa, a odabrano je i

Konferencija „King Partner Day 2015“

30 najuspješnijih fotografija koje su prikazane na izložbi u Banjoj Luci.

Dječije pozorište u Banjoj Luci je naš dugogodišnji prijatelj. I ove godine smo podržali „**Snješkovo**“ - kulturno-zabavnu i edukativnu manifestaciju za djecu i odrasle, koja se već drugu godinu odvija u Muzeju pozorišnih lutaka Dječijeg pozorišta Republike Srpske u mjesecu decembru.

Akademija umjetnosti Univerziteta u Banjaluci već tradicionalno, po 16. put, ove godine je organizovala kulturnu manifestaciju „**Dani Vlade S. Miloševića**“, koju smo tradicionalno podržali i ovaj put.

Pomogavši u realizaciji manifestacije povodom Dana grada Banje Luke podržali smo i održavanje spektakla Državnog plesnog ansambla „**Ruski kozaci**“ iz Moskve.

Pomogli smo i u održavanju smotre dramskih amatera sa prostora bivše Jugoslavije „**Festival festivala**“ u Trebinju.

Prepoznali smo važnost manifestacije povodom obilježavanja „**Noći muzeja**“, i uključili se u organizaciju ovog

događaja zajedno sa Muzejem savremene umjetnosti RS u Banjoj Luci.

Tradicionalno prijateljstvo i dobra saradnja sa Narodnim pozorištem RS nastavila se i ove godine sponzorstvom održavanja „**Teatar festa**“, ali i pozorišne sezone 2015/2016.

Za naše prijatelje smo ove godine organizovali multimedijalni spektakl „**m:tel Noć reklamoždera**“, a više hiljada posjetilaca imalo je priliku da uživa u najboljim svjetskim reklamama, cjelovečernjem koncertu Massima Savića, ali i brojnim poklonima i iznenađenjima.

Dječji festival „Na jedrima glazbe“ održan je u Ljubuškom uz našu prijateljsku podršku.

Foto konkurs „Uhvati komunikaciju“

Festival „Demofest“

Zajedno sa svojim prijateljima i ove godine smo uživali u muzičkim spektaklima, koncertima i festivalima, poput koncerta filharmonije, Demofest-a, Fresh Wave festivala, Kikija Lesendrića i „Pilota“, Željka Joksimovića, „Miligrama“, Biljane Krstić i grupe „Bistrik“, Harisa Džinovića...

Tradicionalno dobra saradnja sa sportistima

PIŠE: SANDRA STANIĆ

Svoju posvećenost ideji da podržavamo prave vrijednosti oduvijek smo potvrđivali podrškom sportu i sportskim događajima. I ove godine smo bili iskreni prijatelji mnogim klubovima i talentima.

Tradicionalno dobru saradnju sa sportskim klubovima nastavili smo da negujemo i ove godine, zajedno sa našim prijateljima Fudbalskim klubom „Borac“, Rukometnim klubom „Borac“, Odbojkaškim klubom „Borac“ te Košarkaškim klubom „Igokea“. Ove godine smo pružili podršku i Fudbalskom klubu „Rekreativo“ Banja Luka, a bili smo sponzori i manifestacije Ulična košarka „Banja Luka“ te događaja „Fitnessom do zdravlja“, kao i Turnira prijateljstva u Bijeljini i Ulične košarke „Drvar 2015“.

Neke od najvećih sportskih događaja ove sezone podržali smo i sa zadovoljstvom pratili i promovisali sve aktivnosti u vezi sa njima. Ponovo smo bili prijatelji Rafting kluba „Kanjon“ Banja Luka, kao i Evropskog prvenstva u raftingu „Banjaluka - Vrbas“, Evropskog prvenstva za seniore u kajaku i kanuu na divljim vodama „Banjaluka - Vrbas“, te Međunarodne regate u kajaku i kanuu na mirnim vodama i Međunarodnog plivačkog mitinga „Banja Luka Open 2015“. Vaterpolo klubu „Banjaluka“ i Plivačkom

klubu „Olymp“ Banja Luka dugogodišnji smo prijatelji, što je potvrđeno i ove godine.

Saradnja sa Teniskim savezom RS i Teniskim klubom „Mladost“ nastavila se i u 2015. godini. Podršku ovom sportu pružili smo ponovo podržavši ATP Challenger turnir „Banjaluka 2015“, Turnir „MTEL OPEN“ iz kalendara Tenis Evrope za juniore/ke do 12 godina, te Drugi profesion Ini teniski turnir iz serije Feauters „Banjaluka Ladies Open 2015“.

„m:tel City Race Banjaluka 2015“ polumaraton je koji je održan prvi put, a imao je odličan odziv, kao i Međunarodna biciklistička trka Beograd-Banjaluka. Sa

zadovoljstvom smo bili dio ovih sportskih manifestacija.

Kako bismo još jednom potvrdili namjeru da podržimo prave vrijednosti, naročito kada su u pitanju mladi, ove godine smo ponovo podržali kampove, one čiji smo prijatelji godinama unazad, poput Košarkaškog kampa „Dejan Bodiroga“, te smo gradili nova prijateljstva i podržali nove sportske događaje, poput Internacionalnog fudbalskog kampa Crvene Zvezde „Jahorina 2015“.

SOCIAL SPACE

Instagram u BiH - ko, kako i zašto ga koristi?

Instagram je nedavno proslavio peti rođendan i postao druga najpopularnija društvena mreža na svijetu. Prestigao je Twitter i zauzeo mjesto odmah iza neprikosnovenog Facebook-a, čiji je vlasnik istovremeno i vlasnik Instagram-a od 2012. godine.

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

Instagram je za pet godina postojanja od aplikacije za obradu i dijeljenje fotografija prerastao u potpuno samostalnu društvenu mrežu koja danas broji 400 miliona korisnika. Fokus ove mreže je na vizuelnom aspektu, odnosno na fotografijama i kratkim video-klipovima, ali ono što je čini istinski društvenom je stalna interakcija među korisnicima.

Otkako je pokrenut u oktobru 2010. godine, Instagram je objavio više od 40 milijardi fotografija, a zajednica ljubitelja fotografisanja dnevno podijeli više od 80 miliona slika i u prosjeku prikupi 3,5 milijardi lajkova na dan.

Potpuno novu eru Instagram-a označilo je uvođenje reklama i otvaranje vrata za promociju brendova putem

sponzoriranih objava, godinu i po dana nakon što ga je preuzeo Facebook. Ovaj potez dočekan je kao jedan od najiščekivanijih trenutaka u razvoju online oglašavanja, a kako su mnogi komentarisali, njime je marketinški najjača društvena mreža otvorena za biznis. Instagram od oglašavanja sada zarađuje oko 600 miliona dolara godišnje. Sa ovom promjenom, očekuje se da će do 2017. godine zarađivati 2,8 milijardi dolara godišnje.

**Prema raspoloživim podacima
sa interneta, Instagram u BiH
koristi oko 130 000 ljudi.**

Poput Snapchat-a, izvor porasta popularnosti Instagram-a je njegova mlada publika. Na Instagram-u 44 procenta korisnika spada u grupu od 18 do 29 godina, na Twitter-u je takvih 33 procenta, dok je na Facebook-u 23 procenta. Takođe, razvoj mobilnih apli-

kacija unazad nekoliko godina i nagli porast korišćenja društvenih mreža sa smartfona samo je išao na ruku popularnosti Instagram-a.

Mnogi su na Instagram došli da prate samo slavne i bogate, ali kako je ova društvena mreža bivala popularnija, na njoj ste mogli pronaći sve više prijatelja koje imate i na Facebook-u i drugim društvenim mrežama.

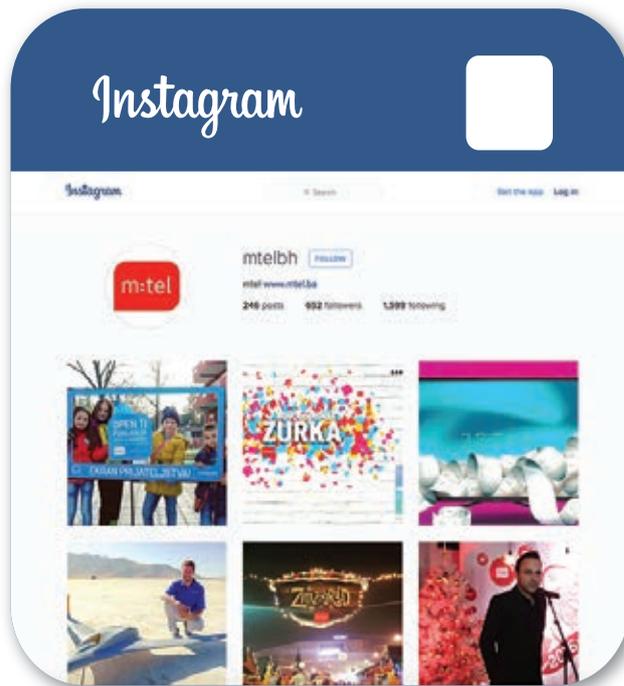
Ovo je jedna od rijetkih aplikacija koja je u relativno kratkom roku postigla nevjerovatan globalni uspjeh, koji je sada prevazišao sve geografske razlike, jer 70 procenata korisnika živi van Amerike.

Kada govorimo o Bosni i Hercegovini, svjetski trendovi se odražavaju i na ovim prostorima. Oni su vidljivi ne samo u ukupnom broju korisnika, već i u njihovom profilu, ali i sadržajima koje objavljuju na ovoj društvenoj mreži.

Instagram ne otkriva tačne podatke, ali se prema dostupnim istraživanjima sa sigurnošću može utvrditi kako je broj stanovnika Bosne i Hercegovine koji su aktivni na ovoj platformi premašio 130 000. Među njima prednjače pripadnice ženskog pola, koje čine 58 procenata ove online populacije, naspram 42 procenta muškaraca.

Starosna struktura je takođe u skladu sa svjetskim trendovima. Više od polovine korisnika, njih 67 000, je starosti između 18 i 24 godine. Upravo ovakvi podaci se često koriste kao ključni argumenti za tvrdnju da je Instagram mreža sutrašnjice, a takva predviđanja se polako obistinjuju i u Bosni i Hercegovini. Važan dodatak takvim zaključcima je i činjenica da su adolescenti uzrasta između 13 i 17 godina treća najbrojnija starosna kategorija sa 24 000 predstavnika. Onih koji imaju između 25 i 34 godine je svega 6000 više, a ove tri grupe zajedno čine preko 93 procenta bosanskohercegovačkih Instagram korisnika.

Geografski posmatrano, većih iznenađenja nema. Najzastupljeniji su najveći gradovi, a Sarajevo ubjedljivo vodi sa 25 000 registrovanih profila. Na uvjerljivom drugom mjestu je Banja Luka, odakle dolazi 12 000 korisnika, a na trećem mjestu je Tuzla sa 8600 korisnika. Iza ovih gradova slijede Mostar, Zenica, Travnik i Bihać, pa se prema navedenim podacima može zaključiti da je platforma za mobilne fotografije osjetno popularnija u Federaciji BiH.

Instagram je ipak i kod nas prvenstveno oaza mladih i (još uvijek) manje poznatih umjetnika. Među njima, očekivano, prednjače fotografi, na čiju brojnost utiče činjenica da su kamere na mobilnim telefonima sve kvalitetnije, ali i fakat da ova društvena mreža, po svojoj suštini, i jeste prostor idealan za one koji se bave fotografijom.

Kreativnost bosanskohercegovačkih Instagram korisnika tu, međutim, ne staje. Sve potencijale ove platforme dobro su iskoristili i crtači, grafički i modni dizajneri, izrađivači unikatnog nakita, modni blogeri, ali i street artisti, minijaturisti i tattoo majstori, od kojih su neki, poput Jasenka Đorđevića, upravo zahvaljujući ovoj mreži stekli svjetsku slavu. Ova raznovrsnost sadržaja, stilova i umjetničkih pristupa često se kod domaćih korisnika izdvaja kao najvažniji razlog popularnosti Instagram-a, iako su kadrovi iz izlazaka ili fotografije jutarnje kafe i dalje neizbježni svakodnevni elementi.

Mogućnosti Instagram-a uvidjele su i brojne kompanije, a m:tel se, kao najuspješnija u Bosni i Hercegovini kada su komunikacije u pitanju, na ovoj društvenoj mreži nalazi gotovo dvije godine. U svakodnevnim objavama nisu prisutne samo novosti iz aktuelne ponude, već i interesantne fotografije koje uljepšavaju kompanijski profil, pa je i m:tel-ov nalog dobar reprezentant spomenute instagramske raznovrsnosti.

MONDO PIŠE

Zoran Marinković: Odavno slušam Tomu Zdravkovića

Pjevač i vođa „Bjesova“ Zoran Marinković za MONDO priča o posljednjem, 'cover' albumu benda, audio/video projektu „Bjesomar“, pjesmama koje bi volio obraditi...

PIŠE: MONDO

„**M**oje lice krije dušu starca. Moje noge nose mrtvog čoveka...“, pjevao je u žestokoj numeri „Ime“, davne 1994. godine, tada 28-godišnji lider „Bjesova“ iz Gornjeg Milanovca Zoran Marinković.

Više od dvije decenije nakon objavljivanja ove sada već kultne pjesme, Marinković i „Bjesovi“ su koncertno življi i aktivniji nego ikad, a u februaru im je izašao i novi album „Svetla, Svetlosti“, sastavljen od 13 obrada rok pjesama sa ex-Yu prostora.

U repertoar sastavljen od obrada i starih 'hitova' banjalučka publika moći će da se uvjeri već 14. novembra, na koncertu „Bjesova“ u KSB-u.

To je prilika da sa Marinkovićem, po profesiji akademskim slikarom i profesorom likovne kulture, popričamo o novom albumu „Bjesova“, njegovom audio/video projektu „Bjesomar“, pjesmama koje bi volio da obradi...

Na početku razgovora za MONDO pitali smo Marinkovića zašto su se „Bjesovi“, koji su do sada snimali isključivo autorski materijal, odlučili za obrade i kako su odabrali pjesme za album „Svetla, Svetlosti“?

Zasada posljednji autorski, a ustvari diskografski pretposljednji album „Bjesova“ je „Bolje Ti“ iz 2009. godine. Koncept „Bjesova“ se od samih početaka zasnivao na

FOTO: MONDO

logici kontinuiteta i konstruktivnog estetskog i idejnog 'rasta' benda. Ta kratka rečenica, „Bolje Ti“, odjekuje svim porama novog cover albuma „Bjesova“ - „Svetla, Svetlosti“ iz 2015. godine.

Te obrade „Bjesovima“ omogućavaju da se pozabave sopstvenim egom, kao i da nauče da govore za njih ne tipičnim načinima. Video-ilustracije pjesama sa „Svetla, Svetlosti“ sklapao sam od 'tuđih' kadrova, od filmova koje sam volio. Na taj način „Bolje Ti“ princip postao je kičma cover koncepta 'novih' „Bjesova“... Naravno, sve u službi 'date' nam misije, koju se trudim da što bolje dokučim.

Vi ste akademski slikar i radili ste (ili još uvijek radite?) kao profesor likovne umjetnosti u Rudniku. Kako se rokenrol uklapa u Vaš životni stil i da li je, možda, u pitanju neka vrsta 'zavisnosti' od svirki i stejdža?

Još uvijek radim, predajem likovnu kulturu, i to ne samo u mjestu Rudnik, nego u više osnovnih škola u milanovačkoj opštini. Oženjen sam divnom ženom i imam troje divne djece. U 'slobodno vrijeme' bavim se rokenrolom, najviše kroz „Bjesove“, ali i kao „Bjesomar“, koji takođe snima muziku, ali i kratke filmove, video-spotove, crta, piše... Svaka od ovih djelatnosti traži od mene nešto drugačiji odnos prema sebi i okolini... Ponekad nije lako, ali, definitivno, rijetko kad je dosadno...

Bubnjeve u tri pjesme na albumu „Svetla, Svetlosti“ odsvirao je Aleksandar Petrović, standardni bubnjar folk dive Svetlane Ražnatović Cece. Da li u nekoj hipotetičkoj naučnofantastičnoj varijanti u budućnosti možete da zamislite „Bjesove“ kao narodnjački bend?

„Bjesovi“ su rok bend, sa, čak i za rokenrol, u mnogim segmentima vrlo delikatnim, svjesno spolja zamračenim, samim tim još teže svarljivim, gradivnim elementima. To definitivno nije 'priča' savremene novokomponovane narodne muzike...

A kada biste, isto tako hipotetički, Vi lično, kao „Bjesomar“, snimili album obrada narodnih i novokomponovanih pjesama, koje numere biste uvrstili?

Koncept „Bjesova“ sam velikim dijelom lično ja ustanovio. Kao „Bjesomaru“ dozvoljeno mi je mnogo toga što „Bjesovima“ nije. Odavno već slušam Tomu Zdravkovića i baš bih volio da snimim neke njegove pjesme, sa klasičnim, velikim (RTS, na primjer) narodnim orkestrom, bez trunke ironičnog odmaka...

Koji je vaš najveći strah? Šta je važnije - istina ili ljepota?

Mi ljudi, slažu se naučnici, imamo samo dva urođena straha. Strah od gubitka ravnoteže i strah od preglasnog zvuka. Što se tiče stečenih, naučenih strahova, predlažem da svako pogleda u dubinu svoje duše, i šta on osjeća i čega se plaši, sigurno da se plašim i ja.

„Ljepota je prolazna, a istina večna“, kratko i jasno, na kraju razgovora za MONDO, rekao je lider „Bjesova“ Zoran Marinković.

Nostalgija: Šest decenija od 'rođenja' fiće

Na današnji dan, 18. oktobra 1955. godine, počela je proizvodnja najpopularnijeg vozila bivše Jugoslavije - zastave 750, koja je okončana 30 godina kasnije, 18. oktobra 1985. godine.

Inicijator proizvodnje „fiće“ u tadašnjoj Jugoslaviji bio je direktor „Zastave“ Prvoslav Raković, koji je državnom vrhu predstavio ambiciozan plan serijske proizvodnje modela putničkog vozila za radničku i seljačku klasu, izgradnju nove hale za montažu vozila, proizvodnju dijelova za automobil, kao i obuku inženjera i radnika za rad u automobilskoj industriji.

Državni vrh je odobrio Rakovićev plan, nakon čega je započela montaža prve serije od 1000 automobila godišnje, što je bio „Zastavin“ maksimalni proizvodni kapacitet.

Krajem 1958. počela je izgradnja fabrike kapaciteta 82 000 vozila godišnje, koju je 6. jula 1962. godine otvorio tadašnji potpredsjednik Saveznog izvršnog vijeća Aleksandar Ranković.

Prva faza izgradnje fabrike koštala je 30 miliona dolara i finansirana je na osnovu ugovora o kreditu između „Zastave“ i „Fiata“, dok je druga faza finansirana iz kredita Međunarodne banke za obnovu i razvoj, kao i iz sredstava domaćih preduzeća koja su bila zainteresovana za proizvodnju dijelova.

Nakon izgradnje nove fabrike automobila „Zastava“ u Kragujevcu, izgrađeno je i oko 200 pratećih fabrika širom zemlje.

Za tri decenije, koliko je trajala proizvodnja, sa montažnih linija kragujevačke „Zastave“ sišlo je 923 487 „fića“, a mnogi su i danas u voznom stanju.

Koliko je legendarni „fića“ bio voljen pokazuje i to što je bio 'glavni glumac' u legendarnom filmu „Nacionalna klasa“, snimljenom 1979. godine.

Zbog velike popularnosti koju je imao i doprinosa razvoju domaće automobilske industrije postoji ideja da se u Kragujevcu „fići“ podigne spomenik.

Iz Kine: Kakve testove trpe telefoni još u fabrici

MONDO je imao ekskluzivnu priliku da vidi postrojenja u kojima se pametni telefoni testiraju prije pakovanja i prodaje. Pogledajte ih i saznajte kakve sve testove telefoni prolaze.

MONDO portal proveo je nedjelju dana u Kini, gdje smo imali jedinstvenu priliku da posjetimo proizvodna postrojenja, odjeljak za testiranje uređaja, stručni štab i druge lokacije kompanije Huawei u Šangaju i Šenženu. Huawei je trenutno treći proizvođač smartfona na planeti, s ambicijom da postane broj jedan, o čemu nam je u intervjuu, koji smo već objavili, pričao Kevin Ho, predsjednik Huawei smartfon divizije.

Danas ćemo vam otkriti kako se sve testiraju telefoni nakon sklapanja, koje testove prolaze i čemu se izlažu prije pakovanja i distribucije. Huawei je specifična IT-smartfon kompanija, jer se bavi proizvodnjom mrežne opreme i instalacija, kao i telefona i kućnih IT aparata, pa su testovi zbog toga kompleksniji, raznolikiji i brojniji nego u drugim kompanijama.

Ono što je najvažnije - Huawei samostalno pravi i sklapa mašine na kojima se testiraju uređaji, koji prolaze certifikaciju državnih tijela nadležnih za upotrebne i druge dozvole. Na taj način Huawei zatvara krug u kojem je potpuno samostalno zadužen gotovo za sve - od proizvodnje, preko testiranja do ispitivanja svoje opreme i uređaja, čime se drugi proizvođači ne mogu pohvaliti.

Plan Huawei-ja je da ove godine proda čak 100 miliona

pametnih telefona, što bi bilo za četvrtinu više od prethodne godine, a od 2016. nas očekuje konsolidacija šeme proizvoda, koja će značiti okretanje premijum uređajima, smanjenje broja modela, ali i značajno poboljšanje dizajna, funkcija i mogućnosti svih novih uređaja.

Kratko rečeno, Huawei će proizvoditi manje uređaja, ali će oni biti kvalitetniji i ljepši.

U Šangaju, u Research & Development Huawei centru (R&D), zaposleno je oko 11 000 ljudi, koji su raspoređeni u nekoliko zgrada.

Kratko rečeno, Huawei će proizvoditi manje uređaja, ali će oni biti kvalitetniji i ljepši.

Veliki broj ljudi radi upravo u testnim postrojenjima, gdje se ispituju različita stanja telefona, mrežne opreme i kućnih IT uređaja prije njihovog slanja u prodaju.

Testovi koje Huawei vrši obavljaju se u laboratorijama raspoređenim u prostorijama koje se nalaze čak i nekoliko spratova ispod zemlje. Među njima su laboratorija za akustiku (zvuk uređaja i okruženja), poligon za mehaničke testove, laboratorija za uticaj vlage, atmosferskih pojava, vodootpornost i drugih klimatskih faktora, laboratorija u kojoj se testiraju prirodni uticaji na koje čovjek ne može uticati, laboratorija za mjerenje uticaja toplote, korozije, hemijski i uticaj hladnoće i leda

na mrežnu opremu i telefone. Posebno se vodi računa o testovima signala, njegovog ometanja i rasprostiranja, zbog čega su Huawei telefoni jedni od najboljih kada je kvalitet prijema signala u pitanju (što nam je potvrdio i test modela Huawei P8).

Testiranje telefona

- **TEST ZA PUNJAČ:** Automatska mašina priključuje i isključuje punjač sa Huawei telefona, čime se istovremeno testira USB konekcija i konektori punjača (koristi se ista utičnica i za jedno i za drugo). Drugi test punjača obuhvata mehanički pritisak na priključen USB konektor lijevo i desno (razglavljivanje), kako bi se utvrdilo da li će nakon sličnih dešavanja u realnom životu telefon i dalje moći da se puni.
- **TEST DUGMADI I TASTERA:** Automatska mašina u razmaku od samo nekoliko sekundi kontinuirano pritiska Power (On/Off/Standby) taster ukupno 200 000 puta i 50 000 puta sve ostale tastere na telefonu, kako bi se utvrdilo da neće pokleknuti pod pritiskom čestog korišćenja.
- **TEST ISPUŠTANJEM/SLOBODAN PAD:** Robot podiže telefon sa poda na visinu od jednog ili 1,7 metara i ispušta ga na tlo. Zatim radnik podiže telefon, provjerava stanje kućišta i displeja i ponovo ga polaže na tlo da ga robot opet ispusti. Ovaj test sprovodi se 250 puta u slučaju slobodnog pada.
- **TEST SAVIJANJEM:** Telefon se užlijebi sa gornje i donje strane i savija u suprotne strane (gore nalijevo, dole nadesno) za do 30 stepeni ili manje, u zavisnosti od materijala kućišta.
- **TEST SJEDANJEM:** Automatska mašina, na kojoj se nalazi zadnji džep (kao na farmerkama), pritiska telefon simulirajući pokret sjedanja različitim jačinama. Telefon se na ovaj način testira više desetina puta.

- **TEST PREVRTANJEM:** U bubnju koji se okreće, veličine pola metra otprilike, telefon se ostavlja da slobodno pada tokom okretanja bubnja. Prati se stanje kućišta i displeja tokom okretanja koje traje najmanje deset minuta.
- **TEST NA LJUDSKE TEČNOSTI:** Telefon se u posebnoj komori testira na tečnosti koje podsjećaju na ljudski znoj i pljuvačku, kao i na druge različite tečnosti, uključujući vodu i sokove.
- **TEST RADIJACIJE:** U posebnoj komori telefon se ostavlja na duži period kako bi lutka, koja je napravljena po uzoru na ljudsko tkivo i tijelo, mogla da izmjeri nivo zračenja i radijacije koju telefon pravi. Na taj način mjeri se količina radijacije koju čovjek apsorbuje i količina radijacije koja se zadrži u ljudskom tijelu (SAR).
- **TEST MREŽE I SIGNALA:** Jedan od najvažnijih testova sprovodi se u posebnoj sobi u kojoj se može vidjeti veliki broj 'šiljaka' uperenih u telefon, napravljenih od vještačkih materijala, koji simuliraju prepreke i prirodne barijere za rasprostranjenje i prijem signala. U tim uslovima telefon provodi višednevno skeniranje i posmatranje.
- **TEST PRITISKOM:** Telefon se položi na ravnu površinu i jednostavno pritiska cijelom površinom ili na nekom od odabranih dijelova, kako bi se vidjelo koliko je otporan na pritiskanje.
- **TEST NA VODU:** U hermetički zatvorenim kutijama telefon se prska vodom poput kiše ili poliva zarad dobijanja rezultata o vodootpornosti i koroziji unutrašnjih i spoljašnjih elemenata.
- **TEST ZALEĐIVANJEM:** Mrežna oprema, rjeđe telefoni, jednostavno se drži okovana ledom daniima i prati se rad i podložnost oštećenjima.
- **TEST LTE SIGNALA:** Dva posebna 'boks' napravljena su u Huawei-ju za testiranje jačine signala i LTE protokola, koji čak mogu da simuliraju roving LTE test i potrošnju.

Primijetite da ovdje nismo spomenuli test kamere, ekrana tj. njegovog kvaliteta i rada, i druge testove pojedinačnih komponenti, jer se oni rade u proizvodnom pogonu - tamo gdje se telefoni i sastavljaju na traci. Na testiranju tih komponenti radi veliki broj mašina, ali i ljudi automatskim, kao i metodama prostog posmatranja i korišćenja dijelova uređaja.

Za svaki od ovih testova propisane su norme koje bilo koji uređaj mora da ispuni, a ako se to ne desi, uređaj se vraća u R&D tim, gdje se radi na poboljšanju karakteristika, što će doprinijeti da uređaj prođe sve testove. Samo oni modeli koji prođu sve testove spremni su za dalju isporuku i prodaju.

Uklonite aplikacije sa telefona, **vrlo lako!**

Jednostavno uputstvo kako da sa svog Android telefona uklonite sve one aplikacije koje vam nisu potrebne.

Ogroman broj ljudi danas koristi Android pametne telefone. Kao što već znate, u njima se nalaze i neke preinstalirane aplikacije; dosta je Google-ovih, mada ima i onih aplikacija koje proizvođači uporno forsiraju. Neke od njih nisu uopšte korisne određenom broju korisnika. Međutim, sada se mogu vrlo lako ukloniti. Sajt „Tech Viral“ pronašao je jedno vrlo lako uputstvo koje čak ne zahtijeva ni root-ovan telefon!

Pročitajte u nastavku kako da to uradite. Metod je vrlo jednostavan.

- » Najprije, aktivirajte developer opcije na svom Android telefonu. Otvorite Settings > About Phone > Build Number (pritisnite od 7 do 10 puta kako bi se opcije aktivirale).
- » Sada ćete vidjeti developer opcije u okviru Settings aplikacije. Kliknite na njih kako biste mogli da aktivirate USB Debugging opciju.
- » Vrijeme je da preuzmete i instalirate Debloater alatku na vašem Windows računaru, koja će vam pomoći da uklonite sistemske aplikacije sa telefona.
- » Povežite telefon sa računarom USB kablom i sačekajte da alatka (program) detektuje telefon.
- » Kada je telefon detektovan, program će skenirati sve aplikacije koje su trenutno instalirane na uređaju.
- » Obilježite aplikacije koje želite da uklonite sa uređaja i nakon toga kliknite na „Apply“ dugme. Blokiraćete sve obilježene aplikacije.
- » Ukoliko želite da aplikacije ponovo koristite, ponovite postupak i uklonite oznake pored imena aplikacija.

To je to!
Aplikacije će biti uklonjene sa uređaja.

New
NETFLIX
VHF

Ovo su pravi gikovi!

Inženjeri kompanije „Netflix“ uspjeli su da hakuju televizor iz pedesetih godina prošlog vijeka kako bi isti mogao da strimuje filmove.

Na posljednjem „Netflix“-ovom hakatonu (dan kada ljudi u kancelariji, koji su zaduženi za razvoj raznih stvari, ostave svakodnevne poslove po strani, kako bi se malo zabavili, eksperimentisali i bili kreativni), četiri inženjera odlučila su da hakuju stari televizor iz pedesetih godina prošlog vijeka.

Tim je uspio da hakuje TV uređaj kako bi strimovao „Netflix“ emisije i filmove, sudeći prema „The Next Web“ sajtu, a rezultat toga je mješavina stare i nove tehnologije koja djeluje jako zanimljivo.

Još impresivnije je to što su inženjeri nakon malo dužeg razmišljanja shvatili kako da uz pomoć prekidača, tj. dugmića, mogu da mijenjaju emisije, piše „Business Insider“.

Naravno, ovo nije prvi puta da „Netflix“-ov hakaton dovede do ovako kreativnih ideja. U martu su inženjeri uspjeli da strimuju „Netflix“ na originalnoj Nintendo NES konzoli za igranje.

Nama se jako dopalo.

OTVORENA VRATA

---

m:tel express

Dovoljan je jedan poziv i mi smo tu

PIŠU: JELENA MAKSIMOVIĆ I MILICA STOJAKOVIĆ

Sjedeći u udobnoj fotelji, okruženi toplinom vašeg doma, dešavalo vam se da razmišljate kako želite novi telefon, sjetite se da treba da obnovite ugovor, da želite novi broj ili neku od mnogobrojnih m:tel usluga...? Sve to iziskuje slobodno vrijeme kojeg imamo sve manje, a čim se sjetite da treba da izađete iz kuće ili, 'ne daj bože', stojite u redu, svoju obavezu odgađate za sutra, prekosutra, za ponedjeljak...?

Uz uslugu m:tel express to ne mora da bude tako. Dovoljno je samo da pozovete Call Centar ili da uslugu ili proizvod koji vam je potreban pronađete na m:tel Web Shop-u, i m:tel express u najkraćem vremenu stiže na vaša vrata.

M:tel express namijenjen je svim postojećim i budućim korisnicima m:tel-a. Putem njega budući korisnici mogu da dobiju svoj novi postpaid broj i zaključe ugovor uz mogućnost kupovine telefona. Ovu uslugu mogu da koriste i postojeći postpaid korisnici koji žele novi telefon i produženje ugovora, trenutni i budući

Ljuban Trbojević, saradnik za prodaju usluga mobilne telefonije rezidencijalnim korisnicima kompanije m:tel

korisnici fiksne telefonije i Open paketa, te svi oni koji žele neki od proizvoda iz bogate ponude bijele tehnike.

O tome šta predstavlja i otkada je ova veoma korisna i praktična usluga m:tel-a dostupna korisnicima razgovarali smo sa Ljubanom Trbojevićem iz m:tel express-a, saradnikom za prodaju usluga mobilne telefonije rezidencijalnim korisnicima, u Službi za indirektnu prodaju, pri Direkciji za marketing i prodaju kompanije m:tel.

„M:tel express je osnovan 2007. godine i od tada konstantno širi svoj obim usluga. Primarna funkcija mu je bila dostava telefona i ugovora na kućnu adresu trenutnih ali i budućih korisnika. Prvobitno su usluge m:tel express-a koristili korisnici u čijim gradovima i opštinama nije postojalo m:tel prodajno mjesto, a kasnije su sve prednosti ove usluge prepoznali i oni koji paze na svaki sekund svog vremena, ostvarujući svoje želje klikom ili pozivom“, istakao je Trbojević.

Ova usluga može biti veoma praktična i kada na televiziji, netu ili novinama ugledate oglas koji uz neku od

redovnih m:tel usluga nudi i odlične hardvere, ali ponuda vrijedi do određenog roka ili do isteka zaliha. Ono što tada treba da uradite jeste da pozovete Call Centar kompanije m:tel, naručite uslugu ili hardver, a m:tel express će se zatim pojaviti na vašim vratima.

Važno je naglasiti da bez obzira na to da li korisnik uslugu ili proizvod naruči putem m:tel Web Shop-a ili Call Centra, on mora da prođe kroz fazu provjere kako bi se izbjegle moguće zloupotrebe. Nakon provjere, naručeni paket kreće do korisnika.

„Rok isporuke je maksimalno sedam dana, ali rijetko se toliko čeka; najčešće isporuka dođe na vrata korisnika već u roku od dan ili dva. Korisnik potom lično preuzima pošiljku, potpisuje ugovor i potvrdu o prijemu pošiljke, te plaća cijenu dogovorenog paketa, ali ne i uslugu m:tel express-a koja je potpuno besplatna“, dodao je Ljuban Trbojević.

Ova vrijedna služba m:tel-a, koja broji šestoro ljudi, potpomognuta jednom studentkinjom, brine da se svakodnevni zadaci izvršavaju na vrijeme i na zadovoljstvo svih korisnika. Kao i svaki posao koji podrazumijeva rad sa velikim brojem ljudi, i radnici m:tel express-a su imali iskustva sa onim težim, ali su se znali naći i u pozitivnim

---

M:tel express je osnovan 2007. godine i od tada konstantno širi svoj obim usluga.

---

i komičnim situacijama. Na njihovu radost svakako je više ovih drugih. Susretali su se i sa neobičnim imenima te situacijama kada ih korisnici zovu u kuću da ih počaste hranom i pićem.

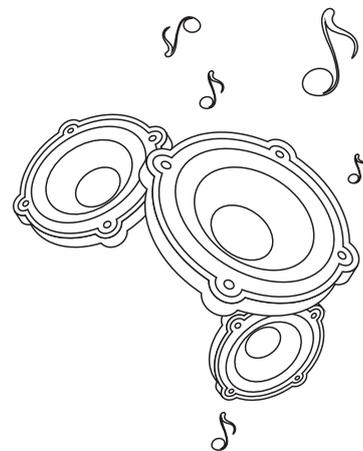

Jedna neobična priča o isporuci desila se za vrijeme prošlogodišnjih poplava, kada je isporuka jednog telefona 'zaglavila' u Doboju u poplavljenoj pošti. Riječ je bilo o tada aktuelnom Sony Xperia Z1 telefonu kojeg karakteriše, između ostalog, i otpornost na vodu. Naravno, nakon što su posljedice poplava uklonjene i nakon što su radnici pošte došli do paketa, on je morao biti vraćen u prostorije m:tel express-a kao neisporučen. Nakon otvaranja paketa, pri rashodovanju telefona koji je navodno izgubio svoju funkciju u poplavi, na opšte oduševljenje zaposlenih otkriveno je da ovaj telefon, koji je izgledao oštećen, ipak i dalje radi, što je

bila najbolja potvrda svih dotadašnjih testiranja ovog proizvoda.

Nakon svih prednosti ove usluge koje smo vam iznijeli, uštedite vrijeme i pozovite m:tel express!

Ukoliko su vam potrebne usluge mobilne telefonije pozovite 066 10 10 10, za Open usluge 0800 50005, za fiksnu telefoniju 0800 50 000, a tu je svakako i www.mtel.ba na kojem možete potražiti m:tel Web Shop za online usluge.

Kako je tehnologija promijenila muzičku produkciju?

PIŠE: NENAD BOSNIĆ

Kultni sastav „Pink Floyd“ je 1973. objavio album koji mnogi smatraju najboljim svih vremena, remek-djelo „Dark Side of the Moon“. Na njemu se našla i pjesma „Time“ koja počinje zvucima mnogobrojnih časovnika. Inženjer zvuka Alan Parsons je tada opremu za snimanje odnio u antikvarnicu, snimio zvuk svakog časovnika ponaosob, a potom snimljeni materijal spojio u sada već legendarni uvod. Koliko god da su članovi „Pink Floyd“-a bili ispred svog vremena i umjeli da gledaju u budućnost, vjerovatno ni oni nisu vjerovali da će samo par decenija kasnije ovakav proces moći obaviti sa par klikova mišem.

Kako se produkcija mijenjala kroz vrijeme?

Ninoslav Dobrijević Tiki, banjalučki producent i vlasnik „Digital Boyler“ studija,

smatra da savremenoj muzičkoj produkciji nedostaju neke važne karakteristike te zlatne epohe rokenrola.

„Tehnološki napredak je donio brzinu, preciznost i lijepo pakovanje, ali u toj brzini nam sve češće promakne trenutak. Onaj trenutak koji sa svim svojim manama ostaje uklesan u vremenu. Upravo ti trenuci su obilježili ‘tehnološki primitivnu’ muziku. Meni to mnogo nedostaje“, nostalgičan je Dobrijević.

Audio produkcija jeste prešla veliki put za relativno kratko vrijeme. Još davne 1877. je Tomas Edison prvi put snimio ljudski

glas, i to baš pjesmu - dječiju numeru „Mary Had a Little Lamb“. Bio je to vrlo simpatičan početak industrije koja je, prema podacima organizacije IFPI, samo u 2014. zaradila skoro 15 milijardi američkih dolara.

Vrlo brzo su svoje mjesto u ovoj oblasti zabave pronašli i muzički producenti, iako njihova uloga u početku nije bila velika. U prvoj polovini 20. vijeka oni su bili prvenstveno skauti u potrazi za talentima ili tehničari koji su snimali izvođenja bez uticaja na sam zvuk izvođača. Ipak, s vremenom je njihova pozicija jačala. Sredinom vijeka, pojavom vinila, a potom i kasete, producentima je omogućeno da ponavljaju snimanja, dok su oni u to vrijeme već bili edukovani aranžeri i kompozitori, kvalifikovani da upravljaju cijelim postupkom nastanka jednog muzičkog albuma. Taj proces se do danas, prema Dobrijevićevom mišljenju, nije mnogo promijenio, a on često uključuje i kreativna neslaganja.

„Postupak produkcije izgleda kao i bilo koja gradnja“, tvrdi on, „crtaš, kopaš, zidaš, malterišeš. A muzičari se nerijetko pojave sa valjcima i bojom za krečenje, ostalo bi nekako da preskoče. Neslaganja su neizostavni dio tog procesa, ali što se kvalitetnije svađamo, kvalitetniju stvar u finalu napravimo. Suviše lako postizanje cilja obično znači da smo negdje kiksali. Ili, pak, imamo hit. To se, nažalost, mnogo rjeđe dešava.“

Ako suština postupka i međusobni odnosi njegovih učesnika nisu doživjeli drastične izmjene u drugoj polovini 20. i početkom 21. vijeka, u tehnološkom aspektu su se desila tektonska pomjeranja. Kada je „Dark Side of the Moon“ sniman, kvadrofonijska je bila posljednja riječ tehnologije, dok danas postoji širok raspon uređaja i softvera koji otvaraju skoro beskrajne mogućnosti pri poigravanju zvukom i kreiranju idealne muzičke slagalice. Ishod je nastanak mnoštva mikrostudija, a njihova pojava je donijela mješovite rezultate.

„Nove tehnologije u audio-produkciji su, usudiću se reći, radikalno promijenile pristup u produciranju muzike. Prelaskom iz velikih studija u spavaće sobe mijenja se način muziciranja. Kao i u mnogo toga oko nas, težište je sve više na pojedincu, dok je rad u grupi u drugom planu. Moderna muzika nekako tako i zvuči“, smatra Ninoslav Dobrijević.

Prema njegovom mišljenju, umjetnici na našim prostorima još uvijek ne shvataju značaj kvalitetne produkcije i nisu dovoljno informisani o ovim pitanjima. Ta činjenica, u kombinaciji sa gore navedenim, ostavlja producente u svojevrsnom međuprostoru.

„Tehnološki gledano, posao muzičkog producenta je znatno olakšan. Međutim, kod individualističkog pristupa stvaranju muzike druga ličnost je često nepoželjna, tako da u praksi sve češće imamo problem na relaciji autor-producent. Kad sve saberem, mogu reći da smo na istom“, zaključak je do kojeg Dobrijević dolazi.

Nove tehnologije su, ipak, otvorile nove perspektive

Od modernizacije i povećanja dostupnosti produkcijske tehnologije najviše je profitirala elektronska muzička scena, koja je zahvaljujući tehnološkom napretku izrasla u globalni muzički fenomen. Mladen Tomić, poznati DJ iz Banje Luke, kaže da se produkcija u ovoj muzičkoj sferi ne razlikuje mnogo od bilo koje druge. Aranžmani jesu drugačiji, ali se od producenta jednako traži muzičko obrazovanje kao i poznavanje tehnike i instrumenata.

„Danas je sve dostupnije nego prije 20 godina; veći je izbor kvalitetnih programa, kao i raznih virtuelnih ili analognih instrumenata. Mnogo je lakše isproducirati i dobiti kvalitetan zvuk; mogućnosti su stvarno široke. Bitno je pronaći nešto što ti najviše odgovara, naučiti sve to

„Prelaskom iz velikih studija u spavaće sobe mijenja se način muziciranja. Težište je sve više na pojedincu, dok je rad u grupi u drugom planu.“

koristiti, imati talenat, sluh, ideju i biti kreativan", poručuje Tomić.

Upravo je u ovom muzičkom domenu susret tradicije i savremenih rješenja možda i najvidljiviji, jer nemali broj DJ-eva za puštanje elektronske muzike koristi starinske ploče. Ipak, ove vremeplovne scene postaju sve rjeđe.

„DJ-evi sve više koriste moderne tehnologije, softvere i kontrolore koji nude mogućnost sinhronizovanog miksanja”, objašnjava Tomić, „tako da danas DJ čak ne mora ni da zna da miksa 'bit na bit', softver to može raditi za njega. Moje mišljenje je da svaki DJ ipak mora da nauči osnovne stvari DJ-inga.”

Kako i sam priznaje, današnja tehnologija nudi više opcija - od većeg izbora muzike do veće kreativne slobode. Ipak, Mladen Tomić u svom radu ne odustaje od starih dobrih metoda.

„Koristim taj spoj analognog i digitalnog tako što gramofonima i vinilima kontrolišem softver na laptopu na kojem je moja muzika ili muzika nekih drugih umjetnika. Do prije nekoliko godina sam koristio samo ploče, ali sam sve više imao potrebu da puštam svoju muziku koju sam tek isproducirao, a nisam je imao u tom formatu. Tako sada uživam u miksanju na tradicionalan način, a opet koristim sve što nudi moderna tehnologija”, pojašnjava on.

Kao jedan od najuspješnijih DJ-eva sa ovih prostora, imao je priliku da obiđe razne dijelove planete. Iskustvo mu govori da većih razlika između ovdašnje i inostrane produkcije nema, barem kada je njegovo polje djelovanja u pitanju.

„Elektronska muzika je globalnog karaktera, ne poznaje granice ili jezičke barijere. Svi smo otprilike u istom položaju; naše tržište je čitav svijet. Svi možemo da koristimo programe za produkciju koji se

nude na tržištu, kao i razne analogne mašine za studio i slično, a svi koristimo i internet ili druge kanale za promociju”, argumenti su kojima Tomić potkrepljuje svoj stav.

Međutim, kao neko ko je prošao težak put iz male države do svjetske scene, svjestan je činjenice da život u gradovima poput Londona, Amsterdama ili Berlina znatno olakšava razmjenu iskustava ili pristup potrebnoj opremi.

„Kod nas nema puno ljudi koji se ozbiljno i profesionalno bave produkcijom elektronske muzike i volio bih da se to promijeni. Za sebe uvijek kažem da sam prvo DJ pa onda producent”, jasan je Tomić, „produkcija se jednostavno nametnula kao potreba i želja da krenem da stvaram svoju muziku, a sa druge strane i prilika za proboj na internacionalnu scenu. Za mene je najbolji osjećaj biti na stejdžu i prezentovati ljudima svoju muziku, osjetiti taj adrenalin i razmijeniti energiju sa publikom širom svijeta.”

Elektronska muzika
je globalnog karaktera,
ne poznaje granice ili
jezičke barijere

Bilo da je u pitanju potreba stvaranja sopstvenog izražaja ili stručno asistiranje drugim muzičarima u pravilnom formulisanju njihovog zvuka, muzička produkcija je kroz decenije postala faktor koji je često odlučujuća prevaga na vagi uspjeha. Tehnologija je i u ovu oblast unijela brojne promjene, ali su istančan muzički osjećaj i stalna potraga za unapređenjima ostali univerzalne male tajne ovog zahtjevnog zanata.

m:

POSLOVNI SVIJET

ANDROID 6.0
MARSHMALLOW

TEMA BROJA

Android 6.0 Marshmallow

Kada je Android 5.0 Lollipop stigao na mobilne uređaje u novembru prošle godine, Google-ov novi Material Design se estetski pobrinuo za greške svih prethodnih verzija ovog operativnog sistema, što je sjajno. Sada, kada je izgled Android-a više ili manje utvrđen, Google se fokusira na to da on radi glatko, da bude pametniji i da troši bateriju što je manje moguće. Krajnji rezultat - Android 6.0 Marshmallow. I, kako radi? Zapravo, veoma dobro.

PRIPREMIO: SAVO DRAKULIĆ

Iako nije pretrpio veliki kozmetički remont kao Lollipop, Android 6.0 radi odličan posao rješavajući mane prethodne verzije. Što je još važnije, postao je prilagodljiviji sa dodatkom novih karakteristika kao što je „Now on Tap“, a poboljšana verzija dozvoljava aplikacijama nuditi korisnicima mnogo bolji uvid u to šta njihove aplikacije zapravo pokušavaju da urade.

Now on Tap

Google je trenutno pristupačniji i više od pomoći nego što je ikada ranije bio. „Now on Tap“ je nova funkcija

koja prikazuje dodatne informacije šta god da radite, i to na osnovu onoga šta se trenutno nalazi na ekranu.

To je u suštini pomoćno dugme vašeg telefona, a funkcioniše tako što se pritisne i drži „Home“ taster na telefonu. Nakon kratke animacije pojaviće se mala kartica, nudeći vam informacije i prečice aplikacija.

Šta je na kartici zavisi od toga šta je na vašem ekranu. Na primjer, ako pišete prijatelju poruku gdje da se nađete na večeri, a spominjete i ime restorana u poruci, aktivirajte „Now on Tap“.

Kartica će vam dati opciju da pozovete restoran, pronađete ga u Google mapama i slično. Ili, ako planirate da gledate film, „Now on Tap“ će vam prikazati njegovu gledanost, ocjene, ponuditi linkove ka stranici filma u iMDB aplikaciji i trejler na YouTube-u. Takođe, „Now on Tap“ može primiti i glasovna naređanja.

Ukratko, Google „Now on Tap“ ima za cilj da uradi dvije stvari - da vam ponudi brze odgovore i pomogne da odlučite šta je vaš sljedeći korak. Veoma je dobro osmišljen da se pojavi onda kada vam je potreban, a zatim nestane, tako da se možete vratiti na ono što ste prvobitno radili.

Android Pay

Nova ažuriranja Android-a idu ruku pod ruku sa „Android Pay“ opcijom, što je Google-ov novi mobilni sistem za plaćanje. Naime, „Android Pay“ će vam omogućiti da kupujete koristeći NFC čip vašeg telefona. Kao i kod „Apple Pay“ opcije, možete držati telefon na terminalu

za kreditne kartice i pratiti uputstva na ekranu kako biste nešto platili. „Samsung Pay“ radi nešto drugačije, omogućavajući vam da plaćate preko različitih uređaja za kreditne kartice, a ne samo preko onih koji podržavaju NFC. „Android Pay“ vam, takođe, omogućava da kupujete preko vašeg telefona te da plaćate unutar određenih aplikacija.

**Inbound marketing
pruža mogućnost
kompanijama da privuku
korisnike bez tipičnog
oglašavanja.**

Doze

Google Nexus uređaji sada podržavaju novi USB Type-C standard za punjenje preko kabla, a to takođe znači da može puniti i druge uređaje. Još bolje, ovaj kabl ima isti oblik sa obje strane, što znači da nećete morati da gledate koja je donja, a koja gornja strana.

A, šta je sa uštedom energije? Android 6.0 Marshmallow uključuje „Doze“ - funkciju automatske uštede energije za koju Google tvrdi da koristi manje energije od standardnog stand-by režima. U osnovi, ako ne koristite vaš uređaj duži vremenski period, on prelazi u

stanje hibernacije kako bi sačuvao bateriju. I dalje ćete čuti važne alarme i dolazne poruke, ali sa upola manjom potrošnjom energije nego u ranijoj verziji.

Dozvole za aplikacije

Ranije, kada instalirate neku aplikaciju to je značilo da istovremeno pristajete da aplikacija koristi bilo koji dio vašeg telefona koji ona zahtijeva. Sada će aplikacije tražiti pristup dijelovima vašeg telefona ili Google naloga samo onda kada je to potrebno, a vi možete odobriti te zahtjeve ili ne. Na primjer, aplikacija za razmjenu

uređajima da koriste skener otiska prsta za otključavanje telefona, ali i aplikacija, a sada možete koristiti otisak prsta i za odobrenje plaćanja.

Redizajnirana fioka sa aplikacijama

Fioka sa aplikacijama, odnosno meni gdje se nalaze sve aplikacije instalirane na telefonu ili tabletu, ima novi izgled u Marshmallow-u.

Prije svega, donosi polje za pretragu na vrhu, pomoću kojeg možete brzo naći željenu aplikaciju. Ispod toga su

poruka neće tražiti dozvolu da koristi kameru, bar dok ne pokušate da pošaljete fotografiju. Ovo je vrlo slično načinu na koji iOS uređaji barataju sa dozvolama - aplikacije traže dozvolu da koriste kameru, kontakte ili fotografije isključivo na osnovu realne potrebe za njihovim korišćenjem. Ovo donosi dodatnu sigurnost na Android i daje vam više kontrole nad tim kako aplikacije mogu da koriste resurse vašeg telefona.

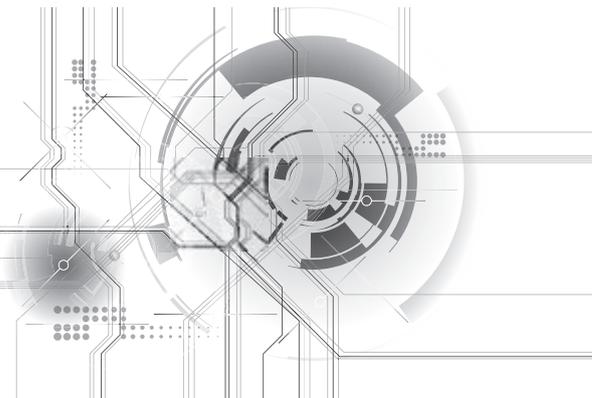
Podrška za otisak prsta

Ova funkcija možda nije u prvom planu, ali Google je uključio i podršku za čitač otiska prsta. Ovo omogućava

aplikacije za koje Google smatra da želite da ih koristite odmah, a sve to na osnovu doba dana ili na osnovu vaše navike otvaranja određenih aplikacija.

Fioka sa aplikacijama se sada skroluje prema gore i dolje, umjesto lijevo i desno, što pomalo podsjeća na ranije verzije Android-a.

Ovo je, naravno, samo djelić opcija koje Android donosi sa svojom novom verzijom, a kako biste mogli uživati u Marshmallow-u, ostavićemo vam da sami detaljno istražite sve novitete koje donosi ovaj novi operativni sistem.

Distributivna proizvodnja

Fabrike budućnosti na vašem pragu

PIŠE: SAVO DRAKULIĆ

Budućnost bi mogla donijeti kraj velikih fabrika kakve poznajemo danas, a umjesto njih mjesto će zauzeti sistem pomalo rogovatnog imena - distributivna proizvodnja.

Distributivna proizvodnja okrenuće naglavačke način na koji su se do sada pravili i distribuisali proizvodi. Naime, ako stvari posmatramo ugrubo, u tradicionalnoj proizvod-

nji se sirovine obično sakupe na jedno mjesto, a zatim se sastavljaju i kroz niz procesa oblikuju u finalni proizvod. Takvi procesi se obično odvijaju u velikim centralizovanim fabrikama, gdje se stvaraju identični gotovi proizvodi, koji se potom raznim kanalima distribuišu do kupaca. Sa druge strane, u distributivnoj proizvodnji sirovine i metode izrade su decentralizovane, a finalni proizvod se stvara u neposrednoj blizini krajnjeg kupca.

U suštini, ideja distributivne proizvodnje je da zamijeni materijalni lanac snabdijevanja sa digitalnim informacijama koliko god je to moguće. Tako, na primjer, za proizvodnju stolica nije potrebno dobavljanje sirovog drveta, obrada, oblikovanje, te sastavljanje stolica u centralnoj fabrici, već su dovoljni digitalni planovi za sječenje dijelova stolice, koji mogu biti distribuisani lokalnim proizvodnim mrežama, i to onim koje koriste kompjuterske alate za sječenje, a poznati su kao CNC ruteri. Dijelove zatim mogu montirati sami potrošači ili lokalne radionice, koje mogu da ih pretvore u gotove proizvode. Štaviše, ovo nije samo ideja, jer jedna firma već koristi ovaj model, a u pitanju je američka kompanija namještaja „AtFAB“.

Trenutna upotreba distributivne proizvodnje najviše se oslanja na „uradi sam“ pokret, koji se naziva „Maker

Ono što je takođe važno je da ovaj sistem treba da smanji ukupni uticaj proizvodnje na životnu sredinu: digitalne informacije se isporučuje preko interneta, a ne na fizički način, putevima, šinama ili brodovima, a porijeklo sirovina je lokalno, smanjujući tako količinu energije potrebne za transport.

Ako postane široko rasprostranjena, distributivna proizvodnja će poremetiti tradicionalna tržišta rada i ekonomije tradicionalne proizvodnje. To sa sobom, ipak, nosi i određene rizike. Možda će biti teže da se reguliše i kontroliše daljinska proizvodnja medicinskih uređaja, dok, na primjer, proizvodi kao što su oružje mogu biti nezakoniti ili veoma opasni. Dakle, ne može baš sve biti napravljeno preko distributivne proizvodnje, a tradicionalna proizvodnja i lanci snabdijevanja će i dalje morati

Movement“, a u kojem entuzijasti koriste svoje lokalne 3D štampače i prave proizvode od lokalnih materijala. Ovdje su uključeni tzv. open source elementi, pomoću kojih potrošači mogu prilagoditi proizvode svojim željama i potrebama. Umjesto da bude vođen centralno, element kreativnog dizajna može biti kroz crowdsourcing (o čemu smo već pisali), a proizvodi tako postaju evolutivnog karaktera, jer se sve više ljudi uključuje u vizuelizaciju i proizvodnju.

Očekuje se da će distributivna proizvodnja omogućiti efikasnije korišćenje resursa, uz manje izgubljenog kapaciteta u centralizovanim fabrikama. Ovo takođe smanjuje prepreke za ulazak na tržište, jer smanjuje količinu kapitala potrebnog za izgradnju prvih prototipova i proizvoda.

da se održe za mnoge od najvažnijih i najsloženijih roba široke potrošnje.

Ipak, distributivna proizvodnja može da podstakne stvaranje različitih proizvoda koji su danas uveliko standardizovani, kao što su pametni telefoni i automobili. Primjera radi, britanska kompanije „Facit Homes“ koristi personalizovan dizajn i 3D štampanje za stvaranje prilagođenih kuća, koje odgovaraju potrošačima. Karakteristike proizvoda će tako evoluirati kako bi služile različitim tržištima i podnebljima, a to će podrazumijevati i brzo širenje roba i usluga u regionima širom svijeta, posebno u onim koji trenutno nisu dobro pokriveni tradicionalnom proizvodnjom.

Najbolji ovogodišnji Androidi dobijaju nasljednike

PRIPREMIO: SAVO DRAKULIĆ

Godina iza nas donijela je mnoštvo vrhunskih telefona, a sa tim je i konkurencija bila mnogo jača nego prošle godine. Ipak, teško je oteti se utisku da je 2015. godinu obilježila kompanija Samsung sa brojnim modelima visoke klase, što u prevodu znači sjajne performanse, ali i dizajn. Da ne dužimo previše, evo i modela koji su označili ovu godinu.

Huawei P8

Huawei P8 ima odličan dizajn, ali i cijenu nižu od ostalih flagship rivala. Hardverski je više nego pristojan, posebno kada se radi o fotografiji. Međutim, performanse i softver bi mogli biti bolji, kako bi iskustvo korišćenja ovog telefona bilo zaokruženo.

Samsung Galaxy Alpha

Ovaj telefon nazivaju još i „Samsung-ov iPhone“, a kompanija iz Južne Koreje je sa ovim uređajem napravila fantastičan posao. Postavljanjem kvaliteta izrade ispred specifikacija proizvela je istinski poželjan premium telefon sa cijenom srednje klase. Na sve to, Samsung Galaxy Alpha je nevjerojatno brz telefon.

Samsung Galaxy S6 Edge

Samsung Galaxy S6 Edge je zaista lijep pametni telefon. Štaviše, jedan je od najatraktivnijih, premda dizajnerski neće svakome odgovarati upravo zbog njegovih ivica. Iako je neizmjenjiva baterija bila neizbježna, iznenađenje je nedostatak hidroizolacije i nedostatak slot za microSD karticu. Hardver je veoma jak, sa prelijepim ekranom, a tu je i brz procesor i odlična kamera. Ključna stvar ovdje je Dual Edge ekran, koji je nevjerojatna inovacija u odnosu na konkurenciju.

HTC One M9

HTC One M9 je zaista poželjan smartfon sa vrhunskim dizajnom i izradom. Lijepo je vidjeti moćni Snapdragon 810 i još više memorije, međutim neke ključne hardverske karakteristike su ostale iste, tako da M8 korisnici vjerovatno neće biti u iskušenju da ga kupe. Činjenica da Galaxy S6 možete dobiti za istu cijenu ali sa impresivnijim specifikacijama takođe nije dobra stvar za HTC.

Sony Xperia Z5

Nema sumnje da je Xperia Z5 dobar vodeći smartfon iz kompanije Sony i poboljšanje u odnosu na Z3+. Novi stakleni zadnji poklopac i skener otiska prsta su svakako plus. Još jednom, kamera je odlična, ali konkurencija je ogromna, a vodeći rivali su već sada dostupni za manje novca. Kada mu cijena padne, ovo će biti odlična opcija za one koji traže vodootporni flagship sa slotom za MicroSD karticu. Bilo bi dobro da je ekran Quad HD, a dizajn jednostavno nije tako dobar u odnosu na rivale.

LG G4

LG je krenuo neočekivanim putem predstavljajući kožne modele u koje su se svi zaljubili. Takozvani „keramički model“ će biti jeftiniji, ali onda već ne pričamo o osjećaju koji pruža LG G4. U cjelini, hardverski je ponovo jak (posebno kamera), ali se ne razlikuje previše od G3 i ima veoma jaku konkurenciju. Kvalitet izrade bi mogao biti bolji, kao i uključivanje metalog rama i manjih dimenzija, a ne obrnuto. Ipak, ovo je definitivno pravi izbor ako želite izmjenjivu bateriju i proširivu memoriju, ali je veliki minus što ne podržava bežično punjenje.

Samsung Galaxy S6

Samsung Galaxy S6 je za sada najbolji ovogodišnji Android telefon. Veoma je brz, dobro napravljen, ima prelijep ekran, a softver nije pretjerano nametljiv. Skener otiska prsta je znatno poboljšán, a bežično i brzo punjenje su više nego dobrodošli. Šteta što mu se baterija ne može mijenjati i što ne podržava MicroSD, ali to su stvari sa kojima se može živjeti, jer su mu ostale performanse vrhunske.

Huawei Mate S

Huawei Mate S se upisao u istoriju mobilne telefonije kao prvi telefon sa Force Touch tehnologijom - sistemom koji razlikuje različite vrste dodira. Ova prava mala revolucija u svijetu smartfona je samo jedan od aduta koje Mate S posjeduje, a kojima ozbiljno konkuriše za titulu najboljeg telefona današnjice. Velika hardverska snaga omogućuje napredna softverska rješenja, a upravo u tom polju se Huawei-jev novi flagship jasno izdvaja od konkurencije.

A, šta nas očekuje u 2016. godini? Bilo iznenađenje ili ne, naredna godina uglavnom će donijeti nasljednike pobrojanih telefona, pa ćemo tako vidjeti modele G5 i G Flex 3 kompanije LG, Samsung će donijeti Galaxy S7 (i Edge verziju) i Galaxy S6 Mini, dok će Sony predstaviti model Xperia Z6, HTC One M10, a vidjećemo i P9 kompanije Huawei.

Iako nazivi zvuče pomalo dosadno i očekivano, sa druge strane nema dileme da će godina koja je pred nama donijeti nemilosrdnu borbu za titulu najboljeg pametnog Android telefona.

Video streaming: novi trend na društvenim mrežama

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

Ova godina protekla je u znaku video streaminga, bar kada su društvene mreže u pitanju. Sve je počelo u februaru 2015. godine, kada je na SXSW konferenciji, koja je proslavila Twitter i Foursquare, predstavljen „Meerkat“ sa jednostavnom opcijom strimovanja video-materijala u realnom vremenu. Ova aplikacija je izuzetno laka za korišćenje i omogućava korisnicima da automatski emituju na društvene mreže sve što im se događa.

„Meerkat“ se prvobitno oslanjao na ogromnu zajednicu Twitter korisnika, kojima je aplikacija ponudila ono što nudi Instagram kada je polje mobilne fotografije u pitanju.

Menadžeri Twitter-a, uplašeni popularnošću nove usluge, već u martu kupuju firmu „Periscope“, koja je takođe razvila aplikaciju za direktno emitovanje video-sadržaja sa telefona. Transakcija je iznosila nešto manje od 100 miliona dolara, a ovo nije prvi put da najpoznatija mikroblogging kompanija investira u sličan servis, servis, budući da je već ranije kupio servis za dijeljenje kratkih video-snimaka „Vine“. Nakon toga „Meerkat“ prelazi na Facebook, da bi poslije u potpunosti presjekao veze sa društvenim mrežama i omogućio dijeljenje svog streaming-a na bilo koju web stranicu.

Najveća svjetska društvena mreža - Facebook lansira u avgustu svoju „Live“ aplikaciju za direktan prikaz video-sadržaja, kao konkurenta sve popularnijim dodacima za video streaming, ali je ovu opciju za početak omogućila samo slavnim osobama sa verifikovanim profilom. Mark Zuckerberg je na godišnjoj konferenciji FB u avgustu izjavio da će tekstualne statuse i fotografije zamijeniti video sadržaj i virtualna realnost. Ovu tvrdnju potkrijepio je kupovinom kompanije za virtualnu realnost „Oculus“ za dvije milijarde dolara.

Video-sadržaj se tako sve više integriše sa društvenim mrežama, a da „Meerkat“ i „Periscope“ nisu neka bezazlena novotarija za tinejdžere potvrđuju milioni aktivnih računara, kao i podatak da ih u svojoj komunikaciji koriste ne samo najveće zvijezde, već i premijeri i predsjednici država.

U BiH, „Meerkat“ i „Periscope“ nisu toliko popularni kao u SAD i Evropi, ali nas to u svakom slučaju nikako ne sprečava da već sada potražimo i iskoristimo prednosti video streaming-a.

„Kamere su svuda. Ljudi potcjenjuju to koliko ih već sada posmatraju“, rekao Patrik Hausfeld, jedan od najvećih stručnjaka iz ove oblasti.

Ko zna, možda ćemo uskoro posmatrati živote drugih kao u TV serije, a u ne tako dalekoj budućnosti naći se u dilemi da biramo između stvarne i virtualne realnosti.

Virtuelna tastatura postaje stvarnost

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

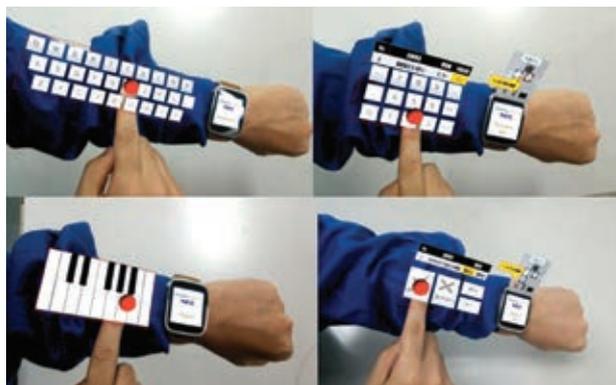
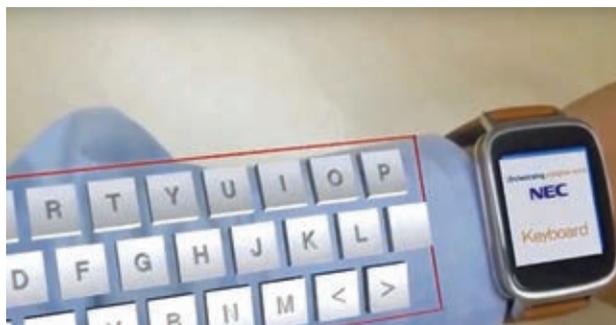
Ukoliko ste oduvijek sanjali da koristite svoju ruku kao tastaturu za unos podataka, vaš san bi se uskoro mogao ostvariti. Japanska kompanija „NEC“ objavila je koncept proširene stvarnosti „ArmKeypad“, koji projektuje virtuelnu tastaturu tako što kombinuje naočare, koje vizuelizuju tastaturu, i sat, koji se nosi na podlaktici.

Japanska kompanija napravila je softver koji je u stanju odrediti položaj svakog uređaja. Naočare prvo prikazuju virtuelnu tastaturu, koja je pozicionirana tako da se projektuje na jednoj ruci. Kada sa drugom rukom korisnik tipka po tastaturi, kamera utvrđuje koja je komanda ukucana. Senzori u satu otkrivaju suptilne vibracije kroz ruku, kako bi registrovali pritisak na tastaturu.

Uređaj se opisuje kao bolji u odnosu na ostale koji koriste druge metode unosa podataka, poput onih koji prepoznaju glas, jer je „ArmKeypad“ moguće koristiti i u bučnim okruženjima. Smatra se da će ovaj uređaj najvjerojatnije koristiti medicinski radnici, kao i profesionalci u fabrikama kojima su neophodne slobodne ruke prilikom obavljanja posla. Iz kompanije tvrde da će se uređaj, predstavljen na tokijskom forumu iExpo 2015 u novembru, u komercijalnoj prodaji naći u 2016. godini, a cijena je zasad nepoznata.

Podsjetimo, Google-ove naočare su bile među prvim komercijalnim uređajima proširene stvarnosti. „Google Glass“ je nosivi uređaj koji projektuje digitalne informacije i grafike, te na taj način dopunjuje ono što vidite.

I američki softverski div Microsoft planira da svoj „HoloLens“ uskoro ponudi u komercijalne svrhe. Kaciga za „uvećani doživljaj realnosti“, kako je opisuju u kompaniji, prekriva stvarnost animiranim holografskim ilustracijama, stvarajući nove mogućnosti prije svega za video-igre, ali

je moguće da uređaj nađe širu primjenu i u obrazovanju i zdravstvu.

Koncept proširene stvarnosti se prvi put pojavio devedesetih godina prošlog vijeka. Ipak, ograničena snaga tadašnjih računara i tehnologije onemogućila je širu primjenu. Razvoj pametnih telefona, nosivih uređaja i druge tehnologije vratio je ovu ideju, kao i njenu praktičnu upotrebu, u centar pažnje.

Budućnost nam očigledno donosi proširenje stvarnosti, odnosno spajanje digitalnog i stvarnog svijeta.

LG Spirit

**Better Grip
Smoother Touch**

Innovation for a Better Life

BRENDOVI KOJIMA VJERUJEMO

HTC One E9+

krase sofisticiran stil i
inovativne specifikacije

PIŠE: ALEKSANDRA STOJANOVIĆ-LJUBOTINA

Elegantnog dizajna, HTC One E9+ Dual SIM prepun je inovativnih specifikacija. Ovaj najnoviji član HTC One porodice balansira elegantni dizajn i napredne funkcionalnosti, te donosi najbolje specifikacije - luksuzno veliki ekran i visokokvalitetne megapixel kamere.

Raznolikost ponude smartfona HTC očigledno smatra najboljim načinom da potencijalnom kupcu olakša da pronađe telefon koji mu najviše odgovara. Tako se ova tajvanska kompanija nije fokusirala na jedan model kojim je predstavila svoju top ponudu, već se odlučila za uvođenje raznih, alternativnih smartfona. Prvobitno je model M9+ predstavljen isključivo na tržištu Kine, a potom se našao u ponudi na tržištima Evrope i Amerike uz istovremeno predstavljanje pristupačnije fablet varijante modela E9+ sa Dual SIM slotovima, višom Quad HD rezolucijom ekrana i drugačijim čipsetom.

HTC One E9+ Dual SIM dostupan je u slick silver boji u svim m:tel prodajnim mjestima u Bosni i Hercegovini po cijeni od 1 KM uz tarifu Moj Mix VIP.

HTC One E9+ Dual SIM bez napora spaja stil sa funkcionalnošću. HTC One E9+ dolazi u 7.49 mm tankom polikarbonatnom kućištu sa blago zaobljenim uglovima i ojačanim metalnim okvirom. Matirana plastika stvara fin osjećaj u ruci, zahvaljujući čemu uređaj ne klizi bez obzira na prilično velike dimenzije - 156.5×76.5mm, ali i debljinu koja iznosi svega 7.5mm i masu 150 grama.

Prednjom stranom dominira TFT LCD ekran, zaštićen Gorilla Glass-om četvrte generacije, dijagonale 5.5 inča, što ovom uređaju pripisuje kategoriju fableta. Rezolucija ekrana je QHD ili preciznije 1440×2560 piksela, sa gustinom od 534 piksela po kvadratnom inču. Displej ovog modela je, sudeći prema mišljenju mnogih recenzenata, jedan od najbolje osvijetljenih ekrana, sa živopisnim bojama i detaljima slike koji neće ostati neprimijećeni od strane korisnika prilikom njihovog udubljanja u omiljene igrice ili prepuštanja užitku gledanja filmova. Kako bi zabava bila potpuna, novi HTC One E9+ pruža izuzetno bogat i kvalitetan zvuk zahvaljujući paru zvučnika s prednje strane i HTC BoomSound™ tehnologiji sa Dolby audio efektima.

HTC ONE E9+ JE KVALITETAN FABLET KOJI IMA VEOMA JAKU HARDVERSKU KONFIGURACIJU

Ispod svoje sofisticirane spoljašnosti, HTC One E9+ Dual SIM je opremljen inovativnim novim tehnologijama, uključujući i najnoviji MediaTek MT6795 procesor i Octa-core 2 GB chipset, koji mu omogućava da radi besprijekorno tačno, pa čak i da obavlja više zadataka istovremeno. Tu konfiguraciju prati PowerVR G6200 grafički čip, te raskošnih 3 GB RAM memorije i 32 GB interne, a kome to nije dovoljno memoriju može proširiti za dodatnih 2 TB uz pomoć microSD kartice. Operativni sistem Android 5.0 Lollipop je fabrički instaliran na ovom uređaju i na taj način jaka hardversko-softverska konfiguracija pruža podršku za ogroman broj aplikacija i igrica. Za ugodno surfanje internetom brine se Wi-Fi 802.11 a/b/g/n/ac sa Dual Band podrškom. Što se tiče napajanja, E9+ koristi integrisanu Li-Pol bateriju ukupnog kapaciteta 2800mAh, a samo punjenje baterije zahtijeva oko dva sata.

DOBRO DOŠLI U PREMIUM KLASU - PRVORAZREDNI FOTOGRAFSKI DOŽIVLJAJ

HTC One E9+ Dual SIM dolazi potpuno opremljen za pružanje podrške vašem fotografskom umijeću, sa glavnom zadnjom kamerom rezolucije 20 megapiksela, koja snima detalje do tančina. Bilo da slikate scenu ili snimate film, svoje omiljene radove možete da sačuvate i dijelite sa prijateljima ili ih reprodukujete na televizoru ultravisoke definicije. Uz to, HTC UltraPixel™ prednja kamera hvata tri puta više svjetlosti od standardne kamere i tako omogućava svjetlije i bolje slike, čak i u uslovima slabijeg osvjetljenja.

HTC One E9+ Dual SIM donosi brojne opcije koje će vam pomoći prilikom snimanja kvalitetnih fotografija. HTC Sense 7 sa HTC's EYE™ Experience softverom pojednostavljuje kreativno snimanje, odnosno

omogućava da svaku fotografiju obogatite ličnom kreativnošću. Koristeći Zoe™ aplikaciju možete automatski da napravite nevjerovatan kućni video dodajući snimcima muziku po izboru, uz mogućnost da i vaši prijatelji dodaju sopstvene snimke, stvarajući tako zajednički doživljaj istog događaja.

HTC One E9+ Dual SIM svu kontrolu prepušta vama,

vodeći pri tome računa da vaš novi pametni telefon obogaćuje vaš život u pokretu. HTC Sense 7 interfejs pruža korisničko iskustvo koje se prilagođava potrebama, inteligentno analizirajući vaše omiljene, na osnovu čega prilagođava izgled vaših aplikacija, šeme boja i pozadina. Inovacije na početnom ekranu telefona pomoći će da vam pametni telefon postane nerazdvojni saputnik, tako što osnovni ekran uvijek prikazuje najkorisnije aplikacije na osnovu trenutne lokacije.

Povucite pravi potez, pružite priliku luksuzu, osjetite zadovoljstvo koje pruža HTC One E9+ -vrhunski telefon premium klase!

HTC One E9+
Dual SIM
bez napora
spaja stil sa
funkcionalnošću.

SVJETSKI DOGAĐAJI

Najbolje, najveće i najneobičnije novogodišnje proslave

Svima omiljeni čika Duško Radović je rekao možda i nešto najljepše o Novoj godini: „Nova godina će, razume se, stići i onima koji je ne budu čekali. Međutim, sva čar i jeste u čekanju, a ne u Novoj godini. Lepo je čekati nešto u šta ste sigurni da će doći. Čekali smo u životu razne stvari, to svi znamo, a uvek su nam i sigurno dolazile samo nove godine“.

PRIPREMILA: MAJA DESANČIĆ

Budući da su nam uvijek sigurne, ali i uvijek posebne, svi smo mi, htjeli to priznati ili ne, oduvijek čekali ovaj praznik sa izrazitim uzbuđenjem. Možda zbog toga što bi Nova godina trebala da predstavlja novi početak, neko novo poglavlje, tri dana više sa porodicom ili prijateljima, zagrljaj voljene osobe, putovanje ili bilo koje drugo obično ili neobično objašnjenje, ali nama važno i posebno.

Simbolično gledano, Nova godina je obnavljanje i slavljenje života, a slavili su je i naši preci. U novogodišnjim danima se oblačila nova odjeća, ljudi su se maskirali, plesali, stvarali buku i palili vatru. Danas, 31. decembra ispraćamo staru i dočekujemo novu godinu najčešće tradicionalnim okupljanjima - porodično, na organizovanim proslavama, posebnom brigom o izgledu, uređenjem i ukrašavanjem kuće, odbrojanjem u ponoć, vatrome-

tom, držanjem zdravica i slično. Hranom i pićem se odaje počast vremenu i njegovom toku, koje simbolično kreće ispočetka, a slično se slavi i širom svijeta, sa, naravno, nekim posebnim karakteristikama.

Tako, na primjer, najdraža destinacija Britanaca je Edinburg, a doček Nove godine ovdje privuče i do 100 000 ljudi. U drugom po veličini gradu Škotske, proslava počinje 30. decembra, tako što čak 35 000 ljudi nosi baklje od Skupštine do Kalton Hila, na kojem ih dočekuje veličanstveni vatromet. Takođe, svi stranci su gotovo obavezni da se upoznaju sa škotskim lokalnim igrama, ali i da učestvuju u njima. U Škotskoj se posebna

postao u neku ruku ugrožen. Međutim, dobra zabava je zagarantovana u ovoj metropoli.

Za one koji ne vole snijeg, a vole dinamičan doček i žele da prisustvuju jednom od najpoznatijih svjetskih vatrometa, Sidnej u Australiji je pravi izbor. Tamo gdje nova godina prva stiže, najljepše je ispratiti staru. Pored mnogobrojnih turista koji se svake godine vraćaju da bi prisustvovali svijetlećoj paradi i „najljepšem vatrometu na svijetu“, više od milion i po Australijanaca u novu godinu ulazi na ulicama, trgovima, dokovima i plažama Sidneja, uz muziku, spektakularne vatre i svijetleće efekte te nezaobilazne trube. U sidnejskoj luci okupi se više

pažnja usmjerava i na to ko će prvi zakoračiti u vaš dom. Bude li to visok i crnokos muškarac, a uz to donese i poklone, kuća će imati srećnu godinu, prepunu ljubavi i mira. Trodnevna poslava Nove godine u Edinburgu namijenjena je svima onima koji vole dobru zabavu, mnogo plesa, odličnu muziku i naravno veliki vatromet.

Kada već govorimo o Velikoj Britaniji, bilo bi krajnje nekulturno ne spomenuti omiljenu destinaciju mnogih svjetskih putnika - London. Sve do prethodne godine mogli ste bezbrižno uživati posmatrajući spektakularni vatromet pokraj Temze, ali su vlasti sada uvele cijenu od 10 funti za taj doživljaj, jer je usljed velikog priliva turista za vrijeme novogodišnjih praznika ovaj grad

od 4 000 vlasnika čamaca i brodića, kako bi prisustvovali tradicionalnim ponoćnim vatrometima na Lučkom mostu i iznad zdanja sidnejske Opere, simbola grada. Sa vode djeluje kao da cijeli grad 'gori', a vi pijete vino na čamcu, okruženi prijateljima i uživate. Zvuči fantastično, zar ne?

Posjetiti Rio de Žaneiro u bilo koje doba godine je nevjerovatno iskustvo, ali ipak postoji nekoliko kalendar-skih događaja koji su posebni iz više razloga, a u kojima lokalno stanovništvo napravi zabavu koju ćete pamtili za sva vremena, i to usred ljeta. Upravo Nova godina je jedan takav događaj, a izvanredno slavlje i veliki vatromet su ono po čemu su Rio i plaža Kopakabana poznati širom svijeta. Kako je Nova godina vrijeme obnove,

tradicionalno za vrijeme ovih praznika svi Brazilci nose bijelu odjeću, po mogućnosti novu, koja prije toga nije obučena. Druge lokalne tradicije uključuju kupanje u okeanu u novogodišnjoj noći, zbog čišćenja duha i tijela od zla, kao i bacanje cvijeća i malih uspomena u talase, uz vjerovanje da, ako se ne vrate, vaše želje i molitve će biti ostvarene.

U Škotskoj je običaj da ako u Novoj godini u kuću prvi zakorači visok i crnokos muškarac, a uz to donese i poklone, imaćete srećnu godinu, prepunu ljubavi i mira.

Ukoliko ste pak ljubitelj snijega i Novu godinu ne možete da zamislite u kupaćem kostimu i na plaži, jedan od gradova koji nudi pravi kraljevski provod nalazi se a gdje drugdje nego u Rusiji - Sankt Peterburg. Za većinu Rusa, Nova godina je najvažniji praznik, što znači da oni organizuju najveće i najbolje proslave na svijetu. Temperatura može da dosegne i nevjerovatnih -30°C , pa je topla odjeća neophodna. Veče dočeka počinje rano, pa se barovi i kafei u centru grada pune već za vrijeme ručka. Oko ponoći Dvorski trg postaje središte zbivanja, jer svi čekaju da vide nebo koje gori od fascinantnog vatrometa. Za one 'dubljeg džepa' čarolija ruskog baleta, opere i carske džez muzike je film u kojem mogu proživjeti najljepšu novogodišnju noć ikada, a u Dvoru Svete

Katarine u okviru Carskog bala, koji se tradicionalno održava 31. decembra.

Nasuprot ovom profinjenom događaju, proslava Nove godine u Danskoj se obilježava razbijanjem posuđa. Prema običaju, posuđe se razbija o vrata prijatelja kako biste im pomogli da otjeraju zle duhove iz stare godine.

Kuća koja na novogodišnje jutro ima najviše razbijenih sudova u dvorištu će obično biti najsrećniji dom naredne godine i mjesto sa mnogo prijatelja koji će se okupljati. Takođe, bez obzira da li Novu godinu slavite u kući ili negdje vani, ne izlazite iz nje prije obilne večere, koja se tradicionalno završava velikom tortom ukrašenom malim zastavama i vatrometom. U središtu torte bi trebalo da se nalazi i flaša vina.

U glavnom gradu, Kopenhagenu, običaj je da svi ljudi u ponoć izlaze na trg Taun Skver i dočekuju novu godinu uz zvuk zvona i zajedničko čestitanje. Još jedna zanimljiva stvar kod Danaca jeste ta da se kod njih nećete oduševiti jednim vatrometom, već od 26. do 30. decembra imate priliku da prisustvujete festivalu vatrometa. „Tivoli Firework Festival“ svake godine ima novu temu i postaje sve veći i popularniji.

Najveća žurka je ipak u gradu koji nikada ne spava, pa upravo taj grad i mora prirediti najspektakularniji doček, a spuštanje kugle na Tajms skveru doživljaj je koji se pamti. Svake godine preko milion ljudi se okuplja na Tajms skveru da se zabavlja i uživa u ovom tradicionalnom momentu koji je započet davne 1906. godine. Iako je ova žurka najpoznatija i najposjećenija, popularna Velika jabuka nudi bezbroj drugih opcija za novogodišnji

provod. Barovi, noćni klubovi, organizovani provodi, od kojih mnogi preporučuju onaj u Webster Holu, prilagođeni su svačijem ukusu i svačijem džepu. Najbolja Nova godina je u najboljem gradu na svijetu - Njujorku.

Što se tiče hrane, tradicije širom svijeta su raznolike, a jedna od najstarijih dolazi iz Španije. Naime, kada sat otkuca ponoć pojede se 12 zrna grožđa i to tako da se na svaki otkucaj sata pojede po jedno zrno. Dvanaest zrna zrna grožđa simbolizuje 12 mjeseci u godini, pa će svako zrno obezbijediti sreću tokom čitave godine. Za razliku od njih, Estonci su mnogo 'neumjereniji'. Oni jedu čak 12 različitih jela, od kojih bi trebalo da dobiju snagu za narednu godinu. Ipak, sreća je u tome što se ne jede cijeli obrok, već se dio ostavlja duhovima koji će posjetiti kuću u toku noći.

Pored ovih zanimljivih činjenica o novogodišnjoj trpezi, Španija ima mnoštvo toga da ponudi u najluđoj noći u godini. Na Puerta del Sol trgu u Madridu hiljade ljudi se okuplja ispred sata i čeka ponoć, a žurka ne počinje sve dok se kazaljke ne poklope. Poznati kao vesela nacija,

nemoguće je da vas ne uvuku u svoje odlično raspoloženje uz ples, šale i zdravice.

Za razliku od Španaca, kada se najedete u Estoniji izlazite na snijeg i odlazite na jedno od mnogobrojnih mjesta za proslavu. Estonci su jednostavno ljudi za Novom godinom. Različiti festivali koji se održavaju 31. decembra,

srećni ljudi raspoloženi za slavlje, muzika na sve strane i bijeli grad prekriven raznobojnim lampicama čine ovaj grad omiljenim na mapi ljubitelja praznika. Pored toga što ćete, gdje god da zavirite, vidjeti ukrašena mjesta i glasnu muziku, ovdje svi plešu, pa ukoliko ne znate, vrlo brzo će vas naučiti, a sa žurke se nećete vratiti rano - koliko

god to planirali.

Ono što je zajedničko za sve države i sve narode je da u novu godinu ulaze sa lijepim željama, okruženi dragim ljudima i dobro raspoloženi. Nova godina je, na kraju krajeva, zaboravljanje starih briga i kretanje u novu, ljepšu i izvjesniju budućnost. Nova godina je jednostavno nova i prosto srećna.

U Talinu za Novu godinu jedete čak 12 različitih jela, ali dio ostavljate duhovima

---

PRIČA O USPJEHU

Elon Musk

i njegovih pet odgovora koji će redefinisati čovječanstvo

Ilon Mask je postao globalno poznat po „Tesli“, kompaniji koja je svojim električnim automobilima uzdrmala tržište automobila na kojem tradicionalno dominira desetak najvećih igrača. U poslovnim krugovima je Mask, međutim, i mnogo prije toga uživao status prave 'biznis zvijezde' u sponu. Status koji je i te kako opravdao, čvrsto se pozicionirajući kao jedan od vodećih vizionara današnjice i čovjek koji planira da ljudsku vrstu preseli na Mars.

PIŠE: NENAD BOSNIĆ

Iako je rođen u Južnoafričkoj Republici, Mask sebe smatra Amerikancem. Na tlo Sjeverne Amerike je stigao 1990. godine, kao 19-godišnjak, a već 1994. mogao je da se pohvali dvjema diplomama, po jednom iz fizike i ekonomije, dok je godinu dana kasnije stekao i više akademsko zvanje. Mogao je da dođe i do najviše titule - doktorata na prestižnom Univerzitetu Stanford - ali je napustio program u oblasti primijenjene fizike

nakon samo dva dana. Naime, shvatio je da želi da se bavi nečim aktuelnijim, a upravo ova kombinacija znatiželje, odlučnosti i vizionarstva postaće njegova prepoznatljiva odlika.

Mladi Ilon je tada postavio sebi jedno pitanje: „Šta će najviše uticati na budućnost čovječanstva“. Odgovor je sadržavao pet stavki, a među njima se našla i najaktuelnija

tema sredine 90-ih godina prošlog vijeka - internet. Upravo zbog njega je Mask odustao od daljeg akademskog usavršavanja i probao da se zaposli u tadašnjem online gigantu, kompaniji „Nestcape“. Taj pokušaj je ostao jedan od rijetkih neuspješnih u njegovoj karijeri.

Ispostavilo se da je takav ishod bio najbolji mogući za njega, jer je potom odlučio da pokrene svoju kompaniju. Zajedno sa bratom Kimbalom i uz pomoć očevih 28 000 dolara, osnovao je „Zip2“, preduzeće koje je stvorilo pionirsku mješavinu gradskog vodiča i online oglasa.

se, igrom sudbine, nalazilo u istoj zgradi. Komšijski rivali su usput odlučili da se udruže i fokusiraju na jedan sistem elektronskog plaćanja - PayPal.

Revolucija u transferu novca je brzo počela da stiče poklonike. Mask je zauzimao poziciju izvršnog direktora, ali dojučerašnji suparnici nisu mogli da funkcionišu zajedno. U pravom 'poslovnom puču', dio njegovih saradnika je iskoristio Ilonovo odsustvo i tokom njegovog medenog mjeseca ga smijenio sa ključne pozicije. Mask je taj potez ipak stoički prihvatio. Smirenost mu se isplatila, jer je

Nakon neprospavanih noći i sati provedenih u kancelariji, kompanija „Compaq“ im je 1999. ponudila 307 miliona dolara za tada već veoma uspješan projekat. Sa samo 27 godina, Ilon Mask je zaradio 22 miliona.

Nešto što je djelovalo kao uspješan kraj, za Ilona je bio tek početak. Iste godine investirao je skoro polovinu zarađene sume u pokretanje kompanije „X.com“, usmjerene na razvijanje internet plaćanja. Ideja koja nam danas djeluje prirodno u to vrijeme je bila nezamisliva, jer su banke čvrsto držale tržište novca u svojim rukama. Na sličnu zamisao je, međutim, došlo i preduzeće „Confinity“, koje

već 2002. godine eBay kupio PayPal za 1,5 milijardi u dionicama, od čega je 180 miliona pripalo svrgnutom funkcioneru.

Čovječanstvo mora što prije da se proširi na barem još jednu planetu i time spriječi svoj nestanak

---

Prema već provjerenom receptu, skoro polovinu novca je reinvestirao u narednu ideju. Odgovor broj dva na njegovoj listi stvari koje će uticati na budućnost civilizacije bio je istraživanje svemira. Stoga Mask 2002. godine osniva kompaniju „Space X“, ali svemirski poduhvati zahtijevaju mnogo vremena i strpljenja - resursa koje ovaj čovjek nikada

nije rasipao. Zbog toga se vraća svojoj listi i na njoj pronalazi stavku „održiva energija“, pa 2004. započinje

paralelni projekat, kompaniju električnih automobila po imenu „Tesla“.

Iako je jedan veliki poslovni sektor kojim dominiraju tradicionalno snažna imena već bio potresen osnivanjem PayPal-a, „Tesla“ nije zabrinula druge dvije grupe poslovnih moćnika - renomirane proizvođače automobila i njihove partnere iz naftne industrije - koji su smatrali da takav koncept neće zaživjeti. Činjenica da „Tesla“ ni nakon tri godine nije uspjela da proizvede svoj prvi automobil izgledala je kao potvrda predskazanja da je Maskovoj sreći došao kraj, a blog „Valleywag“ dodijelio je upravo ovom proizvođaču titulu poslovnog promašaja 2007. godine.

Situaciji u kojoj se Mask našao nije pomogla činjenica da je godinu dana ranije započeo još jedan projekat. Uz dvije već postojeće, osnovao je i kompaniju „SolarCity“ koja je trebala da napaja milione električnom energijom dobijenom iz solarne. Ipak, Mask je vjerovao u svoje ideje i bio uvjeren da će stvari krenuti nabolje čim talas svjetske krize prođe. I još jednom je bio u pravu.

Nakon što je uspješno poletjela prva Space X raketa, NASA je krajem 2008. ponudila ovoj kompaniji ugovor vrijedan 1,6 milijardi dolara. Upravo se „Space X“ upisao u istoriju kao prva privatna kompanija koja je podigla jedan satelit u orbitu te prva koja se uspješno spojila sa Međunarodnom svemirskom stanicom. Iste godine, na tržištu se pojavio Tesla Roadster, prvo vozilo u potpunosti na električni pogon. Skupocjeni sportski automobil na baterije bio je iznenađenje kakvo niko nije očekivao, ali za čije posjedovanje su mnogi stali u red.

Danas, sedam godina nakon krize, Ilon Mask uživa u velikim prihodima koje ostvaruju sve tri kompanije i aktivno radi na njihovom unapređenju, bilo da se radi o novim automobilima ili izradi spejs-šatla koji bi prevezio astronaute. Naravno, Mask ne bi bio Mask da ne razmišlja i šire, pa je već započeo sa stvaranjem gradskog vazdušnog prevoza koji će se zvati „Hyperloop“, kao i sa pripremama letjelica koje bi prevezle milion ljudi na Mars jer, kako tvrdi, „čovječanstvo mora što prije da se proširi na barem još jednu planetu i time spriječi svoj nestanak“.

Međutim, na Maskovoj listi se nalaze dva odgovora kojima se još uvijek nije posvetio - vještačka inteligencija i reprogramiranje DNK. Harizmatični govornik i tehnološki zanesenjak, za kojeg mnogi smatraju da je Stiv Džobs nove generacije, dospio je na naslovnice upravo izjavom da bi vještačka inteligencija mogla da uništi ljudsku vrstu.

„Mislim da niko ne shvata koliko vještačka inteligencija napreduje. Posebno ako uzmemo u obzir mogućnosti

Šta će najviše uticati na budućnost čovječanstva:

- Internet
- Istraživanje svemira
- Održiva energija
- Vještačka inteligencija
- Reprogramiranje DNK koda

samounapređivanja mašina. I šta ako jednog dana zadatak robota bude da se riješe spam email-ova, a oni zaključe kako je najbolji način da se to učini tako što će se riješiti ljudi“, upitao je publiku na jednom događaju, pri tome je navodeći da se istovremeno nasmije i zapita.

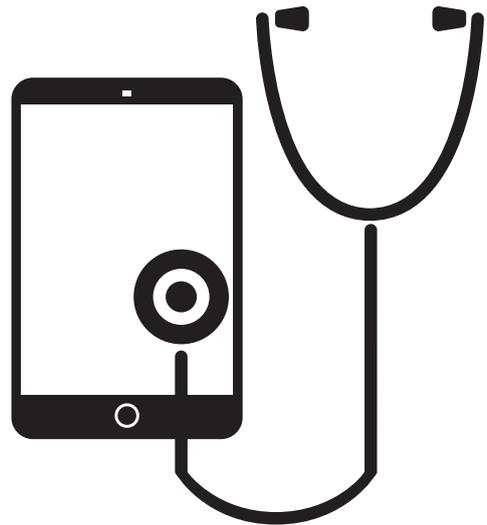
Jednako intrigantne su i njegove izjave o mogućnostima izmjene ljudskog DNK koda, za koji on smatra da je „u suštini softver“. Da li će pokušati da i u ovoj oblasti postane jedan od revolucionarnih programera ostaje da se vidi. Za sada, Ilon Mask djeluje fokusiran na energiju sutrašnjice, saobraćaj budućnosti i svemirske avanture. Međutim, ako njegova biografija pokazuje nešto, to je da upravo u ovakvim trenucima on i smišlja svoj novi veliki iskorak.

TESTIRAMO

Huawei Mate S

Nova dimenzija smartfona

Proizvođači mobilnih telefona iz godine u godinu predstavljaju sve naprednije modele i iznova nas iznenađuju brojnim inovacijama. Najveći proizvođač pametnih telefona u Kini, i treći u svijetu, Huawei, nedavno je predstavio svoj najnapredniji model do sada - Mate S.

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

Ekrani telefona u posljednje vrijeme toliko rastu da se briše granica između fableta i telefona, pa su uređaji sa veličinom displeja između 5 i 6 inča postali standard kada posmatramo vodeće modele koji su se pojavili u 2015. godini.

Huawei Mate S posjeduje displej veličine 5,5 inča, koji zauzima 74% prednje površine telefona, i ima zakrivljeno 2.5D staklo zaštićeno najnovijim Gorilla Glass 4 standardom.

Telefon se dimenzijama 149,8 x 75,3mm čini veoma kompaktnim; tanak je svega 7,2 milimetra i teži 156 grama, pa savršeno staje u ruku. Pored tankih ivica sa strane, Huawei je elegantno sakrio i dodatno smanjio antenu u kućište, što je omogućilo da telefon bude manji od konkurentskih modela.

Huawei Mate S je u potpunosti napravljen od metala, što predstavlja trend u dizajniranju vrhunskih Android uređaja. Ono što Mate S čini posebnim su dvostruko dijamantski obrađene ivice, kako bi se telefon mogao što udobnije i sigurnije držati u ruci.

AMOLED ekran dolazi u rezoluciji 1920x1080 piksela, što na ovoj dijagonali rezultuje gustom od visokih 401 ppi. Iako je konkurencija ove godine predstavila 2K, 3K pa čak i 4K rezoluciju na ekranima mobilnih telefona, Huawei se i dalje zadržava na 1080p rezoluciji, za koju tvrdi da je ne samo dovoljna već i da smanjuje potrošnju baterije.

Ipak, najveća novost koju Huawei uvodi sa ovim modelom, kada je ekran u pitanju, je Force Touch tehnologija koja dodaje novu dimenziju ekranu uređaja. Ekran je sada u stanju da razlikuje kratak dodir od dužeg pritiska, što omogućava korišćenje telefona na potpuno drugačiji način. U praksi to znači da ukoliko npr. pritisnete

Najveća novost koju Huawei uvodi sa ovim modelom, kada je ekran u pitanju, je Force Touch tehnologija.

jače ekran tokom reprodukcije videa, taj dio ekrana će se uvećati. Korišćenjem Force Touch opcije u stanju ste čak i da precizno izmjerite težinu objekta koji ste stavili na ekran telefona.

Huawei Mate S dolazi sa glavnom kamerom rezolucije 13 megapiksela, RGBW senzorom, dual LED blicom i opcijom optičke stabilizacije najnovije generacije.

Kamera je zaštićena safirnim staklom, što znači da je praktično nemoguće značajnije je izgrebati. Huawei je ovom modelu dodao PRO Mode, koji omogućava korisniku još više podešavanja, a proizvođač je ubacio i poseban set filtera za fotografisanje i snimanje u crno-bijeloj tehnici.

Na prednjoj strani telefona nalazi se i selfi kamera rezolucije 8 megapiksela. Huawei je bio predvodnik na tržištu uređaja koji su se prilagodili ovom foto-trendu, što je praksa koju slijedi i Mate S sa svojom prednjom kamerom. Ona je na ovom uređaju unapređena, pa pravi još bolje selfije pri slabijem osvjetljenju.

Mate S pokreće Huawei-jev vlastiti HiSilicon Kirin 935 procesor sa osam jezgara. On sadrži jedan set Cortex-A53 sa četiri jezgra na 1,5 GHz, dok drugi, jači radi na taktu od 2,2 GHz. Ovo je još veći napredak u odnosu na prošlogodišnji 925 procesor, pa će Mate S, uz Mali-T628 grafički procesor, sa lakoćom pokrenuti sve aplikacije i najzahtjevnije igre.

Telefon dolazi sa 3 GB RAM-a, dok je interna memorija, zavisno od verzije, kapaciteta 32, 64 i 128 GB. Huawei nudi i podršku za microSD memorijske kartice do 128 GB.

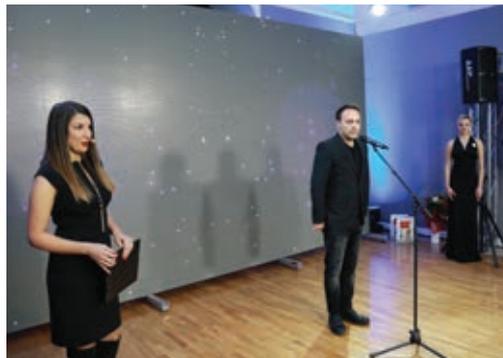
Mate S posjeduje 4G/LTE podršku, sistem dvostruke antene za kvalitetniji i postojaniji prijem signala, kao i NFC antenu smještenu oko kamere. Dual stereo zvučnici, smješteni u donjem dijelu telefona, obezbjeđuju još bolji zvuk. Zahvaljujući posebnoj nano sloju telefon je otporan na prskanje vodom, vlažne ruke ili kišu.

Telefon pokreće Android u verziji 5.1.1 (Lollipop), a u planu je nadogradnja na Android 6.0 Marshmallow.

Huawei je unapredio Knuckle Sense na 2.0 verziju, koja omogućava bolje kropovanje fotografija ili njihovih dijelova, kao i crtanje zglobom prsta. Iscrtavanjem slova „C“ aktivira se kamera, „M“ pokreće muziku, „E“ pretražuje internet, a u mogućnosti ste i da sve ostale prečice sami dodate.

Čitač otisaka prstiju smješten je odmah ispod objektivna fotoaparata. Fingerprint Sense 2.0 omogućava da senzor očitavanja otiska prsta Huawei Mate S modela pruži mnogo više od otključavanja telefona. Sada korisnici imaju mogućnost da kontrolišu obavještenja, pregledaju fotografije i naprave selfi fotografije, odgovore na poziv ili ugase alarm.

Mate S dolazi sa baterijom kapaciteta 2700 mAh, za koju proizvođač tvrdi da može izdržati cijeli dan korišćenja. Štedljivi AMOLED ekran i niža rezolucija doprinose dužem

Telefon Huawei Mate S kompanija m:tel je u BiH premijerno predstavila pod sloganom "Ljubav na prvi dodir", na događaju koji je upriličen u novembru u Banjaluci. Okupljeni u Muzeju savremene umjetnosti Republike Srpske imali su priliku da se upoznaju sa snagom tehnologije i ljepotom dizajna koji su savršeno iskombinovani u dugo iščekivanom modelu Huawei Mate S. Kao vodeći operater u BiH, m:tel i ovoga puta prvi donosi na tržište ovaj vrhunski Huawei model, a u ime kompanije okupljenima se obratio Đorđe Mišić, izvršni direktor za marketing i prodaju m:tel-a. "Ponovo smo u prilici da predstavimo izuzetnu saradnju sa kompanijom Huawei i da svojim korisnicima ponudimo još jedan fantastičan uređaj. Tehnologija koja prepoznaje jačinu dodira, pomoći će našim korisnicima da još bolje komuniciraju sa dragim ljudima", istakao je Mišić.

vijeku baterije. Telefon posjeduje i koristan softver koji šalje upozorenje ukoliko utvrdi da neka od aplikacija prekomjerno troši bateriju. Uređaj podržava brzo punjenje, a prema navodima proizvođača za deset minuta punjenja možete dobiti dva sata razgovora.

Kupce će obradovati pametna maska koja dolazi u pakovanju sa telefonom. Ova kožna futrola sa pametnim prozorom štedi energiju baterije, a omogućava praćenje svih obavještenja.

Mate S je atraktivan telefon vrhunskih karakteristika sa mnoštvom funkcija koje vam može ponuditi i staje rame uz rame sa trenutno najboljim smartfonima na tržištu, a možete ga naći u ponudi kompanije m:tel.

M:AGAZIN ISTRAŽUJE

Crowdfunding

Potencijal koji potpuno zanemarujemo

PIŠE: NENAD BOSNIĆ

Kraj prve decenije trećeg milenijuma donio je jednu od najvećih inovacija u oblastima interneta, preduzetništva, ali i društvenog aktivizma. U San Francisku je 2008. godine osmišljen koncept crowdfundinga i stvorena je prva crowdfunding platforma, danas čuveni „Indiegogo“. Samo godinu dana poslije, na suprotnoj obali SAD, u Njujorku, nastala je slična platforma, nazvana „Kickstarter“. Članovi ovih internet zajednica su do danas milijardama dolara podržali na stotine hiljada projekata. Da li su i stanovnici BiH shvatili potencijal ovog revolucionarnog mehanizma prikupljanja novčanih sredstava?

Crowdfunding sistem je, u principu, vrlo jednostavan i efikasan, kakvi su i inače istinski avangardni projekti. Preduzetnici, inovatori, umjetnici, aktivisti ili puki pojedinci koji žele da ostvare svoj veliki životni san na internet platformu postavljaju i detaljno objašnjavaju ideju koju namjeravaju da ostvare. Osobe koje imaju raspoloživa sredstva i volju da podrže zanimljivu, inovativnu ideju, ili pomognu nekome da postigne svoj cilj, mogu da elektronskim putem prosljede donaciju za bilo koji od prijavljenih projekata. Svaki projekat je vremenski oročen, i, ukoliko u predviđenom periodu bude prikupljen traženi iznos, on se uplaćuje osobi koja je ideju prijavila kako bi mogla da je ispuni.

**„Indiegogo“ okuplja preko
15 miliona korisnika iz
cijelog svijeta, dok je putem
„Kickstarter“-a do sada
investirano više od dvije
milijarde dolara.**

Koncept zvuči idealno za pojedince i grupe iz zemalja u razvoju, kojima su velika sredstva stranih investitora teško dostupna. Pretpostavka da će se na ovim platformama naći mnoštvo prijedloga iz države poput BiH je realna, barem u teoriji. U praksi, međutim, stvari izgledaju bitno drugačije.

„Indiegogo“ je do sada privukao 15 miliona korisnika, a kao donatori su se pojavljivala velika poslovna imena kao što su Ričard Brenson ili Maks Levšin. Među 224 zemlje svijeta u kojima su realizovane „Indiegogo“ kampanje našla se i BiH, ali u vrlo skromnim razmjerama. U vrijeme pripremanja ovog teksta, na platformi je bilo moguće pronaći svega 26 prijavljenih projekata, a za većinu njih je predviđeni vremenski rok protekao - i to bezuspješno.

Skoro svi oni bi se mogli klasifikovati u dvije društvene oblasti - umjetnost i pitanja od društvenog značaja. Tako su bendovi pokušavali da prikupе novac za učešće na inostranim festivalima, fotografi da realizuju svoje vizuelne projekte, a aktivisti i humanitarci da privuku donacije za pomoć izbjeglicama iz Sirije ili za kupovinu invalidskih kolica oboljeloj djevojčici. Nažalost, nijedan od navedenih projekata nije uspješno završen.

Uspješnih priča, ipak, ima. Primjera radi, grupa bh. arheologa je za manje od mjesec dana obezbijedila skoro 2000 KM za osnivanje prve arheološke nevladine organizacije u državi, dok je finansirano i nekoliko filmskih projekata. No, izuzetno skromna količina ideja i njihova neinventivnost, ili barem nekreativno predstavljanje koncepta, doveli su do zanemarljivo malog broja svijetlih tačaka na prilično praznoj bh. „Indiegogo“ stranici. Tako je iz naše lokalne perspektive potencijal platforme, koja je 2011. finansirala čak i prvu „crowdfundovanu bebū“ rođenu umjetnom oplodnjom plaćenom „Indiegogo“ sredstvima, ostao potpuno neiskorišćen. Za to vrijeme, 1,3 miliona američkih dolara otišlo je u Njujork neprofitnoj organizaciji koja je pokrenula kampanju za izgradnju muzeja posvećenog Nikoli Tesli, pod originalnim nazivom „Izgradimo prokleti Teslin muzej“.

Ništa bolja slika nije ni na „Kickstarter“-u, stranici putem koje je do sada podijeljeno više od 2 milijarde dolara. Među više od 95 000 uspješnih projekata, koliko ih je bilo u potpunosti podržano u vrijeme pripreme ovog

članka, tek nekoliko desetina je prijavljeno i realizovano u BiH. Čak i konceptualno posmatrano, prijedlozi su vrlo slični onima plasiranim na „Indiegogo“ platformi, pa i na „Kickstarter“-u među bh. projektima dominiraju umjetnički i humanitarni, mnogi od njih prožeti pričama o nesrećnim dešavanjima koja su ove prostore zadesila 90-ih godina. Ipak, bilo je i inovativnijih prijedloga, poput detaljnog istraživanja misterije „bosanskih piramida“ ili organizacije svojevrsnog „maratona čevapa“ u Sarajevu.

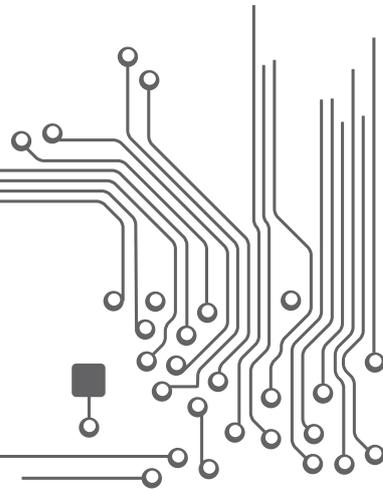
Projekti na obje crowdfunding stranice većinom i jesu prijavljeni iz Sarajeva, dok su preduzetnici, inovatori, umjetnici i humanitarci iz drugih gradova tek sporadično zastupljeni. Primjer vrijedan isticanja je banjalučki tim koji čine Jelena Kojić Tepić, Dejan Mijatović i Mladen Đukić, koji su za izdavanje moderne dječije bajke „Avanture Trbe i Dugog“ putem „Kickstarter“-a sakupili više od 7000 KM.

Crowdfunding platforme imaju svoje nedostatke, ali oni uglavnom pogađaju donatore. Ne postoje čvrste pravne garancije da će prikupljena sredstva po isplati zaista biti upotrijebljena za realizaciju projekta, a kamoli da će projekat na kraju biti realizovan u potpunosti onako kako je najavljeno na internetu. Platforme prepuštaju donatorima da sami prosude vjerodostojnost svake ideje i dobronamjernost osobe koja iza nje stoji.

Aplikanti, međutim, nemaju ovakvih briga. Ukoliko novac bude prikupljen, biće im i isplaćen, pa je na njima samo da osmisle koncept koji će se svojom originalnom sadržinom i kreativnim predstavljanjem dovoljno istaći među stotinama hiljada drugih. Međutim, izgleda da upravo te najvažnije stavke i predstavljaju najveći problem za stanovnike BiH. Pa dok se nove prijave na mjesečnom nivou mogu izbrojati na prste, a njihova sadržina uglavnom ostaje u okvirima „već viđenog“, kreativci iz drugih zemalja zahvaljujući „Indiegogo“ i „Kickstarter“ kampanjama uveliko grade kule koje prečišćavaju gradski vazduh i stvaraju prenosive monitore koji sprečavaju vršnjačko nasilje.

BUDUĆNOST PRED VRATIMA

Naučna fantastika kao naučna stvarnost

PIŠE: MAJA DESANČIĆ

„Zvezdane staze“ pratile su odrastanje mnogih generacija, a popularnost im nije opala niti jednog trenutka. Možda zbog ljudske fascinacije prema budućnosti i nepoznatom, ili zato što se na televiziji nije moglo pronaći nešto slično, ova serija je 'zarazila' milione gledalaca širom svijeta. Budućnost koja nas je godinama zabavljala došla je u našu stvarnost mnogo prije nego što su to kreatori ove televizijske atrakcije predvidjeli.

„Tea, Earl Gray, hot“, često smo slušali riječi kapetana Žan-Luk Pikarda, a nakon izgovorene rečenice čaj bi se u istom trenutku replikovao. Danas imamo 3D printere. U redu, ne koristimo ih svakodnevno u svojoj kuhinji i domovima, i nisu u stanju da naprave baš čaj, ali je činjenica da su 3D printeri koji štampaju hranu postali realnost.

Koliko god nutricionisti bili protiv, kulinarska budućnost „Zvezdanih staza“ bi trebala da postane svakodnevna stvarnost. 3D štampanje hrane je prava revolucija koja

bi mogla da pomogne održivosti hrane u budućnosti, ali i u nutritivnoj optimizaciji. Ipak, da biste odštampli svoje najdraže jelo, to još uvijek nije tako jednostavno kao u slučaju kapetana Pikarda, jer je potrebno da se mnoštvo

sistema i pristupa savršeno sinhronizuju. „The Foodini“ 3D printer koristi svježe sastojke koje učitava u čelične kapsule, a ima mogućnost da napravi širok spektar jela. Pizza, paste, pa čak i kolači koji izlaze iz štampača su postali realnost. Takođe, „MakerBot Replicator 2“ je u stanju da odštampa male objekte baš kao u posljednjoj epizodi „Zvezdane staze: Nova generacija“. Postane li projekat 3D štampanja hrane uspješan, ovakav sistem bi se mogao koristiti u svemirskim putovanjima, ali bi mogao ponuditi i alternativni izvor u budućnosti u

kojoj su moguće nestašice prirodne i svježe hrane, dok populacija svakodnevno raste.

U nekoliko epizoda ove svjetski popularne serije imali smo priliku da vidimo kako to izgleda univerzalni prevodilac koji je dešifrovao poruke vanzemaljaca, a bio je integrisan u značke likova. Upravo zahvaljujući prevodiocu, kreatori su mogli objasniti i činjenicu zašto baš svi, bez obzira što potiču sa Zemlje, govore engleski jezik. Danas postoji aplikacija koja baš ne bi bila u stanju da odmah prevede ono šta bi 'mali zeleni' rekli, ukoliko bi nas posjetili, ali zna 71 strani jezik (ne uključujući klingonski). Zahvaljujući „Voice Translator“ aplikaciji, koju je razvila „TalirApps“, rečenice vašeg maternjeg jezika se automatski prevode u jedan od onih koje odaberete. Sa druge strane imate „Google Real-Time Voice Translator“, koji je u stanju da prati i prevodi komunikaciju između dvije osobe u stvarnom vremenu. Trenutno ne podržava tako mnogo jezika, ali iz ove kompanije stižu informacije da se radi na tome da uskoro dobijemo proširenje liste. Takođe, ovaj prevodilac prepoznaje vaš glas.

Stariji poručnik Džordi Lafordž redovno je koristio tablet kako bi odredio koordinate sljedećeg zvjezdanog sistema u koji su ulazili. Ostali članovi posade su ga koristili da gledaju video-snimke, ali i da slušaju muziku. Upravo to je ono šta mi danas radimo sa tablet uređajima, a u ovom slučaju budućnost „Zvjezdanih staza“ je u potpunosti opravdala očekivanja. U ovoj seriji još 1973. godine smo mogli da posmatramo bežične uređaje za komunikaciju. Kad god je izviđačka ekipa sa Enterprajza bila u posjeti nekoj planeti u potrazi za novim civilizacijama, u kontaktu sa brodom ostajala je putem komunikatora - malog preklopnog uređaja. Danas su se ti komunikatori iz „Zvjezdanih staza“ pretvorili u mobilne uređaje, a pametni telefoni preuzeli su čak i neke funkcije trikordera, poput analiziranja prehrambenog sastava namirnica.

U TV seriji, ručni uređaj trikorder se koristi za skeniranje svih geoloških, meteoroloških i bioloških promjena. U 2012. godini, Piter Džensen sa MekMaster univerziteta u

Ontariju napravio je prototip koji identifikuje sve promjene u magnetskom polju. Zapravo, još od 1996. godine nauka pokušava da dođe do uređaja koji bi bio identičan onom iz serije, a iz toga se jasno vidi kolika kreativnost i detaljno istraživanje je bilo prisutno u timu koji je radio na ovom TV hitu. Za mogućnost da „X Prize Tricorder“ ima svaka osoba na internetu se prikuplja 10 miliona dolara. Rezultat ovoga bi bila radikalna inovacija u zdravstvenoj zaštiti svakog pojedinca, a davala bi mu mnogo više opcija da odluči gdje, kada i kako da primi njegu. Enterprajzova bolnica je u svakom trenutku bila spremna za jednostavnu, brzu i bezbolnu dijagnostiku. Nakon brzog skeniranja pacijentovog tijela, MekKoj je na monitorima iznad bolničkog ležaja imao sve vitalne znakove pacijenta.

Teleportacija je jedna od najintragantnijih i najpoželjnijih tehnologija „Zvjezdanih staza“, koja je izazivala maštu od prve epizode u kojoj se pojavila. Posljednjih godina, nauka je i na ovom području napredovala od uspješne teleportacije fotona, pa odnedavno i do atoma. U „Zvjezdanim stazama“ prilikom teleportacije predmet se prenosi sa jednog na drugo mjesto, a danas to shvatamo kao stvaranje identične replike skeniranog predmeta na drugom mjestu, dok se original uništava. U seriji, pak, uspijevaju da teleportuju ljude, pretvarajući ih u obrazac energije koji se u vidu zraka šalje na određeno mjesto, gdje se opet konvertuje u materiju. Sigurno da bi bilo zgodno putovati na ovaj način, ali za ovaj dodatak iz „Zvjezdanih staza“ ćemo morati sačekati još neko vrijeme.

Ako se osvrnete oko sebe, velike su šanse da ćete naći barem nekoliko tehnoloških dostignuća inspirisanih „Zvjezdanim stazama“. Naravno, nije serija promijenila svijet, ali je svakako probudila maštu naučnika i možda ih pogurala u pravom smjeru. Žil Vern je predvidio put na Mjesec, Čapek je pisao o robotima, Orvel o nadzornim kamerama i svojevrsnoj verziji današnjih rijaliti programa. Naučna fantastika je postala naučna stvarnost.

Farme budućnosti - rješenje ili naučna fantastika?

PIŠE: VANJA PARTALO

Da li ste prebukirani svakodnevnim poslom i sve teže pratite tempo koji vam način življenja nalaže? Vaš današnji horoskop vam je savjetovao ishranu bogatiju vitaminima zarad očuvanja zdravlja? Jutarnja trpeza koja obiluje mnoštvom namirnica, u skladu sa mišljenjima da doručak treba da bude najobilniji obrok, neizostavan je recept za zdravlje koji nam se svakodnevno predstavlja. Međutim, da li ste se zapitali odakle potiču te iste namirnice koje čine vaš doručak lijekom protiv stresnog tempa koji vas čeka u nastavku dana?

Poznato je da svakodnevno slušamo o štetnosti unosa hrane koja je vještački uzgojena. Slušamo i apsorbuje dobijene informacije, bez razmišljanja o posljedicama ili o budućnosti. Na koji način ćemo

---

**Predviđa se da će
do 2050. godine oko
80odsto populacije
planete Zemlje živjeti u
gradskim područjima.**

---

uzgajati hranu i gdje? Ko će se baviti poljoprivredom i koje metode uzgoja će preovladavati? Pitanja ovog tipa podstakla su na razmišljanje naučnike koji su već početkom 20. vijeka počeli da razmatraju nešto drugačije koncepte poljoprivrede. Već tada se javila ideja o poljoprivrednim dobrima koja bi bila uzgajana u zatvorenom prostoru. Malo je vjerovatno da ćete najprije zamisliti solitere u središtu svjetskih metopola, u žiži zagađenja i užurbanosti, koji će biti mjesto gdje se uzgaja hrana za rastuću populaciju. Teško je zamisliti da će se poljoprivreda i izvor zdravih namirnica preseliti u centar gradskih područja. Međutim, farme budućnosti obećavaju upravo to.

Koncept vertikalnih farmi osmislio je i razradio mikrobiolog Dikson Despomije, podstaknut sve većom zloupotrebom prirodnih resursa. Sada zamislimo ovog mikrobiologa koji je tokom konzumiranja svog idealnog obroka razmišljao o budućnosti trpeze i kvalitetu hrane koju ćemo konzumirati. Nalet inspiracije donio nam je sistem vertikalnih farmi, kako je popularno nazvan, koji će usmjeriti razvoj poljoprivrede u zatvorene prostore, što će omogućiti samoodrživost i potpuni izostanak upotrebe zemlje za razvoj poljoprivrednih kultura. Izgleda da dobar obrok može podstaći razvoj naučne fantastike.

Zašto vertikalne farme? Rastom populacije rastu i potrebe za osnovnim životnim namirnicama. Predviđa se

da će do 2050. godine oko 80 odsto populacije planete Zemlje živjeti u gradskim područjima. Potrebe tolikog broja ljudi će se nadoknaditi upravo crpljenjem resursa iz manje razvijenih krajeva koji obiluju iskoristivim prirodnim resursima. Vertikalne farme će ipak obezbijediti mogućnost uzgoja osnovnih životnih namirnica čime se štedi prostor, a troškovi održavanja se smanjuju 30 do 50 odsto sopstvenom proizvodnjom neophodnih gasova. Na ovaj način bićemo u prilici i da izbjegnemo gubitke uzrokovane prirodnim nepogodama i da sačuvamo prinose od suše, poplave, grada i sl. Pretvaranje zapuštenih gradskih područja u poljoprivredna će sada potencijalno predstavljati unosan biznis. Najveći projekat ovog tipa, piramidalnog oblika, gradi se u Švedskoj, što bi značilo da smo već zakoračili u budućnost poljoprivredne industrije i inovacija.

Trenutna rasprostranjenost poljoprivrednih dobara, koja obuhvataju i do hiljade hektara u Evropi i SAD, bivaju sve teži za održavanje poljoprivrednicima. Upravo iz tog razlog je iniciran razvoj robota koji će u značajnoj mjeri preuzeti ulogu čovjeka u održavanju dobara. Roboti farmeri, zvani agriboti, biće isprogramirani da u dosta kraćoj vremenskoj odrednici pokriju znatno veću površinu, prepoznaju trenutno stanje biljaka i njihove potrebe, te da im u skladu sa tim obezbijede potrebne nutrijente za što bolji razvoj. Da, ovo će značiti potrebu za smanjenjem ljudskog faktora. Međutim, čovjek je taj koji proizvodi i rukovodi čitavim sistemom. Prednosti sličnih inovacija omogućavaju i unapređenje i edukaciju mnogih inženjera, agronoma i biologa. Ovakve sredine će predstavljati idealan ambijent za praćenje i ispitivanje mogućnosti za dodatne inovacije, koje će omogućiti masovnu proizvodnju zdravih namirnica.

Vrli novi svijet u oblasti poljoprivrede nije pošteđen negativnih aspekata u slučaju uvođenja sličnih inovacija.

Da bi se projektovana dostignuća dizajnirala, ostvarila i obezbijedila po pitanju sigurnosnih aspekata i tehnološki odgovarajuće opreme, neizbježni su neuobičajeno visoki troškovi. Dakle, ekonomska isplativost ne ide na ruku novim inovacijama. Pored toga, upitna je ekološka osviještenost iza ovog koncepta, ako se uzme u obzir količina vještačke svjetlosti koja će biti neophodna za razvoj poljoprivrednih kultura u objektima ove vrste. Svjetlost bi mogla dodatno da utiče i na psihološku osjetljivost ljudi koji žive u neposrednoj blizini, izazove razdražljivost i slične nuspojave. Takođe, robotizacija automatski znači smanjenje broja radnih mjesta, a diskutabilna je i vjerovatnoća pokrića potreba većeg broja ljudi namirnicama proizvedenim na ovaj način.

Bila to naučna fantastika ili ne, neminovno je da nas očekuju izmjene i inovacije po pitanju proizvodnje osnovnih životnih namirnica. Kako će naša trpeza izgledati već u bliskoj budućnosti i na šta će nas dnevni horoskop tada usmjeravati, preostaje da prepustimo vremenu i razvoju tehničkih dostignuća.

Čisti vodonik kao automobilsko gorivo

PRIPREMIO: SAVO DRAKULIĆ

Kompanija Hyundai je odlučila da se prilagodi novim pravilima tržišta, pa je lansirala model Tucson Fuel Cell - prvi serijski automobil koji kao pogonsko gorivo koristi isključivo vodonik. Prevozno sredstvo koje umjesto štetnih gasova i motornog ulja u životnu sredinu izbacuje samo čistu vodu mnogi smatraju istinski revolucionarnim. Tucson Fuel Cell je kompaniji Hyundai već donio i srebrnu medalju „Edisonovih nagrada“, prestižnog programa koji svake godine nagrađuje najbolje tehnološke inovacije.

Fuel Cell vozila su dugo najavljivana, jer potencijalno nude nekoliko velikih prednosti u odnosu na vozila koja se kreću na električni pogon ili na ugljovodonik. Međutim, ova tehnologija je tek sada počela da dostiže fazu u kojoj automobilske kompanije planiraju da ih lansiraju za potrošače. Početne cijene još uvijek nisu niske, ali bi trebalo značajno da padnu kada se poveća obim proizvodnje u narednih nekoliko godina.

Za razliku od baterija, koje moraju biti napunjene preko nekog spoljašnjeg izvora, Fuel Cell proizvode električnu energiju direktno, koristeći goriva kao što su

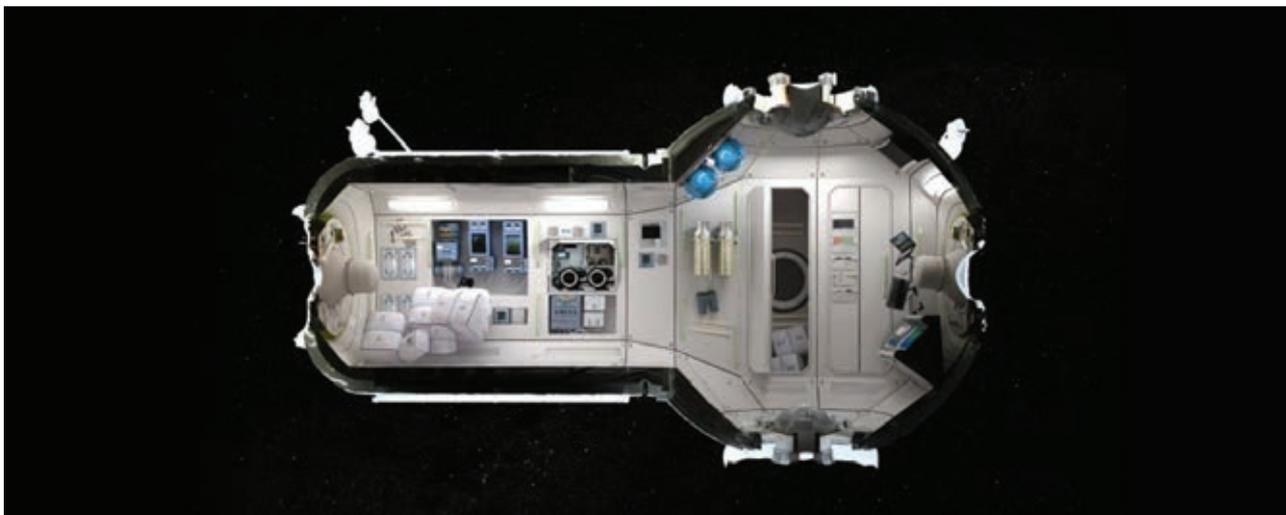
vodonik ili prirodni gas. U praksi, Fuel Cell tehnologija i baterije se kombinuju - Fuel Cell proizvodi struju, a baterije skladište ovu energiju koju na kraju koristi motor koji pokreće vozilo, te su Fuel Cell vozila zato hibridi.

Za razliku od električnih vozila na baterije, Fuel Cell vozila se ponašaju kao i bilo koje konvencionalno vozilo. Sa dugim dometom vožnje - do 650 kilometara po rezervoaru, a gorivo je obično kompresovani vodonik u gasnom stanju - ponovna dopuna traje samo tri minute. Vodonik gori 'čisto', jer proizvodi samo vodenu paru kao otpad, pa Fuel Cell vozila nemaju apsolutno nikakvu emisiju štetnih gasova, što je izuzetno važan faktor imajući u vidu potrebu da se smanji zagađenje vazduha.

Fuel Cell proizvode električnu energiju direktno, koristeći goriva vodonik ili prirodni gas

Iako distribucija vodonika još uvijek nije ekonomski isplativa, masovno tržište Fuel Cell vozila čini se vrlo atraktivno, jer će ponuditi praktičnost u odnosu na današnja dizel-vozila, pružajući i mnoge druge benefite ove vrste transporta. Postizanje ovih prednosti će, međutim, zahtijevati pouzdanu i ekonomičnu proizvodnju vodonika, kao i njegovu distribuciju za rastuću flotu vozila, a očekuje se da će se brojati u milionima u roku od samo jedne decenije.

Svemirski turizam - aranžmani namijenjeni superbogatima

PRIPREMIO: SAVO DRAKULIĆ

Ono što je nekada bio samo san, a opisano u knjigama kao što je „2001: Odisėja u svemiru“, sada postaje realnost. Naime, naredne godine ruska svemirska grupacija „Energiya“ pokreće prvi svemirski hotel, i to u partnerstvu sa američkom firmom „Orbital Technologies“, a ovaj objekat bi trebao da primi do sedam ljudi. Hotel nudi spektakularan pogled na Zemlju, a hrana uključuje meni koji su načinili najpoznatiji svjetski kuvari. Hotel ima još jednu namjenu, a to je kao hitno utočište za astronaute iz Međunarodne svemirske stanice.

„Space Adventures“ je trenutno jedina kompanija koja je uspjela da pošalje putnike u svemir komercijalno. Kompanija je saradivala sa Saveznom svemirskom agencijom Ruske Federacije i već spomenutom svemirskom korporacijom „Energiya“, kako bi olakšala letove prvih privatnih svemirskih istraživača. Svaka osoba plaćala je preko 20 miliona dolara za desetodnevno putovanje u Međunarodnu svemirsku stanicu.

Upravo zato ideja o hotelu u svemiru ni najmanje ne čudi, posebno nakon nekoliko uspješnih putovanja u

svemir u privatnoj režiji, pa već nekoliko kompanija sada razmatra mogućnost da se turistima omoguće 'posjete' svemiru. Kako bi ponuda bila pristupačnija, putovanje kroz svemir pored korporacije „Energiya“, razmatraju i druge kompanije, uključujući „Virgin Galactic“. Putnici će se prevoziti do visine između 100 i 160 kilometara iznad Zemlje, imaće iskustvo 3 do 6 minuta bestežinskog stanja i, naravno, uključen pogled na zvijezde prije nego što budu vraćeni na Zemlju. Ovaj aranžman je nešto 'jeftiniji' i iznosi oko 200 000 dolara po osobi.

Iako se radi o jedinstvenom iskustvu, ipak postoje neke mane svemirskog turizma. Mnogi kritičari smatraju da će veliki porast industrije svemirskih letova drastično ubrzati proces globalnog zagrijavanja. Ozonski omotač bi se i dalje uništavao, a polarni regioni bi trpjeli najveću štetu. Pored toga, putovanje u svemir je zaista moguće samo za superbogate. Iako „Virgin Galactic“ tvrdi da ovim potezom „otvaraju svemir za sve ostale“, više je nego očigledno da postoje milioni ljudi širom svijeta koji nikada ne bi mogli da priušte ništa slično.

POSLOVNI BONTON

Pokloni

Dobar ton u poslovnom životu - standard lijepog ponašanja

PRIPREMILA: SANDRA STANIĆ

Poklone razmjenjuju poslovni partneri i saradnici prilikom susreta, proslava, nagrađivanja, obilježavanja uspješnog posla ili godišnjice. Prilikom poklanjanja treba voditi računa o odnosu među polovima, o jednostavnosti poklona, lijepom pakovanju i prpratnim riječima. Pretjerano skupi pokloni obavezuju; oni su u mnogim zemljama zabranjeni ili strogo limitirani. Pokloni ponekad predstavljaju formalnost, kao što je predviđena prezentacija koju jedna firma poklanja drugoj. Ali način davanja poklona nije formalan i on je odraz ličnosti koja ga daje.

Pokloni koji imaju obilježje ličnog karaktera daju se određenim praznicima, rođendanima, proslavama, godišnjicama. Cvijeće i bombonjere najčešće se poklanjaju prilikom posjeta ili u drugim, manje-više svečanim prilikama kada se nekome želi za nešto zahvaliti. Cvijeće

se može uputiti na određenu adresu i isporučiti direktno preko cvjećara, sa posjetnicom i čestitkom koja upućuje na davaoca poklona. Cvijeće se uglavnom poklanja djevojkama i ženama, a u izvjesnim situacijama i muškarcima, na primjer na koncertnom podijumu - dirigentu i solisti, ili u pozorištu. Takođe se, prilikom kućnih posjeta, poklanjaju raznovrsna alkoholna pića, koja treba da budu odabrana prema prilici i ličnosti kojoj se poklanja.

Bonton nalaže da primalac poklon odmah raspakuje pred darodavcem i zahvali mu.

Jednostavni i skromni pokloni dozvoljeni su u različitim prilikama poslovnog karaktera, a to su upaljači, olovke i rokovnici, kožne futrole za posjetnice ili naočare i sl. Poslovnim

partnerima se poklanjaju tzv. tipski pokloni - prezentacioni materijal sa logom, memorandumom ili natpisom firme. To su novčanici, privjesci za ključeve, futrole za olovke i sl, u kožnom povezu i ukusno zapakovani.

Postoje kompleti koji se uručuju prilikom proslava i praznika, za Novu godinu i sl. Ukoliko se proslavljaju jubileji u firmi (rođendani zaposlenih, ispraćaj u penziju, proslava godišnjice i slično), najbolje je opredijeliti se za kolektivan poklon tipa ručni sat ili dio nakita, foto-aparat i sl. Ženi i muškarcu se uvijek može pokloniti parfem. Muškarcima se poklanjaju upaljači, pribor za pisanje, ženama ešarpe i marame, a univerzalan poklon je knjiga koja u svakoj prilici i gotovo svima može bez zazora da se pokloni.

Dozvoljeni pokloni su izraz pažnje, zahvalnosti i poštovanja, a nikako ne bi trebalo da predstavljaju obavezu, revanš ili način da se nekome priđe i pristupi. Poklonima nikoga ne treba naročito obavezivati, jer nisu

svi u mogućnosti da uzvrate poklonom slične vrijednosti, pa se oni koji su darovani skupocjenim stvarima mogu osjećati neprijatno. Prilikom pravljenja poklona treba voditi računa o prosječnim materijalnim mogućnostima, ali i o ukusu i potrebama lica koje se dariva. Žene ne treba prve da čine poklone; one uvijek samo uzvraćaju poklon kao znak pažnje. Bonton nalaže da primalac poklon odmah raspakuje pred darodavcem i zahvali mu. Međutim, prilikom većih proslava - vjenčanja, slava, rođendana sa puno gostiju - pokloni se odlažu na određeno mjesto i ne otvaraju pred gostima (između ostalog da ne bi došlo do poređenja poklona). Poklon se ne smije odbiti, osim u slučaju procjene da je dat radi podmićivanja. Nedozvoljeni pokloni su vrsta mita i daju se kao zalog za obavljanje i zaključivanje nekog posla.

MREŽA

Najbolje aplikacije za praznične delicije

PIŠE: JELENA RAČUNICA ŠATARA

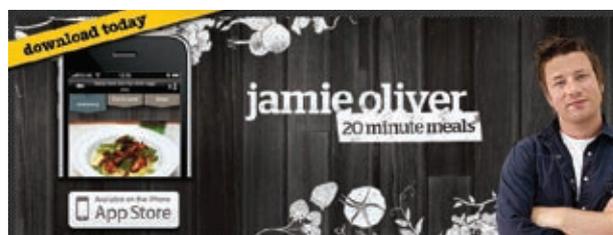
Sigurni smo da ovog mjeseca po internetu najviše tražite ukusne recepte za praznična jela kojima ćete oduševiti drage ljude tokom praznika. Ove godine probajte izaći iz ustaljenih okvira balkanskog kulinarstva, eksperimentišite i isprobajte nešto novo, a u tome će vam svakako pomoći neke od najbolji kulinarskih aplikacija.

Food Network in the Kitchen

Aplikacija jedne od najpopularnijih TV mreža, naravno kad je u pitanju kulinarstvo, sigurno će vam olakšati potragu za sjajnim prazničnim receptima. Recepti su podijeljeni po kategorijama, a možete ih čak birati i po kuharima koji su ih pripremali u raznim emisijama ove televizije. Osim toga, imaćete i pristup video-receptima. Aplikacija je besplatna, a dostupna je za Android i iOS uređaje.

Jamie Oliver

Ako pratite ovog ultrapopularnog TV kuhara onda znate kako su njegove emisije uvijek prilagođene godišnjem dobu u kom se prikazuju, a isti slučaj je i sa aplikacijom na

kojoj se recepti ažuriraju svakog ponedjeljka i prilagođeni su sezonskim namirnicama. Decembar je uvijek rezervisan za bogate porodične trpeze, novogodišnje zakuške i divne poslastice. Aplikacija je bogata detaljnim receptima, sjajnim fotografijama i video-materijalima.

BBC Good Food

Ono što ćete naći u sklopu ove aplikacije je nešto što se zove Classic Recipe Collection, a na tom mjestu se nalaze tradicionalni božićni i novogodišnji specijaliteti, koje možete pripremati u izvornom obliku ili malko prilagoditi našoj tradiciji - kako vam drago. Isto tako, recepti

su podijeljeni po kategorijama za sve moguće prilike, a naći ćete i zanimljive informacije o svim namirnicama (kada su u sezoni, gdje se najviše uzgajaju, kao i nutritivne vrijednosti).

Epicurious

Ova aplikacija će vam na prvom mjestu pomoći u zadatku da iskoristite sve ostatke od vašeg prazničkog ručka, kojih će sigurno biti mnogo, jer 'takav je red'. Na jednom mjestu pronaći ćete sjajne recepte koji su sastavljeni uglavnom od ostataka mesnog pečenja, priloga i svega onoga što pripremamo u velikim količinama da ne 'prifali'.

BigOven

Ako među više od 350 hiljada recepata, koliko ova aplikacija sadrži, ne pronađete nešto za svoju prazničnu trpezu, možda bi kuhanje trebalo da prepustite nekome drugom. Recepti su razvrstani po kategorijama za lakše traženje, a u sklopu aplikacije imate i listu za kupovinu namirnica, planer, ali i sopstveni kuhar u koji ćete unositi svoje recepte.

Perfect Product

Ovo je aplikacija koja je više posvećena pravilnom čuvanju namirnica nego njihovoj pripremi, a to će vam sigurno biti potrebno nakon praznika. Putem ove aplikacije ćete saznati kako pravilno da sačuvate određene namirnice te kako da vam one duže traju. S obzirom na to da će vam nakon praznika frižider biti krcat, ove informacije će vam sigurno biti više nego korisne. Isto tako, na ovoj aplikaciji moći ćete saznati koje to nutrijente sadrži određena namirnica, od minerala, vitamina i vlakana.

All the Cooks

Ova aplikacija je, slobodno možemo reći, društvena mreža za sve one koji vole kuhanje, jer na tom mjestu mijenjate recepte sa svima koji su priključeni na ovu aplikaciju. Tokom praznika moći ćete razmjenjivati recepte sa foodijima iz cijeloga svijeta. To je virtuelno mjesto za razmjenu recepata na kome možete postaviti svoj recept sa fotografijom, ali i pretraživati tuđe. Recepti su sortirani po kategorijama tako da lako možete pronaći ono što vam treba.

I'm Hungry

Iako su praznici na Balkanu gotovo nezamislivi bez velikih količina mesa, u posljednje vrijeme sve je više vegetarijanaca i vegana i na našim prostorima. Ako spadate među ljude koji ne jedu meso, onda je „I'm Hungry“ aplikacija kao stvorena za vas. Aplikacija sadrži mnoštvo zdravih recepata iz svih krajeva svijeta, praćenih fenomenalnim fotografijama od koji će vam porasti zuzubice. Ako vam za praznike dolaze i gosti koji ne jedu meso, ovdje ćete za njih sigurno pronaći nešto ukusno.

Gluten Free Recipes 1000

Ovo je aplikacija za sve one koji su alergični ili netolerantni na gluten, jer će u njoj pronaći više od 1000 ukusnih recepata koji su raspoređeni prema kategorijama, pa čak i raznim dijelovima svijeta. Tako ćete pronaći kategoriju Istočna Evropa/Rusija, gdje se nalaze recepti najslikniji hrani na koju smo navikli. Naravno, pošto je ovo vrijeme praznika, važno je napomenuti i da postoji posebna kategorija posvećena upravo svečanim večerama.

Ove godine, u ime nove generacije koja se oslanja na svoje pametne telefone i tablete, napravite praznični ručak za pamćenje. Srećni vam praznici!

TASTLY

Ako ste tek počeli otkrivati čari kulinarstva, onda u svom mobilnom telefonu jednostavno morate imati aplikaciju po imenu „Tastly“, a koju je osmislila kompanija Coca-Cola. U ovoj aplikaciji možete pronaći više od 1000 recepata domaćih blogera, što je velika prednost, jer kada su u pitanju inostrani recepti na listi namirnica se uvijek nađe nešto što kod nas nije jednostavno naći ili je papreno skupo. Preglednost aplikacije je odlična, a kraj svakog recepta nalazi se i spisak namirnica koje morate kupiti za to jelo. Možete ga prosljediti i nekom od ukućana putem Viber-a ili WhatsApp-a, Facebook-a ili SMS-a.

IDEJE POKREĆU SVIJET

Aktuelne i inovativne ideje za spas životne sredine

PIŠE: NENAD BOSNIĆ

Tragovi zagađenja životne sredine su sve vidljiviji u svim dijelovima planete, dok se i efekti na klimu ispoljavaju na sve drastičniji način. Nezabilježena kalifornijska suša je, tako, nastavljena i u 2015. godini, četvrtoj otkad je započela, dok su u Argentini, Tanzaniji i Mjanmaru poplave nosile sve pred sobom. I pored toga, čini se da svijest javnosti ne napreduje podjednako brzo kao negativne promjene u životnom okruženju. Srećom, inovatori i inženjeri su opet gledali u budućnost te u 2015. godini predstavili nekoliko tehnologija koje bi mogle da osiguraju bezbjedniju i zeleniju sutrašnjicu.

GRADI SE NAJVEĆA FABRIKA BATERIJA ZA ELEKTRIČNE AUTOMOBILE

Proizvođači automobila su često pod najvećim udarom aktivista za zaštitu životne sredine. Dok je „Volkswagen“ doživio pravi poslovni fijasko pokušavajući da izbjegne rastuća ekološka ograničenja, „Tesla“ je jedna od kompanija koje su novonastalu situaciju okrenule u svoju korist. U saradnji sa još jednim velikim igračem, „Panasonic“-om, nastavljena je izgradnja ogromnog industrijskog postrojenja u pustinjama Nevade, u kojem će biti proizvedene baterije za električne automobile. Sama fabrika će se napajati energijom iz so-

larnih ploča i vjetroturbina, a već 2020. bi trebalo da se samo na tom mjestu godišnje proizvedu baterije ukupnog kapaciteta 50 GWh, što je količina koju su do sada tokom jedne godine proizvodili svi svjetski proizvođači zajedno.

SVE BROJNIJE INOVACIJE ZA STAMBENE I POSLOVNE OBJEKTE

Predstavljen je i niz ideja za smanjenje energetske potrošnje domaćinstava i poslovnih objekata, a sve u svjetlu rastućih globalnih potreba koje aktuelni proizvodni kapaciteti ne mogu da zadovolje. Primjera radi, kompanija „NexPower“ stvorila je solarne ploče za krovove i zidove koje sprečavaju štetnu radijaciju, omogućavaju kontrolisanje toplote i utrošak energije smanjuju za skoro četvrtinu. Prozori kompanije „Dresden Glass“, uz većinu prethodno navedenih prednosti, otklanjaju i polovinu spoljašnje buke, „LaRose“ sijalice štede struju pri osvjetljavanju, dok „SunValue“ cigle upijaju sunčevu svjetlost i pretvaraju je u dodatni izvor napajanja.

MAŠINA KOJA ŠALJE HERBICIDE U ISTORIJU

Tokom 2015. su dodatno aktuelizovana i pitanja zdrave ishrane, pa su mnogi izumi bili posvećeni rješavanju ovog problema. Kako upotreba herbicida u poljoprivrednom uzgoju nailazi na sve veći otpor javnosti, kompanija „De Bruin Engineering“ je pronašla rješenje u modernizaciji agrotehnike. Iza imena „Harrington Seed Destructor“, na kojem bi pozavidjeli i negativci iz holivudskih akcionih filmova, skriva se moćna i gabaritna poljoprivredna mašina koja pri žetvi fizičkim putem uništava 95 odsto sjemena korova, eliminišući potrebu za korišćenjem hemijskih sredstava koja zaguđuju tlo i proizvode.

AMBALAŽA SA ROKOM TRAJANJA

Švedanke Ana Glansen i Hana Bilkvist, udružene pod firmom „Tomorrow Machine“, zapitale su se zašto se mlijeko, čiji je rok trajanja jedva sedmica dana, pakuje u ambalažu čiji proces raspadanja traje i po nekoliko godina. Znajući da je to samo jedan od primjera kako iz dana u dan dolazi do gomilanja sve većih količina otpada iz proizvoda namijenjenih širokoj potrošnji, one su osmislile „This Too Shall Pass“ - seriju tehnološki naprednih komada ambalaže koji traju jednako koliko i namirnice koje su u njih upakovane. Ideja, koja bi mogla da znatno redukuje količinu predmeta koji svakodnevno završavaju na ulicama, divljim deponijama ili u vodotokovima, ovim inovatorkama je donijela nekoliko nagrada i priznanja širom svijeta.

NAGRAĐIVANI SISTEM PRETVARANJA SLANE VODE U PITKU

Problem veći i od nestašice hrane predstavlja nedostatak pitke vode, koji se drastično pogoršava iz godine u godinu kao direktna posljedica klimatskih promjena izazvanih zagađenjem. Rješenje bi mogla da ponudi kompanija „Okeanos Technologies“, koja je u 2015. pred stručnu javnost izašla sa avangardnim sistemom desalinizacija slane vode i njenog pretvaranja u vodu za piće, uz dodatnu dezinfikaciju. Njihova „WaterChip“ tehnologija, zasnovana na elektrohemijskim reakcijama, je četiri puta efikasnija i daleko jeftinija od postojećih sistema za prečišćavanje, koje su do sada u iole ozbiljnijim razmjerama mogle da priušte samo bogate petromonarhije Arapskog poluostrva. „Okeanos Technologies“ je za ovaj projekat dobio zlatnu medalju „Edisonovih nagrada“ u oblasti energetskog menadžmenta i obnovljivih resursa.

DO PITKE VODE UZ POMOĆ SUNČEVE ENERGIJE

Na sličnom tragu su i naučnici čuvenog američkog univerziteta MIT, koji su u saradnji sa kompanijom „Jain

Irrigation Systems“ konstruisali sopstveni mehanizam za desalinizaciju, s tim da se njihova mašina napaja putem solarne ploče, što omogućava prenosivost i drastično smanjenje operativnih troškova. I njen dizajn se zasniva na upotrebi električne energije, tačnije na mehanizmu elektrodijalize, realizovanom putem različito polarizovanih elektroda između kojih se usmjerava slana voda. Na ovaj način se prečišćava 90% tekućine koja protekne kroz filtere, a procjene inženjera su da bi jedna mašina mogla da obezbijedi dovoljnu količinu vode za svakodnevne potrebe od 2000 do 5000 osoba. Tehnologija je već u testnoj fazi, i to u Indiji, jednoj od država najozbiljnije pogođenih nestašicom čiste vode.

POČELA JE IZGRADNJA MEGASTRUKTURE ZA ČIŠĆENJE OKEANA

Holandanin Bojan Slat bio je još tinejdžer kada je 2013. ustalasio sferu ekologije neobičnom idejom da upravo talase i okeanske struje iskoristi za uklanjanje ogromne količine otpada koji pliva svjetskim okeanima. Njegova zamisao je bila da se postavi statična konstrukcija koja bi poput svojevrsne površinske mreže sakupljala otpad, a njega bi do mjesta na kojem se megafiliter nalazi s vremenom donijela najveća podvodna strujanja. Dio stručnjaka je ostao rezervisan, ali je Slat uspio da stekne podršku dovoljnog broja osoba da 2015. započne sa konstrukcijom probnog modela širine dva kilometra, koji bi trebalo da u proljeće 2016. bude montiran u Korejskom prolazu. Ukoliko se njegova teorija u praksi pokaže uspješnom, uslijedila bi izgradnja 50 puta veće verzije u Tihom okeanu, koja bi mogla da izađe na kraj i sa monstruoznom nakupinom otpada koja pluta ovim vodama, a koja je već dostigla površinu Teksasa.

TORANJ KOJI FILTRIRA VAZDUH I PROIZVODI NAKIT

Dok se jedan stanovnik „zemlje lala“ posvetio čišćenju vodenih površina, drugi su se okrenuli poboljšanju kvaliteta vazduha koji udišemo. Inženjeri okupljeni u Roosegaarde studiju su u holandskom gradu Roterdamu postavili „Smog Free Tower“ - ekološku kulu koja usisava zagađeni gradski vazduh, prečišćava ga i od najsitnijih nečistoća, te vraća nazad u životnu sredinu. Toranj futurističkog izgleda instaliran je u jednom od rotterdamskih parkova, a osim što stvara zdravije okruženje ima i proizvodnu funkciju. Naime, prikupljene nečistoće se skladište i kompresuju u drago kamenje, koje se zatim ugrađuje u nakit, a upravo ovaj marketinški atraktivan element pomogao je Roosegaarde timu da prikupi dovoljno sredstava na platformi „Kickstarter“ i realizuje svoju sjajnu ideju.

Knjiga za 2016.

Od momenta kada ste naučili slova i prvi put samostalno pročitali kratke rečenice u slikovnici, upravo od tada su, iako možda niste bili svjesni, počele da utiču na vas. Da, govorimo o knjigama. Teško je zaboraviti prvi put kada ste pročitali „Orlovi rano lete“ ili se susreli sa „Zločinom i kaznom“ ali i ponovo im se vratili godinama nakon toga. Živjeli smo zajedno sa glavnim likovima, smijali se, plakali, šetali ruskim dvorovima i tragali za blagom kroz pustinje, i svaka je ostavila trag u našem životu.

PIŠE: MAJA DESANČIĆ

Da li ste se ikada pronašli u situaciji za koju mislite da ne postoji izlaz? Sigurno da jeste i sigurno da je rješenje postojalo. Ležeći u svom stanu na Menhetnu 1953. godine, Džozef Heler je osmislio prvu rečenicu svoje knjige: „Bila je to ljubav na prvi pogled. Prvi put nakon što je vidio kapelana, „Neko“ se odmah zaljubio u njega“. Taj neko je bio Josarian koji je nakon toga čitaoce širom planete upoznao sa svojim problemom, te uveo „kvaku 22“ u svakodnevni rječnik. Tako je u narednih sat i po nastao temelj za knjigu i likove „Kvake 22“. Kvaka 22 je situacija u kojoj morate da ispunite određeni preduslov da biste postigli svoj cilj, a da biste ispunili preduslov potrebno je da imate ostvaren isti taj cilj.

U ratu su samo psihološki nestabilni ljudi mogli biti poslati kući, ali ako biste to zatražili značilo bi da ste svjesni situacije i da ste zapravo sasvim u redu. Jedan od najboljih ali i najzabavnijih romana 20. vijeka satirični je prikaz rata, birokratije i moderne civilizacije. Nasmijaće vas do suza, ali i natjerati na neka razmišljanja o svakodnevnim paradoksalnim situacijama.

Ukoliko „Predeo slikan čajem“ čitate uspravno, dobićete portrete junaka u prvom planu, a ukoliko čitate klasično, vodoravno, pratićete zaplet i rasplet ove nevjerovatne knjige. Različiti načini uspostavljanja veza i njihovih značenja nisu jedino što će vas zaintrigirati - naime, završetak knjige zavisi od pola onoga ko je čita.

Ukršteni životi, životne priče i sudbine i jedan ukršteni roman. „Predeo slikan čajem“ djelo je jednog od predvodnika postmoderne književnosti, Milorada Pavića, a ujedno i jedna od najneobičnijih formi romana, jer je napisan u obliku ukr-

štenih riječi koje popunjavate. Sa prvom stranicom krenućete zajedno sa glavnim junakom u različite predjele njegovog života, predjele oslikane čajem, u njegovu dušu, istoriju i tradiciju. Ovaj roman je zapravo priča o čovjeku, ispričana kroz njegovo stvaralaštvo i prelasku iz jednog u drugi život.

Jedan od najboljih kritičara društva, ne samo svog vremena, Tolstoj i njegov roman „Vaskrsenje“ obaveza su svakog ljubitelja pisane riječi. Grijeh i duhovno iskupljenje, traganje za istinom i razotkrivanje najtamnijih uglova ljudske duše čine Tolstoja propovjednikom isto koliko i piscem ovog romana. „Vaskrsenje“ je prvi dugo očekivani roman nakon „Ane Karenjine“, a na njemu je radio punih deset godina. Kao i u svom najuspješnijem romanu, individualnost likova sa istorijskim dešavanjima je savršeno povezana, a glavni protagonist, Nehljudov, postao je jedan od simbola laži i nepravde civilizovanog društva.

Izuzetno i naizgled nespojivo prijateljstvo, smješteno u srednjevjekovne okvire, centralna je tema ove studije o različitim životnim putevima, principima i pristupima svijetu. „Narcis i Zlatousti“ djelo je maestralnog Hesea, koji ovim romanom dokazuje da različitosti ne treba da budu razdvojene već naprotiv, one su u stanju da obogate duh onoga ko razumije da ih nije potrebno shvatiti nego prihvatiti. U ovom Heseovom djelu jasno je uočljivo njegovo zanimanje za egzistencijalne, duhovne i mistične teme, a na posljednjoj stranici ćete poželjeti da ponovo proputujete kroz živote dva prijatelja, umjetnika i isposnika, učenika i stvaraoča.

Obogatite svoju 2016. godinu ovim sjajnim djelima.

Autorizovani distributer za Republiku Srpsku

ROAMING
ELECTRONICS
WWW.ROAMING.RS

SAMSUNG

SAMSUNG
Galaxy S6 edge | S6 edge+

www.samsung.com/rs

NEXT IS NOW

INFOGRAFIK

m:

S DRUGE STRANE

U ROMINGU

TALENTI

Aljoša Janković

- skromni evropski šampion

Pomalo nadrealno je izgledalo veče 17. avgusta 2015. godine - oko 50 000 ljudi okupilo se ispod jednog balkona na kojem se nalazila grupa maloljetnika.

RAZGOVARAO: NENAD BOSNIĆ

Scene kakve rijetko vidamo na ovim prostorima upriličene su povodom nevjerovatnog uspjeha kadetske košarkaške reprezentacije Bosne i Hercegovine, koja je najprije u julu osvojila zlato na Olimpijadi mladih u Gruziji, a potom u avgustu i Evropsko prvenstvo u Litvaniji. Među presrećnim golobradim mladićima koji su na tom balkonu ponosno stajali sa medaljama oko vrata bio je i mladi banjalučanin Aljoša Janković.

Prošlo je već nekoliko mjeseci nakon velikog dočeka. Kakve su danas uspomene na to veče?

Taj doček u Sarajevu ću pamtili cijeli život. Bilo je nestvarno; ljudi su me danima poslije zaustavljali na ulicama i htjeli da se fotografišu sa mnom. Ta podrška koju smo imali sve vrijeme je bila nešto najljepše u cijeloj priči.

Vjerovali smo jedni u druge od prvog dana, čak i kad smo gubili.

Da li ste vjerovali da možete da postanete prvaci Evrope i šta misliš da je bila vaša najveća prednost u odnosu na rivale?

Jesmo, stvarno smo vjerovali u pobjedu. Vjerovali smo jedni u druge od prvog dana, čak i kad smo gubili. Iz utakmice u utakmicu smo vjerovali sve više. Za taj uspjeh mislim da je najzaslužniji bio naš selektor Josip Pandža. Iako on uvijek ističe nas, igrače, i naš talenat, ja mislim da je njegovo znanje i iskustvo bilo najvažnije. Za mene lično su veoma važni bili i moji treneri iz banjalučkog "Partizana", kluba za koji igram, od kojih sam naučio mnogo toga i uz koje sam stvarno zavolio košarku.

U vrijeme tog prvenstva vam uspjesi i zlatne medalje već nisu bile strane. Prethodno su se dogodile Olimpijske igre mladih, na kojima ste takođe zauzeli prvo mjesto.

Da, u Gruziji smo imali priliku da odmjerimo snagu sa drugim reprezentacijama i tada smo zaista shvatili svoje mogućnosti. Prije svega toga smo imali duge i naporne pripreme, a po dolasku iz Tbilisija smo imali samo dan odmora i odmah potom smo produžili za Kaunas, gdje se igralo Evropsko prvenstvo. Bili smo mnogo umorni, ali želja je na kraju bila jača od umora.

Bilo je interesovanja velikih klubova, i domaćih i inostranih, ali si odlučio da ove godine ostaneš u Banjoj Luci i "Partizanu". Da li se to ispostavilo kao najbolja odluka u tom trenutku?

Roditeljima su se javljali skauti iz više klubova, postoji i mnogo sportskih stipendija, ali smo na kraju zajedno odlučili da bi bilo najbolje da zasad ostanem ovdje i sada sam siguran da je to bila dobra odluka. Ne želim da žurim bilo gdje, znam da imam još mnogo toga da naučim i da treba da idem korak po korak. A bilo je vrijeme i da se malo posvetim školi.

Koliko ti je u prethodnom periodu značila podrška porodice i prijatelja?

Porodica mi je bila najveća podrška. Roditelji i sestre su uvijek bili uz mene, ne samo ovog ljeta. To mi je mnogo značilo; sve te medalje su mnogo ljepše kada mogu da ih podijelim sa njima. I drugari su bili sjajni; pratili su naše igre sve vrijeme i odmah su počele da stižu čestitke. Kada sam se vratio, bili su srećniji od mene, i to mi je mnogo značilo.

Da li je tačno da si upravo po nagovoru drugara počeo da se baviš košarkom, i to ne tako davno?

Da, tako je. Trenirao sam druge sportove, najprije fudbal, pa poslije stoni tenis. Onda me je jedan drugar nagovorio da se upišem na košarku. Počeo sam da treniram prije nešto više od dvije godine, tako da se sve ovo desilo veoma brzo, i dalje mi je nevjerojatno. Nadam se da će ove naše pobjede uticati da se više djece upisuje na košarku i da taj sport bude još popularniji kod nas.

S obzirom na to da treniraš u "Partizanu", da li je to i klub za koji navijaš i da li imaš omiljenog košarkaša?

Naravno, navijam za "Partizan". Postoji više košarkaša koje volim da gledam i koji su mi veliki uzori, ali ako bi trebalo da izdvojim jednog, to bi bio Kobi Brajant.

Naredne godine ćeš ponovo igrati na jednom velikom takmičenju. Vjeruješ li da se šampionsko ljetu 2015. može ponoviti?

Sljedeće godine će u Španiji biti odigrano Svjetsko prvenstvo za igrače do 17 godina. Nadam se da ću ponovo dobiti poziv selektora, a vidjećemo da li možemo da ponovimo uspjehe. Ja vjerujem da možemo. Svi radimo vrijedno i mislim da smo već napredovali u nekim stvarima. Daćemo sve od sebe i mislim da možemo ostvariti dobar rezultat. Dopalo nam se na balkonu, voljeli bismo da se ponovo nađemo tamo.

PREDSTAVLJAMO

FK Rekreativo - ispunjenje dječijih snova

Koliko ste puta do sada nešto silno željeli? Maštali? Sanjali o tome? Pa, ipak, odustali na prvoj prepri na koju ste naišli, misleći da snovi treba da ostanu samo snovi. Tada sigurno niste znali za njih - mališane iz banjalučkog fudbalskog kluba "Rekreativo". Oni su ostvarili svoj, ali vjerovatno i san svih malih fudbalera na svijetu, i zaigrali sa velikom "Barselonom". Isprva se činilo nemoguće, ali kada silno želiš - ne postoji nemoguće. A, i svaka prepreka je mala u odnosu na količinu sreće koja je preplavila ta mala srca kada su stigla na mjesto snova.

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

Ovako je sve počelo...

Na adresu malog amaterskog fudbalskog kluba Rekreativo iz Banjaluke, jednog septembarskog jutra stigao je poziv slavne "Barselone" za odigravanje prijateljske utakmice. Poziv jednog od najvećih svjetskih klubova na prijateljsku utakmicu sa vršnjacima dobili su dječaci od 9 do 11 godina iz Rekreativo Kombank škole fudbala. Ovo je bio prvi put da katalonski klub uputi poziv za odigravanje utakmice nekom klubu iz BiH, pa su se kod mališana i uprave miješali nevjerica i radost.

Naravno, sam poziv nije značio i automatsku rezervaciju karte za Barselonu. Surova realnost je zakucala na vrata. Za odlazak dječaka iz Banjaluke u Španiju bila su potrebna sredstva koja klub nije imao. Klub je inicirao kampanju #SanjamBarselonu, gdje je putem društvenih mreža počeo da prikuplja sredstva za odlazak u Barselonu.

Pravi prijatelji su uvijek tu kada zatrebaju. Kompanija m:tel je prepoznala značaj ovog događaja za djecu, kao i za promociju sporta, te je podržala male fudbalere u

ostvarivanju njihovog sna, pa ih posjetila na posljednjem treningu pred odlazak i poželjela srećan put.

Uz jedno zaustavljanje i noćenje u Francuskoj, fudbalska ekspedicija iz Banjaluke stigla je u prestonicu Katalonije. Prva tri dana bila su rezervisana za upoznavanje sa čarima kako kluba i stadiona tako i ovog prelijepog grada. Mališani su razgledali grad, obišli muzej „Kamp nou“, a potom na najvećem stadionu u Evropi uživo pratili meč “Barselone” i “Rajo Valjekana”. Uživali su gledajući majstorije Nejmara u utakmici španske Primere, u kojoj je Barcelona slavila sa 5:2.

Zahvaljujući Borisu Vrhovcu Vrletu, domaćinu i jednom od organizatora utakmice, dječaci su posjetili i trening rukometne reprezentacije Katara.

Četvrtog dana mali Rekreativo igrao je svoj najvažniji dotadašnji meč, onaj sa vršnjacima iz slavne “Barselone”. Rukometni klub “Barcelona” ugostio je male fudbalere, koji su tremu razbijali gledajući Danijela Šarića, najboljeg golmana na svijetu, a ujedno i počasnog člana “Rekreativa”. Pred samu utakmicu posjetio ih je i proslavljeni košarkaš Zoran Savić i poželio im sreću u meču protiv “Barselone”.

Utakmice su odigrane na terenima čuvene akademij „La Masija” i obje selekcije su svoje utakmice igrale istovremeno, ali je nadmoć Barselone bila izražena i rezultat je bio ubjedljiv.

Kao što se to i očekivalo, “Barcelonini” devetogodišnjaci pobijedili su vršnjake iz “Rekreativa” sa 9:0, dok su dvije godine stariji fudbaleri uspjeli postići čak 15 golova. Iako je rezultat bio nepovoljan po Rekreativo, nakon svih prepreka koje su stajale pred malim amaterskim klubom iz Banjaluke, on je na kraju bio i najmanje bitan. Bilo je tu suza, i na klupi i na terenu, ali se ipak sve završilo u dobrom raspoloženju. Uprkos porazu, osmijesi su na kraju dominirali na licima malih fudbalera, koji su se slikali sa vršnjacima koje će za samo nekoliko godina gledati na televiziji i od kojih će možda neko postati novi Mesi.

Osim mnogo lijepih utisaka, Rekreativci su u Banjaluku ponijeli i fudbalsku loptu sa potpisima svih igrača, koja će klubu ostati kao uspomena na veliki meč. Dječaci su se u Banju Luku vratili ispunjenih srca i sa uspomenuama koje će pamtili čitav život, jer su u nekoliko dana doživjeli brojne avanture i stekli nova poznanstva i iskustva.

Fudbaler “Rekreativa” Nikola Kokan žali za propuštenim šansama, ali smatra da su brzina i pasovi “Barceloninih” igrača bili prevelika prepreka za njih, i da ih je veliki klub očekivano nadigrao. Njegov saigrač Miloš Ergić kaže da su dali sve od sebe, ali da je bilo teško igrati protiv jednog od najboljih klubova na svijetu.

Aleksandar Grabež zadovoljan je utakmicom u kojoj su, iako izgubili i pretrpjeli poraz, čestitali protivnicima i nastavili druženje poslije utakmice. Ognjen Šešlak, jedan od najmlađih igrača, rekao je po povratku da mu je žao što su izgubili od “Barselone”, ali da su dali sve od sebe.

Predsjednik kluba Goran Arbutina rekao je da je ponosan na dječake koji su se borili koliko su mogli i smatra da će djeca tek za neko vrijeme biti svjesni gdje su bili, šta su vidjeli i protiv koga su igrali. Odlazak u Barcelonu, smatra, najveća je stvar koju je FK “Rekreativo” do sada uradio, ali i koju je neki klub sa ovih prostora uradio za svoju djecu. Put u Barcelonu bio je, kako kaže, nastavak njihovih akcija kojima žele da urade sve što je u njihovoj moći za djecu i njihovu lokalnu zajednicu. Njihov cilj je bio da ispune san sve djece koja treniraju i vole fudbal - da igraju protiv “Barselone” - i taj cilj je ispunjen.

Za kraj, još jedna lijepa vijest. Naime, Arbutina kaže da je u planu odigravanje sličnih utakmica, jer postoje naznake da bi u budućnosti mogli da ponovo putuju i susretnu se sa fudbalskim velikanima Bajernom i Ajaksom.

Zato, kada sljedeći put poželite da odustanete od svog cilja, sjetite se mališana “Rekreativa” i njihovog puta ka ostvarivanju sna. I ne zaboravite da, kada se najmanje nadate, prijatelji su uvijek tu da pomognu.

Sony Xperia Z5: James Bond mobilne telefonije

Mijenjali su se glumci, loši momci i gradovi kojima jure superbrzi automobili, ali jedan element serijala o najpoznatijem tajnom agentu je ostao - James Bond je uvijek bio opremljen vrhunskim tehnološkim spravama. Nepisano pravilo ispoštovano je i u posljednjem izdanju, u kojem Bond ponovo rukuje uređajima nevjerovatnih karakteristika, ali jedan od njih mu nije obezbijedilo Odjeljenje Q, već japanska kompanija Sony. Iako djeluje kao naučna fantastika, novi Bondov telefon - Sony Xperia Z5 - je i te kako stvaran, a sa sobom donosi sav holivudski glamur.

PIŠE: NENAD BOSNIĆ

Šta je Bond u svijetu filma, to je Xperia u oblasti mobilne tehnologije. Novo izdanje jedne od najcjenjenijih linija mobilnih telefona predstavljeno je u septembru ove godine, a spoj sa franšizom o britanskom superagentu nije mogao da bude prikladniji.

Sa dizajnerske strane posmatrano, Z5 je podjednako elegantan i neuništiv, baš kako i dolikuje zvijezdi akcionih filmova. Uz poledinu od ojačanog stakla i zaobljene ivice na kojima je čitač otisaka, telefon veličine 146 x 72 x 7,3 mm djeluje estetski impresivno, a pri rukovanju se vrlo prirodno uklapa u šaku. Sa prednje strane se nalazi ekran dijagonale 5,2 inča, a kompletan uređaj je konstruisan tako da pruža maksimalnu zaštitu od prašine i vode. Dakle, ako idete u borbu protiv svjetskih zlikovaca, Z5 vas neće iznevjeriti.

Ukoliko vam je ipak telefon potreban za nešto uobičajenije operacije, tek tada ćete uživati u svemu što novi Sony flagship može da ponudi. Spomenuti displej je opremljen Triluminos i X-Reality Engine tehnologijama, koje uz Full HD rezoluciju omogućuju nevjerovatno vizuelno iskustvo kakvo je rijetko dostupno na mobilnim uređajima.

Uživanje u vrhunskim fotografijama i video zapisima je potpuno tek ako ste ih sami napravili, te je Z5 opremljen dvjema izuzetno moćnim kamerama. Leđna posjeduje čak 23 megapiksela, kao i superbrzi autofokus koji reaguje za samo 0,03 sekunde, što korisniku omogućava stvaranje kristalno jasnih fotografija u pokretu, a proizvođaču da sa pravom Z5 predstavlja kao telefon sa „najboljom kamerom na svijetu“. U odnosu na konkurenciju je superioran i prednji objektiv, koji donosi rezoluciju od 5,1 megapiksela i HDR tehnologiju.

Pokretačka mašina su po četiri jezgra radnog takta 1,5 i 2 GHz, te radna memorija od 3 GB. Memorijsko skladište je veličine 32 GB, uz slot za proširenje putem microSD kartice za još 200 GB. Napajanje ovako moćnog uređaja nije jednostavno, ali integrisana baterija od 2900 mAh je potpuno dorasla zadatku. Takođe, uz standardni model postoje i Compact te Premium verzije ovog telefona.

Baš kao James Bond, Xperia Z5 je prefinjena, multifunkcionalna, bez slabe tačke i ispred svog vremena. Kompanija Sony može da žali samo za činjenicom što se

---

Ključne karakteristike:

**OSMOJEZGARNI PROCESOR
KAMERA SA 23 MPX
FULL HD EKRAN
VODOOTPORNNA KONSTRUKCIJA**

---

u domenu mobilne tehnologije ne dodjeljuju Oskari, jer bi njihova nova zvijezda bila vrlo ozbiljan pretendent za laureata godine.

HILJADU RIJEČI

I TU I TAMO

PIŠE: MAJA DESANČIĆ

Profesor gitare Igor Motl istovremeno je i poznati freelance fotograf, a sve znanje koje ima o muzici trudi se da prenese na svoje fotografije. Upravo po tome je prepoznatljiv, jer na njegovim fotografijama možete vidjeti savršen balans najboljeg od gitare i najboljeg od fotografije.

Fotografija, kao strast, njegov je sastavni dio života, a projekti na kojima radi tiču se socijalnog i istorijskog segmenta, ali i nekih drugih specifičnosti koje pronalazi na mjestima u kojima se kreće, kao i ljudima koje upoznaje. Igor je diplomirao na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu i trenutno radi u Gradskom pozorištu u svom rodnom Prijedoru, a u svojoj karijeri je imao priliku da saraduje sa poznatim foto-reporterima, kao što su Loran van der Stokt, koji je radio za „Njujork tajms“, i Luboš Konečki iz Praga. Prijedorska publika je djela ovog samoukog umjetnika sa foto-aparatom, čiji rad se temelji na foto-pričama i kreativnim fotografijama portreta, mogla da vidi na 3 samostalne izložbe: „Dosije Davidović“ (2009), „Gradski portreti“ (2010) i „Petkutin i Kalina“ (2011).

Ovaj profesor gitare je sve oduševio sa svojim kratkim filmom o Ljubiji - koja je nekada bila sportski, kulturni i društveni centar - pod nazivom „Crteži od željeza i prašine“. Priču su ispričala tri fudbalera - dvojica u penziji, a jedan još uvijek aktivan kao trener - i upravo zahvaljujući njima i Igorovoj kreativnosti barem na trenutak Ljubija nije bila ni ostavljena ni zaboravljena, a ni „grad duhova“.

Više fotografija Igora Motla možete pronaći na njegovoj stranici www.igormotl.com.

FOTO: IGOR MOTL

FOTO: IGOR MOTL

U ROMINGU

London Calling

PIŠE: ALEKSANDRA ŠOBIĆ

Da je osoba, London bi bio uglađeni gospodin sa cilindrom, njegovane brade i dubokog baršunastog glasa, koji trguje na berzi, anonimno donira umjetničke projekte, a vikendom krišom daje sebi oduška svirajući pank u nekoj garaži. Oženjen je pjevavom djevojkom iz fine kuće, školovanom na jednom od najboljih svjetskih univerziteta Oxford ili Cambridge, koja neodoljivo podsjeća na Kate Moss, samo je ipak malo manje buntovna. Druži se sa ljudima iz cijelog svijeta: piscima, muzičarima, prodavcima avokada, žonglerima, državicima, bankarima, top modelima, beskućnicima, vozačima taksija ili double decker-a. Obožava kremaste kolače, ali i keks. Jede fish and chips, ali i ostrige. Kada priča o britanskoj kraljevskoj porodici uvijek u njegovom glasu osjećate dozu divljenja i poštovanja, ali i ironije. Sluša sve i svašta, ali zamislimo da za ovu priliku sluša „London Calling“, grupe “The Clash”.

Bez obzira na kontroverze, sigurno ćete se zaljubiti u njega na prvi pogled i poželjeti da sa njim beskonačno šetate, a u pauzama idete na čaj, kapučino, čašu finog vina ili piva. Ili možda na neki koktel?

Odvojite vrijeme za uživanje u istorijskim znamenitostima ovog džentlmena (uzmite bilo koji turistički vodič i pronađite najvažnije tačke), kao što su Vestminsterska palata, Big Ben, Buckingham-ska palata, Westminster Abbey, Tower Bridge ili točak sagrađen u novijoj istoriji - London Eye.

Prošetajte svakako i Oxford Street-om (ako podnosite gužvu), Regent Street-om (ako npr. volite šoping i brendove „Anthropologie“ i „& Other Stories“), a na Piccadilly Circus-u obratite pažnju na teatre, ali i statuu Anterosa, boga uzvraćene ljubavi.

Paузирajte u kafeu hotela "Cafe Royal", starom 150 godina, na kome se ukrštaju istorije i slavni posjetioci kao što su Oscar Wilde, Mick Jagger i Paul McCartney.

Na Trafalgar Square-u napravite malo dužu pauzu i svratite u National Gallery. Uzmite mapu galerije i u muzejskom kafeu napravite plan šta je to što želite da detaljno razgledate. Mnogo je bolje da se posvetite i potpuno uronite u nekolicinu remek-djela slikarstva, nego da preletite preko svih. Imate izbor između 2300 remek djela majstora kista kao što su Botticelli, Dürer, Leonardo, Van Dyck, Rembrandt, Vermeer, Goya, Degas, Cézanne, Monet, Van Gogh. Ovaj posljednji udahnuo je život čuvenim „Suncokretima“ ispred kojih je uglavnom najveća gužva, ali koje vrijedi vidjeti. Moj favorit je Edgar Degas, sa svojim balerinama ili djelom „Combing the Hair“.

Nakon što vas ova galerija potpuno zavede, upišite u planer i "Tate Britain". U ovoj galeriji smo imali sreću da nam vodič bude neko ko pasionirano radi svoj posao. Znaše već one ljude koji sve rade sa strašću. „Ukoliko biste imali zadatak da nam pokažete djela samo jednog slikara“, pitali smo ga, „ko bi to bio?“, a on je bez sekunde razmišljanja rekao: "Turner!" (Dakle, Turner).

Ukoliko ste ljubitelj moderne umjetnosti, svoju žeđ za lijepim utolite u galeriji "Tate Modern". Na vrhu se nalazi restoran sa divnim pogledom na grad. Pitajte se da li je Temza toliko mutna inače ili se vama pogled zamutio od gustog slatkog koncentrata umjetnosti, koja će vas svakako nadahnuti. Prošetajte ruku pod ruku sa velikanima kao što su Picasso, Dalí, Rothko, Warhol, Lichtenstein, Mondrian, Polke.

Ako ne volite zatvorene prostore, idite u parkove ili posjetite markete. U Hyde, Regent, Kensington Gardens

ili St. James's parku čitajte knjige i hranite vjeverice. Na marketima udišite život, posmatrajte ljude i slušajte ulične svirače (Brick Lane market) ili prosto kupujte cvijeće (Columbia Road Flowers).

Nemojte da vas vrijeme obeshrabri. I kada pada kiša, London je sunčaniji od drugih metropola. Ukoliko zaboravite kišobran, imate sjajan izgovor za šoping.

Robna kuća "Liberty" osnovana je davne 1875. godine. I danas, mnogo godina kasnije, na ovom mjestu možete osjetiti dašak vremena kada je njen osnivač Arthur Liberty trgovao materijalima iz cijelog svijeta i umjetničkim djelima koja je kupovao putujući kroz britanske kolonije. Bilo da kupujete ili samo razgledate šešire, mirišljave svijeće, svilu, sapune, porcelan ili najfinije čokolade, obilazak robne kuće koja u nazivu nosi slobodu pružiće vam osjećaj šetanja dućanima, ali i epohama.

Ako volite vintage sitnice ili vas privlače rani radovi svjetskih dizajnera, nezaobilazna je i posjeta Notting Hill-u. Tamo možete pronaći knjižaru iz istoimenog filma, ali i prošetati poznatim Portobello marketom. Ako baš i ne volite pretjeranu gužvu, svratite na ovo mjesto subotom predveče, kada mnogobrojni vlasnici štandova sa antikvitetima i umjetninama već polako sklapaju svoje mobilne radnjice. Osvježite se pićem u nekom od obližnjih pabova i krenite u nepreglednu šetnju živopisnim šarenim ulicama.

Nemojte zaobići ni ulicu Kensington Palace Gardens, u kojoj ćete, razgledajući grmove ruža i velelepne vile, zaključiti zašto je baš ovo jedna od najskupljih ulica na svijetu. Rastužiće vas činjenica da ćete ispred kapije kroz koju ulazite u ovu ulicu možda proći pored beskućnika koji spava na pločniku pokriven ceradom, zagrljen sa dvije mačke kako bi se zgrijao.

Upravo taj prizor podsjetit će vas na poljubac suprotnosti koje se neprestano prepliću u ovom gradu. Moguće je da će vas to rastužiti ili će vas napustiti entuzijazam, ali ono što vas sigurno neće napustiti je snažan osjećaj slobode.

Ukoliko želite da osjetite dah ulične umjetnosti ili umjetnosti mladih kreativaca kojima su dodijeljeni prostori da razviju svoje umjetničke biznise, ili prosto želite da popijete koktel sa cvijećem ili doručujete svježe napravljen english breakfast, svratite u vibrantnu četvrt Istočnog Londona - Shoreditch. Tamo zaboravite na mapu i prepustite se unutrašnjem porivu za istraživanjem. Obratite pažnju na murale od kojih će se neki možda već sutra naći u udžbenicima istorije umjetnosti. Kada se umorite od noćnih izlazaka, svratite u pekaru „Brick Lane Biegel Bake“ koja još od 1974. radi 24 sata i prehranjuje vozače taksija. Ukoliko vam se Shoreditch dopadne, istražite i četvrt Hackney.

Ako se u vama probudi buntovnik, idite u Brixton. Mjesto sa burnom istorijom, u kojoj ćete naći borbu sa narkoticima, kriminalom i borbe za prava manjina, naseljeno je uglavnom doseljenicima iz zemalja trećeg svijeta i općiniće vas svojim bojama. U ušima neka vam ponovo bude „The Clash“ i „Guns of Brixton“.

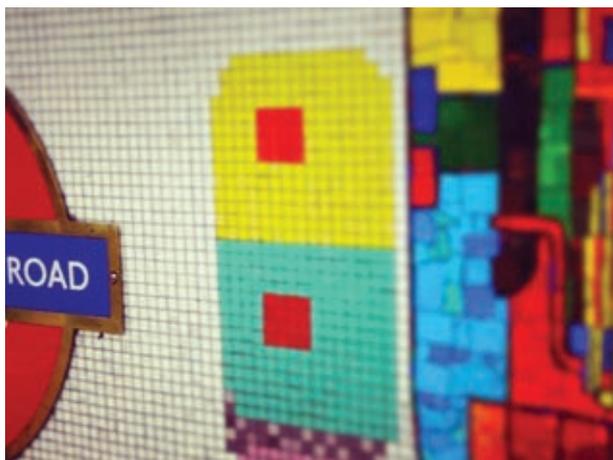
Na Brixtonskom marketu moći ćete da jedete specijalitete iz Vijetnama ili Kambodže ili da kupite crteže nepoznatih umjetnika sa Kariba. Na putu do marketa, uživaćete u uticajima reggae kulture, koloritnim frizerskim salonima sa haubama, radnicama sa starim pločama i knjigama, kafeima iz kojih dopire muzika. Ukoliko vas interesuje multikulturalna i multietnička istorija Londona, ali i dugotrajna borba protiv rasizma, posjetite Black Cultural Archive Museum na adresi 378 Coldharbour Lane, Brixton.

Kraj u kojem je rođen David Robert Jones (poznatiji kao David Bowie) odužio mu se tako što, između ostalih, njegov lik krase novčanice od 10 brikstonskih funti. Naime, ovaj londonski kvart specifičan je i po tome što ima sopstvenu valutu. Kreirana je u septembru 2009. godine sa namjerom da pospješi privredu Brixton-a i s ciljem da novac ostane u rukama malih lokalnih proizvođača umjesto da se gubi u kasama poznatih trgovinskih lanaca. Brikstonska funta je i dalje u upotrebi, njom možete plaćati samo u Brixton-u, a vrijedi isto koliko i britanska funta, s tim što su cijene u ovim funtama vrlo često niže, tako da će vaš džep biti nagrađen ukoliko ste i vi riješeni da pomognete Brixton-u plaćajući ovim novčanicama.

Večeri provedite na nekom svjetski poznatom mjuziklu ili na jazz koncertu u Covent Garden-u.

Sa svojim nepreglednim mogućnostima i kosmopo-

Ako ste ljubitelj mobilnih aplikacija, preporučujemo vam aplikaciju Citymapper London, koja će vam ispisati udaljenosti i potrebno vrijeme do odredišta u zavisnosti od toga da li želite da šetate ili koristite različite vrste prevoza, te vas uputiti na najbliže stanice, ali i u cijene transporta.

litskim duhom, London vam pruža putovanje oko svijeta unutar jednog grada. Ako želite da i fizički budete u centru svijeta na nultom meridijanu, svratite do Greenwich-a.

Na ulicama Londona ćete čuti više od 300 jezika i sresti ljude iz najrazličitijih kultura. Kroz grad ćete se kretati lako zahvaljujući gotovo idealno organizovanom prevozu čuvenim londonskim metroom The Tube, tramvajima, crvenim autobusima na sprat ili romantičnim crnim taksijima. Ljudi u Londonu će vas oduševiti svojim humorom, ljubaznošću, otmjenošću i spremnošću da pomognu.

London možete da konzumirate neumorno. Ponovo i ponovo. Milion puta ćete se pitati otkud vam tolika snaga i na ličnom primjeru, neumorni i živi, potvrditi sjajnu misao Samuel-a Johnson-a: „Ko je umoran od Londona, umoran je od života“.

Sedam destinacija „Bijelih sedmica“:

Snježna idila za odmor roditelja i vrhunske ski-škole za djecu

Među najmlađom populacijom zima važi za jedno od omiljenih godišnjih doba, naravno pod uslovom da uključuje i snježne padavine, jer to istovremeno znači i zimske radosti koje podrazumijevaju sankanje, grudvanje, građenje snježnih utvrđenja, neizbježnog Snješka Bjelića i najpoznatiji zimski sport - skijanje.

PIŠE: SAVO DRAKULIĆ

Upravo iz tog razloga su popularna i zimska putovanja, koja su vrlo često porodičnog karaktera, jer i oni stariji jednako uživaju u ovom godišnjem dobu, posebno kada je u pitanju aktivni odmor koji uključuje gore navedeni sport.

Za sve porodice koje žele da zajedno uživaju u nadolazećim praznicima, turistička agencija „Skifun“ je kreirala poseban paket-aranžman „Bijele sedmice“, koji će biti realizovan u januaru i februaru 2016. godine. Ovaj aranžman uključuje sedam destinacija idealnih za porodično uživanje, jer predviđa brojne aktivnosti za djecu u kojima učešće roditelja nije potrebno, ali su za razvoj najmlađih izuzetno važne.

Zato je u svim odmaralištima koja se nalaze u ponudi „Bijelih sedmica“ obezbijedena dječija škola skijanja, koja je besplatna za sve mlađe od 14 godina, a traje tokom cijelog perioda boravka.

„U prirodi je djeteta da se igra i da sve oko sebe doživljava kao zabavu. Dakle, igra je ozbiljan dječiji posao. Bilo koju drugu fizičku aktivnost, pa i skijanje, dijete doživljava onako kako mu se servira i predstavi. Ključnu ulogu u prvim koracima ima ski-instruktor, čiji je zadatak upravo to da djetetu skijanje i boravak na snijegu predstavi kao jednu prijatnu aktivnost u kojoj svako dijete rado učestvuje“, pojašnjava Goran Prebeg, jedan od ski-instruktor „Bijelih sedmica“.

Najmlađi skijaši će u školama skijanja, koje svakog dana traju od 9.30 do 14 časova, biti podijeljeni u grupe od po 10 polaznika, a instruktori govore jezike sa jugoslovenskog govornog područja, pa će najmlađi lako moći da se sporazumijevaju sa svojim trenerima, što će im olakšati usvajanje znanja.

„Kako ključnu ulogu u ovoj fazi rada sa djecom ima instruktor, a važno je napomenuti da su svi instruktori „Ski-

fun“ agencije svršeni studenti Fakulteta sporta i fizičkog vaspitanja u Beogradu, kojima je u opisu radnog mjesta upravo rad sa predškolskim i školskim uzrastom. Zadatak instruktora je da prvo sa djecom stvori jednu prijatnu radnu atmosferu, gdje djeca bez ikakvog pritiska i obaveze lako probaju zadatke koje pred njih postavlja vođa grupe“, pojašnjava Prebeg i dodaje da kada instruktor postigne takvo raspoloženje među djecom, sve je lako i dostupno, a obuka skijanja predstavlja pravo zadovoljstvo.

Naglašava da sa se obukom skijanja kod djece može početi već od četvrte godine, jer čak i u najranijem periodu djeca izuzetno brzo usvajaju osnovne tehnike skijanja. Sa praktične strane, zbog relativno male tjelesne mase i visine, sve kretne zadatke djeca obavljaju sa većom lakoćom u odnosu na starije početnike.

„Boravak na otvorenom, naročito u zimskom periodu, je veoma važan za razvoj djeteta i njegovu adaptaciju na različite vremenske uslove. Uticaj prirodnih agensa - sunca, vode, vazduha - ima pozitivan uticaj na razvoj i jačanje imuniteta. Skijanje je odličan izgovor da djeca provedu duži vremenski period na otvorenom, a da se pritom bave i fizičkom aktivnošću. Količina fizičke aktivnosti na skijanju u velikoj mjeri zadovoljava njihove potrebe za kretanjem“, ističe Prebeg.

Sama odredišta često igraju važan faktor, a ponuda koju „Skifun“ ima u sklopu „Bijelih sedmica“ zime 2015/2016. uključuje mnoga atraktivna skijališta u nekoliko zemalja inostranstva.

Tako su na listi skijališta u Italiji, a kada govorimo o njima, manje iskusnim skijašima posebno se preporučuje Čiveta sa 80 kilometara osvjetljenih staza, a posebnu atrakciju predstavljaju aktivnosti u noćnom snježnom parku.

Dalje, tu su i dvije destinacije u Dolini sunca (Val di Sole), koje su uvezane stazama dugim 62 kilometra. Riječ je o skijalištima Marileva i Folgarida, koje moderna gondola povezuje i sa odmaralištem Madona di Kampiljo, čime postaje dostupno čak 150 kilometara skijaških terena.

Za one koje krasi avanturistički duh, preporuka je atraktivna lokacija Paso Tonale, između regija Trentino i Lombardija, jer su pored ski-centra u ponudi i planinarenje, slobodni spustovi te spuštanje niz glečere.

Prebeg kao ski-instruktor za djecu kao omiljenu destinaciju navodi Austriju, nabrajajući sve prednosti ovih skijališta.

„Iako se na svim našim destinacijama gdje se organizuju 'Bijele sedmice' sprovodi isti program i na svim destinacijama rade ljudi iz istog tima, moj lični izbor je uvijek Austrija. Njihovi ski-centri pružaju izuzetno bogate sadržaje za naše najmlađe skijaše. U principu, za realizaciju našeg programa najvažnije je da centri raspolažu sa velikim brojem plavih staza. Rad sa grupom ima svojih specifičnosti, gdje je u svakom pogledu uvijek najvažniji aspekt bezbjednosti“, kaže Prebeg.

Upravo zbog toga je gradić Matrei idealan za posjetioce koji žele mirno uživanje u prirodi, jer se radi o varošici u srcu nacionalnog parka Visoki Tauern, a staza duga 44 kilometra je pretežno umjerene težine.

U prirodi je djeteta da se igra i da sve oko sebe doživljava kao zabavu.

Treba spomenuti i savremeno odmaralište Krajšberg kao najmoderniji ski-centar na području Štajerske i Koruške, koji je bogat sadržajima i stazama svih težina, a o njegovoj popularnosti govori informacija da je nedavno bio i domaćin Svjetskog kupa u slobodnom skijanju i snoubordingu.

Za turiste koji žele da otputuju nešto dalje preporučena destinacija je Francuska, odnosno jedno od najvećih skijališta - Valmejnije, koje može da se pohvali stazama različitih konfiguracija, kao i brojnim pratećim sadržajima poput klizališta ili bioskopa.

„Bijele sedmice“ su idealne za stvaranje porodičnih uspomena za sva vremena, jer se u njihovom sklopu organizuju zajedničke aktivnosti, poput zabavne „Trke zadovoljstva“ ili kolektivnih žurki, a upravo ovi elementi programa upotpunjuju paket-aranžman i čine ga idealnom kombinacijom istinskog odmora i lijepog porodičnog iskustva.

„Skifun“ je turistička agencija iz Beograda koja se odlikuje netipičnim i originalnim aranžmanima za turiste svih profila. Pored „Bijelih sedmica“, „Skifun“ u svojoj ponudi u svakom trenutku ima atraktivne paket-aranžmane i opcije za putovanja, koje se kreću od otkrivanja skrivenih turističkih dragulja do posjećivanja najvećih svjetskih dešavanja. Više o agenciji, paket-aranžmanu „Bijele sedmice“ i drugim segmentima njihove ponude možete da saznate na zvaničnoj internet adresi www.skifun.rs.

Uređaji iz ponude kompanije m:tel

PRIPREMA: MILICA STOJAKOVIĆ

Kompanija m:tel nudi različite usluge mobilne i fiksne telefonije, usluge interneta te Open koji je sinonim za m:tel integrisane usluge i digitalnu televiziju. Uz usluge koje pruža, u ponudi su različiti hardveri namijenjeni različitim grupama korisnika te uređaji pogodni za svako domaćinstvo, a koje kao m:tel korisnici možete nabaviti po izuzetno pristupačnim cijenama i odličnim uslovima za kupovinu.

Neki od uređaja iz ponude mogu biti i vrijedan i koristan novogodišnji poklon za vaše najmilije, uz sve pogodnosti koje dobijate kao m:tel korisnik.

Mobilni telefoni

U ponudi kompanije m:tel možete pronaći veliki izbor mobilnih telefona namijenjenih svim grupama korisnika - tzv. highend modele za najzahtjevnije korisnike i one koji prate tehnološke trendove, pametne telefone nešto pristupačnijih cijena, telefone sa QWERTY tastaturom ili izrazito praktičnim velikim tipkama.

M:tel postpaid korisnici zahvaljujući Moj Mix tarifama mogu po veoma povoljnim uslovima nabaviti i neke od posljednjih modela vodećih svjetskih proizvođača.

U zavisnosti od Moj Mix tarife koju koristite, neki od tih telefona mogu biti vaši već po cijeni od 1 KM, uz ugovornu obavezu na dvije godine. Telefone možete otplatiti i na više rata, i to nakon uplate prve rate koja iznosi 30 odsto ukupne cijene telefona u vašem Moj Mix-u, ostatak možete rasporediti u 11 rata.

Mobilne telefone iz ponude m:tel korisnici mogu nabaviti i bez ugovorne obaveze.

TV uređaji, laptopi, tableti i fiksni telefoni

Ukoliko u okviru svog Open paketa imate IPTV, možete nabaviti neki od vrhunskih TV uređaja po povoljnim cijenama koje možete rasporediti na 12 rata. A ukoliko u okviru paketa imate uslugu interneta, u ponudi je odličan izbor laptopa i tableta, koje takođe možete otplatiti u 12 rata. Svaki sljedeći televizor, laptop ili tablet možete kupiti nakon 24 mjeseca. Dodatno, ukoliko koristite usluge fiksne telefonije, u ponudi možete pronaći fiksne telefone visokog kvaliteta i inovativnog dizajna.

Bijela tehnika

Jedinstvena ponuda na tržištu BiH je i ponuda bijele tehnike u m:tel-u, zahvaljujući kojoj su m:tel Open korisnicima dostupni najrazličitiji aparati za domaćinstvo, i to uz odlične uslove poput beskamatnog plaćanje na 12 rata i besplatne kućne dostave za koju nije potrebna dodatna dokumentacija. Za vrijeme trajanja ugovora možete kupiti dva ovakva uređaja, a u ponudi se nalaze uređaji za domaćinstva poput frižidera, mikrovalne pećnice, mašine za pranje suđa i sl.

Garancija

Svi uređaji iz ponude kompanije m:tel imaju garanciju od minimalno dvije godine, stoga možete biti sigurni u kvalitet i pouzdanost ovih aparata.

Ukoliko postanete novi korisnik ili uvedete neku od m:tel usluga, mnogi od uređaja mogu biti vaši po još povoljnijim uslovima. Kako biste uvijek bili informisani o aktuelnim pogodnostima i specijalnim ponudama, budite redovan posjetilac našeg sajta www.mtel.ba.

Projekat „Škole 2.0“ otkrio talente među osnovcima

Iako je formalno okončan svečanom dodjelom nagrada prije nešto više od dva mjeseca, jedan od najdugoročnijih projekata kompanije m:tel pod nazivom „Škole 2.0“ nastavlja da ispunjava svoju misiju.

PIŠE SAVO DRAKULIĆ

Podsjetimo, riječ je o društveno odgovornom projektu koji je pokrenut još krajem prošle godine tako što je kompanija m:tel svim bh. osnovnim školama pružila jedinstvenu priliku da uz pomoć učenika besplatno pokrenu zvanične školske sajtove.

U sklopu ovog projekta kompanija m:tel je svim učesnicama obezbijedila besplatan hosting i domen na dvije godine, kao i direktnu mentorsku podršku tokom trajanja akcije „Škole 2.0“, a sredinom oktobra na specijalnom događaju uručena su i priznanja najuspješnijim osnovnim školama učesnicama.

Nagrade najboljim školama

Tada su odlukom stručnog žirija kompanije m:tel škole, čiji su učenici izradili najbolje sajtove, nagrađene laptop uređajima, a riječ je o OŠ „Sokolac“ iz Sokoca, koja je odnijela nagradu za najbolje dizajniran sajt, za funkcionalnost je nagrađen tim OŠ „Safvet-Beg Bašagić“ iz Visokog, dok je banjalučka škola „Borisav Stanković“ osvojila žiri kada je u pitanju originalnost školskog sajta.

Đorđe Mišić, izvršni direktor za marketing i prodaju kompanije m:tel, tom prilikom je uručio nagrade timovima škola te naglasio da sajtovi izgledaju i funkcionišu odlično.

„Iako smo očekivali dobre rezultate, ovo nas je sve zaista prijatno iznenadilo. Ukoliko niste upućeni, nikada ne biste mogli pogoditi da su sajtove radili osnovci, a ovo je znak da je m:tel prepoznao potrebe najmlađih, te istovremeno pokazatelj kakvi talenti se kriju među učenicima osnovnih škola. Mislim da ovo jasno ilustruje dugoročni društveni značaj i benefite koje sa sobom nosi projekat „Škole 2.0“, a već sam jednom rekao i ispostavilo se da sam bio u pravu - osnovci su prave zvijezde ovog projekta“, naglasio je tada Mišić.

Najbolje dizajniran sajt

Da je nagrada za najbolji dizajn otišla na pravu adresu uvjerićete se ako posjetite sajt OŠ „Sokolac“. Ovaj sajt toliko dobro izgleda, da je zaista pomalo neočekivano da iza njega stoje osnovci. U svakom slučaju, evidentno je da

OŠ „Sokolac“

ovaj mladi tim očekuje svijetla budućnost ukoliko odluče da nastave da se bave IT-jem.

Pored svih kategorija i sekcija koje biste očekivali na sajtu jedne osnovne škole, učenici nisu zaboravili ni kreiranje foruma za nastavnike, učenike i roditelje, kroz koje se vrši međusobna razmjena informacija, a sajt se pokazao i kao odličan teren za buduće novinare.

„Novinarska sekcija u svom radu podrazumijeva i izdavanje školskog časopisa u kom se detaljno promovišu rad škole i postignuća učenika. Međutim, zbog specifičnih materijalnih okolnosti broj štampanih časopisa je sveden na svega 1-2 broja godišnje. Distribucija školskih novina elektronskim putem nudi neograničene mogućnosti radu ove sekcije i kvalitetnijoj promociji obrazovne ustanove“, zaključuju iz OŠ „Sokolac“.

Najfunkcionalniji sajt

„Nema dileme da školski sajt unapređuje djetetovo školovanje i koristi svima koji su na bilo koji način povezani sa školom, prije svega roditelji naših učenika, sami učenici, nastavnici i cijela lokalna zajednica“, jasni su rukovodioci škole „Safvet-Beg Bašagić“.

Naglašavaju da internet stranica omogućuje i povezivanje među školama na cijelom području Bosne i Hercegovine i šire, a tu dodaju i razmjenu iskustava, kako među učenicima, tako i među nastavnicima.

OŠ „Safvet-Beg Bašagić“

„Time smo poboljšali kvalitet nastave i cjelokupnog rada škole. Naši učenici i nastavnici, kao i uprava škole se zahvaljuju m:tel-u na datoj prilici da pokažemo svoj kvalitet rada i spremnost učenika da dizajniraju stranicu škole i time nauče i povećaju svoje znanje o web dizajnu“, zaključili su iz OŠ „Safvet-beg Bašagić“.

Ova škola je i te kako svjesna koliko prisustvo na internetu znači za ovu ustanovu, tako da su veoma aktivni i na zvaničnoj Facebook stranici škole, a među objavama svoje mjesto je našla i ona koja se tiče projekta „Škole 2.0“.

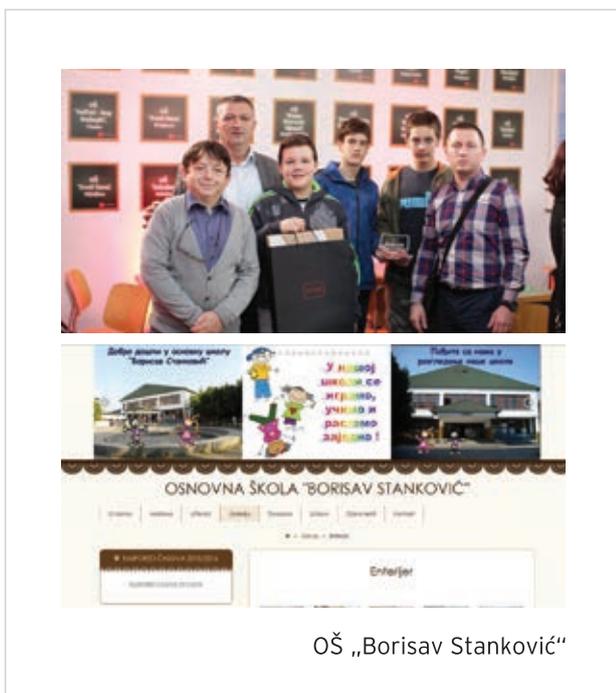
Najoriginalniji sajt

Projekat „Škole 2.0“ je promijenio mnoge stvari kada je u pitanju OŠ „Borisav Stanković“, jer je prije njegovog početka na sajtu ove ustanove radila jedna jedina osoba - školski medijotekar.

Sa druge strane, prijava tima za „Škole 2.0“ anagažovala je dvadesetak učenika koji sada rade na sajtu škole, a podijeljeni su u dvije grupe - jednu koja se bavi izradom sajta i grafičkim rješenjima i drugu koju čine njihovi drugari i kolege iz novinarske sekcije.

„Učenici su prezadovoljni prilikom koja im je pružena“, ističu iz ove banjalučke škole.

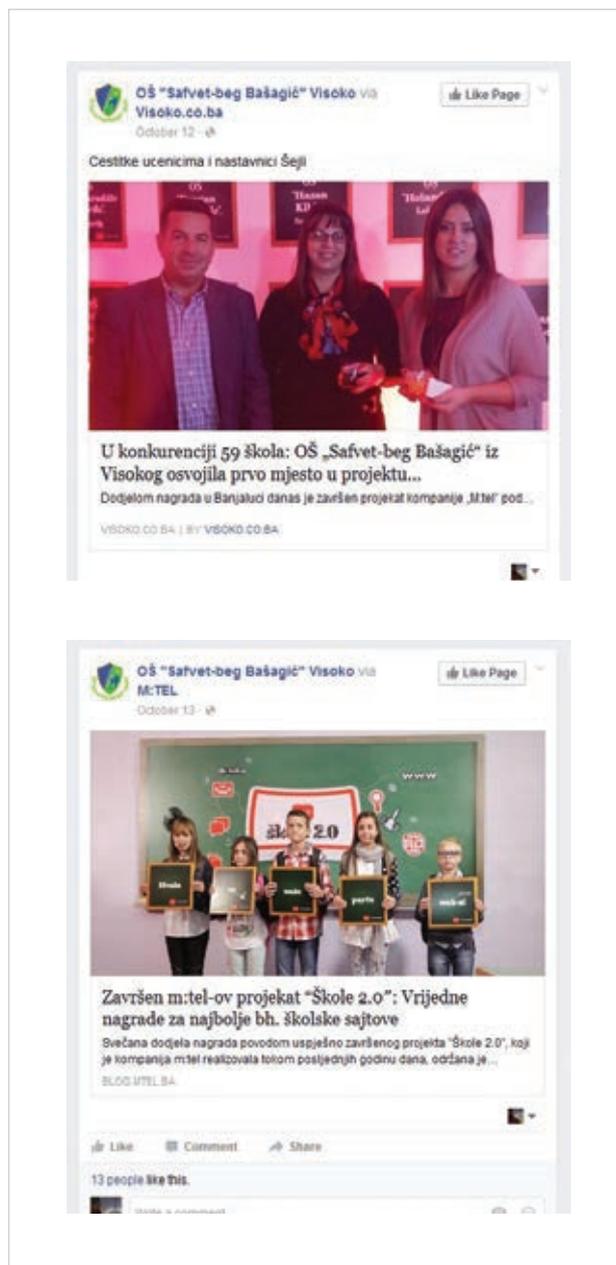
Kako bi se maksimalno iskoristilo prisustvo na internetu, učenici su tokom projekta sajt povezali i sa

OŠ „Borisav Stanković“

najvećom društvenom mrežom Facebook, a kažu da su reakcije isključivo pozitivne. U ovome prednjače roditelji, što se vidi i po znatno većoj posjećenosti sajta nego što je to do sada bio slučaj.

Kao što je ranije najavljeno, kompanija m:tel je nastavila rad na ovom projektu, te je načinila i jedinstveni adresar svih sajtova i kontakata osnovnih škola, koji možete pronaći na zvaničnom sajtu projekta na adresi osnovneskole.ba, gdje se takođe nalaze i ostali detalji o projektu „Škole 2.0“.

PSIHOLOGIJA

Nove godine

(Funk vs. Blues)

PIŠE: NEMANJA RUNIĆ, dipl. psiholog

Najraniji pisani pomen slavljenja Nove godine seže 4000 godina u prošlost, a zabilježen je u drevnom Vavilonu. Vavilonci su početkom nove godine smatrali prvi mlad mjesec nakon proljetne ravnodnevniče (druga polovina marta). Ceremoniju su nazivali Akitu (prema sumerskoj riječi za ječam koji se žnjeo u tom periodu) i trajala je 11 dana. Pored ovoga, u toku ceremonije je proslavljana i mitološka pobjeda dobrog boga neba - Marduk nad zlom boginjom mora - Tiamat, a bila je praćena i brojnim političkim kampanjama vladajuće klase.

Proslava Nove godine bila je praksa u gotovo svim značajnim antičkim civilizacijama. Temelji onoga šta danas poznajemo kao globalno prihvaćen 'novogodišnji protokol' postavljeni su u starom Rimu, a finese su dodavane kroz nastavak evropske istorije. Čitav splet istorijskih činjenica u vezi sa proslavom Nove godine uzrokovao je da se širom svijeta, s kraja decembra i početka januara, ustanovi sezona novogodišnjih (božićnih) praznika, sa svim nasljeđenim ritualima, i još ponekim stečenim u procesu. Naročito 'bogatstvo' i 'širinu' ove sezone u prilici smo da uživamo mi koji paralelno poštujemo julijanski i gregorijanski kalendar, čiji je rezultat šaljivi naziv koji je narod dao ovoj bogatoj sezoni - Sveti Januar.

Proslavljanje Nove godine postao je svjetski fenomen, a pored izvjesnog iracionalnog motiva da se proslavi još jedan uspješno završen krug oko Sunca i svojim bližnjima poželi još uspješniji sljedeći, u svijetu kapitalizma, globalizacije i individualizma za ovaj period se vremenom snažno vezalo nekoliko manje privlačnih fenomena.

Možemo, dakle, zaključiti da su praznici (naročito novogodišnji) vrijeme kada slavimo prošle pobjede, do-

nosimo nove odluke, planiramo i želimo jedni drugima još više uspjeha u budućnosti. Ovo je vrijeme rezervirano za veselje, radost i sreću, zar ne? Ispostavilo se da ne baš; ne za svakoga od nas. Za mnoge, sezona praznika je okidač za javljanje apatije, bezvoljnosti, tuge, a ova pojava je toliko česta da su joj stručnjaci dali brojne živopisne nazive: praznična depresija, božićna melanholija, praznični bluz (Holiday Blues).

Praznični bluz

Kako? Zašto? Kontradiktorno, bez svake sumnje... Opet, ne baš.

Vremenom su, kako nam je svima jasno, praznični rituali izgubili direktnu vezu sa iskonskim ljudskim porivom da se proslavi zatvaranje jednog punog kruga (sjetve, žetve, uživanja u plodovima rada), prinesu darovi i odobrovolje božanska bića i slično. Suprotno tome, u vezi sa praznicima je kreiran socijalni i emocionalni imperativ. Kroz popularnu kulturu je nametnuta njihova idealna slika, a oni su protkani potrošačkim ritualima, izgrađeni komercijalni brendovi i šta sve ne. Drugim riječima, mnogi od nas imaju osjećaj da društvo od nas očekuje da budemo zadovoljni, veseli, optimistični, druželjubivi, da sjedimo u udobnoj fotelji ispred kamina, pored jelke, razmjenjujući sa širom porodicom skupe poklone u crvenom ukrasnom papiru. Poslije toga, vatromet i najbolja žurka do zore! Sve manje od ovoga je poraz, propast...

Nerealna očekivanja koja postavljamo sami sebi najčešći su uzrok nezadovoljstva koje doživljavamo u toku praznika. Nova godina se nekako nameće kao period kada trebamo evaluirati svoje uspjehe ili neuspjehe na privatnom i poslovnom planu. U ovom periodu dolazimo u dodir sa poznanicima koji su uspješni ili se tako predstavljaju, a činjenica je i postojanje tendencije kod mnogih da se prisjećaju samo dobrih strana protekle godine (u medijima, na poslu i slično). Trebamo biti svjesni ove činjenice, kao i toga da niko nije savršen, apsolutno dobar niti apsolutno loš. Postavimo pred sebe realne ciljeve, a u tom svjetlu možemo i analizirati prethodne uspjehe i neuspjehe, kao i buduće prilike i izazove.

Nerealna očekivanja koja stavljamo pred članove porodice i prijatelje, još jedan su mogućí uzrok razočaranja. Praznični filmovi, reklame i sl. iskorištavaju sliku idealnih porodica i prijatelja te nam nesvjesno postavljaju nerealan kriterijum u odnosu na koji mi mjerimo svoje bližnje. Ne smijemo pasti u zamku holivudske fantazije,

već se kod svojih bližnjih, realnih ljudi fokusirajmo više na dobre osobine nego na one loše.

Nerealan raspored stvorice utisak da ništa ne stižemo. Često ćemo za slobodno vrijeme, koje smo rezervisali za praznike, isplanirati pregršt aktivnosti: putovanje, posjetu porodici i prijateljima, kupovinu poklona za bliske ljude i još mnogo toga. Nerealan raspored posljedica je lošeg planiranja ili nedostatka istog. U prazničnom periodu uglavnom imamo nešto više slobodnog vremena nego inače, a ovo vrijeme treba da provedemo ugodno, izbjegavajući nepotreban stres. Planirajmo raspored aktivnosti tako da nam bude ugodno, a ne da stignemo uraditi što više toga.

Osjećaj usamljenosti relativno je česta pojava u modernom svijetu, koje je u dobroj mjeri uslovljeno otudnjem među ljudima. Tempo života nas usmjerava na posao, na sve manji krug ljudi sa kojima se viđamo, pri tome sužavajući raznolikost socijalnih interakcija. Ova situacija može biti dodatno naglašena u periodu praznika, naročito onih koji su tradicionalno rezervisani za druženje, a njihov 'kvalitet' se mjeri brojem ljudi sa kojima ste podijelili praznično iskustvo. Ukoliko smatrate da ste zapustili svoje socijalne odnose, vrijeme je da poradite na njima nevezano za praznike koji predstoje. Ukoliko, sa druge strane, niste naročito društven tip, ne dozvolite da vam 'filmska slika' praznika nametne druženje kao imperativ i njihovu obavezujuću odluku.

Važno je samo da ne upadnemo u matricu ponašanja zbog kojih ćemo se kasnije loše osjećati.

Nedostatak vremena za sebe u ovom periodu može uzrokovati osjećaj iscrpljenosti i bezvoljnosti, koji će na kraju prerasti u osjećanje apatije. Često nam je veoma bitno da svim članovima porodice, bližim i daljim prijateljima kupimo adekvatan poklon, da se sretne sa ljudima sa kojima nismo dugo, da čestitamo praznik svim ljudima iz našeg imenika, prijateljima sa Facebook-a itd. - pri tome potpuno zanemarujući sebe i vlastite potrebe. Trebali bismo voditi računa o sebi za vrijeme praznika koliko i u drugim periodima godine.

Da rezimiramo, nema sumnje da praznici mogu biti ugodna i veoma pozitivna stvar. U isto vrijeme, veliki broj ljudi dobija nešto više slobodnog vremena nego inače, a samim tim i prilikom da se odmara, povezuje, druži ili da to vrijeme provede kako god im je to ugodno. Važno je samo da prilikom svega ovoga ne upadnemo u matricu ponašanja zbog kojih ćemo se kasnije loše osjećati.

Ne dozvolimo da nam Grinč ukrade Božić!

MINI-SAVJETNIK

Najbolji „uradi sam“ novogodišnji pokloni

PIŠE: JELENA RAČUNICA ŠATARA

Ako živimo u potrošačkom društvu, sigurni smo da zbog dostupnosti svega i svačega nikada nije bilo teže kupovati poklone za drage osobe. Kako vam zvuči ideja da ove godine, umjesto da jednostavno kupite poklone, date malo više truda i izradite ih sami? Iako zvuči kao veliki posao, mi ćemo se potruditi da vam olakšamo sjajnim idejama.

Srećna teglica

Zamislite teglicu u kojoj se nalaze sve omiljene sitnice vama drage osobe, koje će je asociirati na neke od najsrećnijih dana u životu. Mi upravo ovako zamišljamo savršen poklon. Da biste ga izradili biće vam potrebna staklena teglica, malo ukrasne trake, kartica za želje i ukrasna tkanina umjesto poklopca. Poenta je da u teglicu stavite sve ono što osoba kojoj poklanjate najviše voli - od omiljenih slatkiša, kozmetike (u malim pakovanjima, vodite računa da sve stane u teglicu), karata za predstave ili koncerte... U teglicu jednostavno složite sve one sitnice koje mame

osmijeh na lice, zatvorite je nekom lijepom tkaninom, zavežite ukrasnom trakom i zakačite neku lijepu poruku.

Pilinzi za lice i tijelo

Za one djevojke i žene koje vode računa o svojoj koži, jedan od najboljih poklona koje im možete dati je svakako neki prirodni piling za tijelo. Veoma su jednostavni za izradu, ne sadrže štetne materije i, što je najvažnije, 'rade posao'. Za dobar piling potreban vam je šećer, ulje (kokosovo, bademovo, maslinovo) i pire od svježeg voća. Na dvije kašike šećera stavite jednu kašiku ulja i pola kašike voća; to neka vam bude glavna smjernica. Od voća najbolje bi bilo da koristite voćke koje su bogate antioksidantima, vitaminima i mineralima. Kivi je sjajan izbor, a možete koristiti i banane te zamrznute jagode ili borovnice. Postupak je sljedeći: U staklenu teglicu sipajte šećer, zatim dodajte ulje, a za kraj i malo pirea od svježeg voća. Sve dobro promiješajte, zatvorite i ukrasite teglicu.

Kesica sa lijepim željama

Ovu kesicu poklonite nekome ko vam je baš blizak, ko sa vama dijeli sve svoje snove i nadanja. U običnu papirnu ili platnenu kesicu stavite po jednu želju ispisanu na papiriću za svaki mjesec u godini. Možete ih ispisati svojom rukom ili odštampati i ukrasiti pomoću računara. Kesicu zavežite ukrasnom trakom i pridružite joj prikladnu čestitku.

Album sa fotografijama

Iako se fotografije sve rjeđe izrađuju, već uglavnom čuvaju na USB stikovima, telefonima i računarima, album sa fotografijama je poklon koji će svakome izmamiti osmijeh na lice. Izvucite iz svih tih uređaja omiljene fotografije sa osobom kojoj želite pokloniti album, iz prošle godine, izradite ih, poslažite u album i kraj svake napišite neki zanimljiv komentar. Mi nekako ne možemo ni zamisliti da postoji osoba kojoj se ovakav poklon ne bi svidio.

Mirisne svijeće

Svijeće možete napraviti sami, vjerovatno puno lakše nego što se vama čini, a od materijala će vam biti potrebno sljedeće:

- Staklena teglica
- Kuglice voska
- Fitolj
- Eterično ulje (miris po želji)
- Lijepak

Na dno teglice super lijepkom zalijepite fitilj i pridržavajte ga jednom rukom dok drugom sipate kuglice voska. Teglicu stavite u tepsiju, pa u rernu zagrijanu na 90 °C da se vosak otopi. Nakon što se vosak otopio ostavite da se prohladi i dok je još tečan dodajte 10-ak kapi eteričnog ulja, promiješajte i ostavite da se stvrdne. Umjesto eteričnog ulja možete dodati cimet ili ekstrakt vanilije.

Kad poklanjate za Novu godinu imajte na umu da nije najvažnije koliko novca ste potrošili za poklon, već koliko ste mu pažnje posvetili i koliko ste razmišljali o afinitetima osobe kojoj poklanjate, jer, na kraju krajeva, time pokazujete koliko je dobro poznajete i koliko vam je zaista stalo.

TEGLICE KAO SPAS

Staklene teglice su u posljednje vrijeme jako popularne kada je u pitanju pakovanje „uradi sam“ poklona, a uz malo mašte možete ih pretvoriti u sjajne, sasvim lične poklone.

Onima koji vole kuhati u teglicu spakujte malu knjižicu sa receptima, nekoliko silikonskih kalupa za mafine, malu silikonsku spatulu. Isto tako, gurmanima možete zapakovati gotovu smjesu za toplu čokoladu, kesice sa začinima ili neke interesantne kalupiče za izradu keksića.

Za nekoga ko posebnu pažnju posvećuje svojim noktima, u teglicu zapakujte sve ono što je potrebno za njegu i lijep izgled noktiju. Od turpije, preko nekog vitaminskog ulja, pa sve do raznih nijansi lakova za nokte. U svakom slučaju, sigurno ste shvatili princip. Ako se odlučite za poklon u teglici, ne zaboravite ju ukrasiti stikerima ili posebnim bojama za staklo.

Hrana je uvijek dobar poklon

Ako ste vični kuhanju i pečenju kolača, u nedostatku ideja uvijek možete ispeći keksiće koji mogu duže stajati i zapakovati ih u neke interesantne posudice. Isto tako, možete napraviti džem ili aromatizovani maslac. Prijateljima koji vole eksperimentisati sa hranom pripremite nešto sasvim drugačije, a naša topla preporuka je indijski chutney, odnosno džem od nešto drugačijih namirnica poput crvenog luka i paradajza. Na Google-u ćete pronaći zaista mnoštvo kombinacija.

ŽIVOT U PRIČAMA

Lotrek, Pikaso, Dali, seljače iz istočne Srbije i vontoni

Kada je krajem 2013. godine Facebook započeo sa radikalnim promjenama vidljivosti postova objavljenih na stranicama, u svijetu marketinga je zavladao panika. Resursi utrošeni na dugogodišnje građenje velike baze fanova skoro preko noći su postali deplasirani, smatrali su tada mnogi. Međutim, drugi su u ovim velikim promjenama vidjeli pravu priliku za marketing stručnjake. Skoro dvije godine kasnije, može li se zaključiti ko je bio u pravu?

PIŠE: BOJAN RADOVIĆ

— sad, čovjek je suočen sa tri opcije. Okej, reklo bi se da je to sasvim u redu. Koliko puta ti se u životu desilo da moraš nešto da uradiš, a da imaš alternative. Izbor, bre. Nemoj da se žališ, Bojane. Možeš otići u Hongkong, Mongoliju ili da nakratko svrneš u svoju zemlju.

— 'Ajmo onda malo da premotamo stvari unazad. Ako čovjek napušta, recimo, Balkan, odlazak u Kinu ne zvuči baš kao da je sve u životu teklo lagano. Više djeluje kao očaj. Ko, bre, ide u Kinu da radi i to sam od sebe? Tako je. Očajnik. Recimo da si sam, da nisi ostavio porodicu tamo negdje na brdovitom Balkanu. Karta je petsto evra, podstanarska soba oko četiristo, pa puta tri mjeseca i „dva na karte“ tj. depozit, onda malo para na život i na sve to dodaj još taj put koji

sam spomenuo, a prva plata liježe poslije mjesec i po dana u najboljem slučaju. Opala! Dakle, ništa od povratka kući, a kome se još gledaju Ulan Bator i mongolijske pustinje, osim ako se ne baviš fosilima dinosaurus, što je inače veoma popularno zanimanje u Balkanaca.

— Dobro došao u Hongkong. Dobro došao u Hongkong na dan isteka vize.

— Srećom po autora ovih redova, pamćenje ga služi odlično, pa se na vrijeme prisjetio da mu je jedan drugar još onomad rekao da mu se javi ukoliko ga vjetar nanese u Hongkong, jer ovaj ima porodične prijatelje. I tako se ja najavim gospodinu Milanu Teodoroviću da ću biti njegov gost na šest dana.

„Svetla se pale, svetla se gase, uz ludi ritam tela se njiijiišu“, prepričala je neka turbo narodnjakinja svoj doživljaj diskoteke. Tako je i meni bilo u Hongkongu. K'o da svijeta nikada nisam vidio. Sa aerodroma u metro, a tamo na izlazu iz stanice red za taksi. Kunem se. Red i gospođa u uniformi koja poziva vozila, jedno po jedno, i ljudi polako ulaze bez gužve, guranja, pljuvanja i šutiranja. Tu je i Milan, gospodin koji je duboko zagazio u sedmu deceniju, besprijeckorno obučen, plemićkog držanja i nešto slabijeg sluha. Iz ljubimo se, pita me kako sam putovao, uzaludno pokušavajući da sakrije jak američki prizvuk u svom srpskom, lupa me po ramenu i smješta u taksi. Vozimo se lijevom stranom puta kroz downtown Hongkonga u nekom old school automobilu, dovoljno da sve vrijeme mislim da ćemo naletjeti na nekoga ko se zaboravio i vozi „po naški“. Vijugavim putem dolazimo u Repulse Bay, bogataško naselje južno od centra. Čeka nas Edna, kućna pomoćnica sa Filipina.

- „Domaća supa. Prava domaća“, kaže Milan i ponosno pokazuje na Ednu.

Klimam glavom. Šta ću? Dobra supa.

Ujutru me Milan vodi kroz zgradu u kojoj živi. Teretana, otvoreni bazen (na kome sam izgorio istog dana, jer seljače sam iz istočne Srbije), igraonica za djecu, otvoreni bar, čuda-muda i garaža.

- „Sada ću ti pokazati najljepšu stvar u Hongkongu. Stvar, a ne osobu“, kaže Milan.

Zadiže cirađu i pod njom se otkriva rols-rojs. Jedan od osam na svijetu. I u tom trenutku kapiram da sam gost milionera. Mada nije prvi kog sam sreo, svakako je najprijatniji. Večerao u jednom od njegovih dva italijanska restorana. Upoznajem njegovu porodicu. Svi ga zovu tata, bilo da su zetovi, ćerke ili unuci. Milan je u Kinu došao još 1974. godine. Kaže da je Šenžen tada bio premali da bude čak i selo. A eto ga sad - mjesto kome svi Evropljani u Kini bježe prije ili kasnije.

Riješim da sutra ustanem malo ranije i da pronjušim malo po stanu. Na zidu vidim monografiju Tuluza Lotreka. Utom ustaje Milan i pita me: „Kako ti se dopada moj Lotrek“. Kažem da je baš lijep i pitam se „kako to misli 'moj Lotrek'“. Izmičem se korak unazad i vidim ogroman original Lotrekovog postera za Mullen ruž na koji je monografija bukvalno oslonjena.

- „Evo ti ovdje i jedan Dali (Salvador - prim. aut.)“, pokazuje mi crtež na suprotnom zidu. „Da si došao nedjelju dana ranije, vidio bi i Pikasa, doduše samo crtež, ali ipak je Pikaso“, priča on seljačetu iz Homolja, a seljače klima glavom.

Svakog gosta šest dana dosta. Bojan riješi da posljednje dane u Hongkongu provede u nekom hostelu, gledajući ovaj vertikalni grad u kome su čak i tramvaji na sprat, u kome se zgrade spajaju mostovima, da uživa u vontonima (to svako mora da proba) i da gleda ta svjetla što se pale i gase, a uz ludi ritam tijela se njišu i uopšte milion i jedna stvar i mjesto za koje ovdje nema prostora. A onda dođe vrijeme da se leti nazad i da se pozdrave novi prijatelji.

I šta bi bila poenta ove priče? Svaka priča bi morala da ima makar jednu. Neka to bude ono što mi je Milan rekao dok sam čekao da mi pristignu svi papiri za vizu.

- Dečko, u životu je jako bitno da na vrijeme shvatiš da sve što možeš da uradiš sam, uradi sam.

I bi on u pravu - po dokumenta sam morao da odem u neko skladište, a da nisam, sada bih ovo pisao iz Beograda. Živ bio i srećno još jedno unuće. Svijetu treba još Teodorovića, dragi tata Milane.

INTERVJU MOBILNIM

Државни ПОСАО

RAZGOVARAO: NENAD BOSNIĆ

Kada je 2012. godine emitovana prva epizoda serije „Državni posao“, ni njeni glavni glumci nisu vjerovali da će doživjeti popularnost kakvu danas uživa. Priče trojice arhivatora u jednom državnom preduzeću publika gleda već četiri sezone, a Čvarkov, Torbica i Boškić su se već svrstali među najpoznatije TV likove u regiji.

Iza njih se kriju glumci Dimitrije Banjac, Nikola Škorić i Dejan Ćirjaković, koji su podjednako zanimljivi i duhoviti kao osobe koje tumače na TV ekranima, a to su

pokazali i u kratkom razgovoru o značaju koji savremena tehnologija ima u njihovim životima.

Sjećate li se svojih prvih mobilnih telefona? Po čemu su vam ostali u lijepom sjećanju?

To su bili telefoni, a ne ovi 'televizori' što sada imamo. Poruka ti stigne za dva sata, svi pričali kratko, jer je bilo skupo. A ne danas - 100 000 besplatnih minuta, poruka; ljudi samo pričaju i kucaju. Treba povećati cijene usluga i time ih malo vratiti u realnost.

Koliko danas koristite telefone? Koje aplikacije najčešće upotrebljavate pri svakodnevnim poslovima?

Koristimo ih i previše. Što se tiče aplikacija, to su uglavnom neke informativne aplikacije, igrice, mail servisi i navigacija.

Sa kim najčešće komunicirate? Kada pogledate svoje liste poziva, ko su osobe koje su vas posljednje zvale?

Žene. Mislim, supruge.

Da nam nije bilo interneta i YouTube-a mislimo da bi „Državni posao“ ostao čisto lokalni fenomen!

Prisutni ste i na društvenim mrežama. Koliko je vaš 'život' tamo postao drugačiji nakon uspjeha serije?

U potpunosti se izmijenio, naravno. No, slabo se krećemo po društvenim mrežama. Iskreno, dosadne su ali i neophodne za naš posao. Da nam nije bilo interneta i YouTube-a mislimo da bi „Državni posao“ ostao čisto lokalni fenomen!

Radna godina prilazi kraju. Kakvo je raspoloženje u arhivi? Da li jedva čekate neradne da se malo odmorite od teškog tempa?

Umor polako stiže vrijedne arhivatore i jedva čekamo odmor i praznike. Mislimo da ćemo sve spojiti do Svetog Save, jer nam je ostalo nešto starog bolovanja!

Kakvi su planovi za početak naredne godine?

Što se tiče posla, planiramo da otvorimo novu godinu sa zanimljivim gostima. Biće ih dosta u narednom periodu, tako da ćemo započeti i neke nove priče. Snimamo i novogodišnji program, u kome će se prvi i jedini put pojaviti Živan Radosavljević! Ko hoće da ga vidi, neka gleda Radio-televiziju Vojvodine 31. decembra u 23 časa.

BRENDOLOGIJA

Provjeren recept za dobar brend

Ako od ovog teksta očekujete da vam pruži pouzdan, tačan i precizan recept kako da sami, ili uz malu pomoć prijatelja, napravite sopstveni brend, potpuno ste u pravu!

PIŠE: LJUBICA JEROTIJEVIĆ

Uspješne brendove možete praviti sami, kod kuće, ili u svojoj maloj porodičnoj firmi, ali samo pod jednim uslovom - morate se strogo držati recepta. Svakome ko je ikada probao da prvi put napravi Vasinu tortu ili sufle ne gledajući u recept, 'odoka', i zatekao sebe na kraju procesa sa pola činije jadno izgledajuće kaše, biće sasvim jasno o čemu pričam. Neki ljudi su pametni, neki su kreativni, neki su intuitivni i vični improvizaciji, ali većina

nas više voli da vjeruje da je takva, nego što imamo prave i mjerljive argumente. Pored toga, smatram da niko ne bi trebao da pokuša da realizuje operaciju na otvorenom srcu samo zato što misli i osjeća da može.

Ne želim pritom da kažem da je stvaranje brenda po složenosti slično kardiohirurgiji, ali ako sve svoje (ili još gore, sve porodične) pare, vrijeme i energiju ulažete u

pravljenje nečega što bi trebalo da obezbijedi egzistenciju većem broju ljudi, bilo bi korisno da se ponašate što racionalnije. Ovo važi, takođe, i za one koji u pravljenje brenda ulažu kompanijske pare, vrijeme i energiju.

Kao i kod svake dobre hrane, morate prvo da odlučite šta hoćete da kuhate, a zatim da li sastojci koji su vam neophodni mogu da se nađu kod nas. Ukratko, kreiranje dobitne strategije brenda počinje sa spovođenjem kvalitetnog istraživanja tržišta. Istraživanjem morate odrediti kapacitet tržišta, ciljnu grupu i konkurenciju - i to je minimum.

Ako želite da se vaša večera dopadne ljudima (a red bi bio - jer toliko ste se trudili), bilo bi dobro da znate šta oni vole da jedu, kakve su im navike i šta uopšte očekuju od hrane. Ili, prevedeno na jezik marketinga: ako je moguće uraditi samo jedno istraživanje, otkrijte što više možete o vašoj ciljnoj grupi. Saznajte ko su oni i koje su njihove želje i potrebe, godine, pol, primanja, navike pri kupovini i bilo šta što može biti relevantno. Naravno, i koje medije prate - što je veoma važno za vašu strategiju oglašavanja. Drugo istraživanje koje bi trebalo da uradite je da saznate kakve su ponude vaših konkurenata. Šta ljudi mogu da dobiju od vašeg proizvoda a što ne mogu da dobiju od nekog drugog? Ili u čemu je posebna tajna vaše riblje čorbe. Svi smo zatrpani porukama i mogućnostima izbora i uspjecete da se nametnete ako vam je proizvod dobro targetovan, ako vam je poruka posebna i strategija jedinstvena.

Kada odlučite šta tačno želite da ponudite svojim gostima, odaberite i organizujte sve u skladu sa hranom (i vino, posuđe, muziku i dekoraciju na stolu - samo tako će štimung biti potpun). Dakle, kada se opredijelite za proizvod ili uslugu i nađete jedinstvenu tržišnu poziciju, kreirajte sve što treba u skladu sa njom: i cijenu, i vizuelni identitet, i ime, i slogan, i marketing kampanju.

Brendiranje nije nova pojava, kao ni kuvanje uostalom. Ipak, očekivanja koja konzumenti imaju od proizvoda ili usluge su veća nego ikada. Konkurencija je sve veća i sve neloyalnija. Više nije dovoljno da napravite neodoljiv, kvalitetan proizvod ili uslugu koja ne košta mnogo i da je oglosite. Morate znati kako će vaša usluga izgledati sljedeće sezone, zatim dogodine, kao i za pet godina, koliko će koštati, da li će ostati jedinstvena ili će biti lider u grupi. Morate takođe znati kako ćete je oglašavati.

Ukratko, za dobru klopku, kao i za dobar brend, važno je da:

- znate šta hoćete
- znate šta ljudi žele
- sve upakujete na pravi način
- budete dosljedni

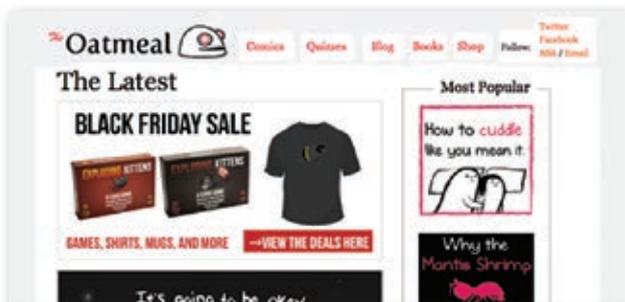
Prijatno!

PREPORUKE

PRIPREMILA: MAJA DESANČIĆ

WEB SAJT

theoatmeal.com

Ukoliko želite da se zabavite, od srca nasmiјete, a da sve to bude upakovano po najvišim standardima dizajna, posjetite web sajt theoatmeal.com. Ovaj sajt je 2009. godine pokrenuo Metju Inman, profesionalni crtača stripova, a naziv stranice je ujedno i njegov nadimak. Svi crteži i stripovi koje imate priliku pogledati na theoatmeal.com su njegova djela, od kojih mu za svako u prosjeku treba sedam do devet sati rada.

Ono što je interesantno kod ovog autora je da ne bira teme koje su drugima zabavne, nego sam pronalazi situacije, ljude i objekte koji su po njegovim standardima zanimljivi. Rekli biste da je to loš pristup, ali njegova stranica ima više od 20 miliona posjetilaca mjesečno, dok Inman istovremeno koristi tu činjenicu kako bi pomogao razvoju kulture. Tako je 2012. godine prikupio 1,7 miliona dolara za podršku neprofitnoj organizaciji „Tesla Science Center“, nekadašnjoj laboratoriji našeg poznatog naučnika Nikole Tesle. Upravo on je česta tema stripova ovog autora, a divljenje prema njegovom radu i djelu je očigledno na prvi pogled.

Većina stripova koje vidite da ljudi dijele na društvenim mrežama i koje možete pronaći na mnogim popularnim stranicama zapravo su preuzete sa theoatmeal.com. Onda zašto da ne pregledate sve na originalu, sa mnogo većim izborom, ali i izvorom smijeha? Sama stranica je izuzetno pregledna, dizajnirana minimalistički, a akcenat je stavljen na Inmanove crteže. Različite sekcije, pomalo čudnih naziva, uvešće vas u jedan sasvim novi smijeh i uljepšati vam dan. Samo naprijed!

KNJIGA

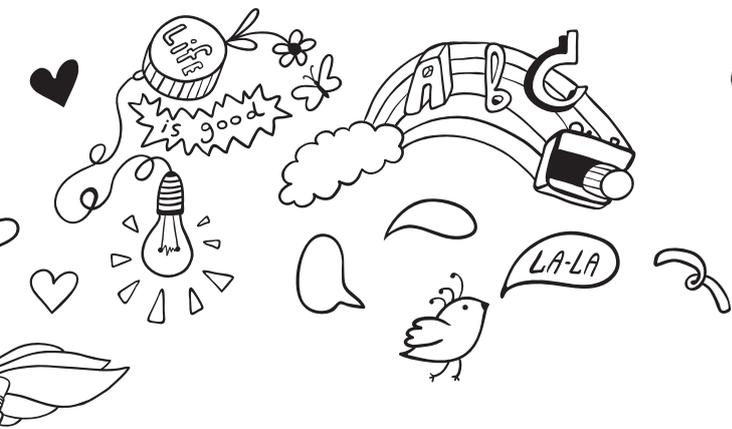
Filip David
„Kuća sjećanja i zaborava“

Borhes je na temu nesanice u jednoj od svojih kraćih priča napisao: „To je strahovati i brojati u gluvo doba surove neminovne otkucaje... to je znati da ste krivi što ste budni dok drugi spavaju.. to je užas biti i nastavljati da budete, to je sumnjiva zora“. Jedan domaći pisac opisao je stanje budnosti tokom noći ovako: „Bum-ćiha-bum-bum-ćiha-bum“.

To je zvuk voza koji neprestano ide, a autorovo ime je Filip David i 2014. godine je dobio NIN-ovu nagradu za roman koji vam upravo preporučujemo - za „Kuću sjećanja i zaborava“. Prepoznatljiv stil našeg uglednog autora je prožet i u ovom romanu, za koji slobodno možemo reći da je jedan od najautentičnijih u novijoj srpskoj književnosti.

Albert Vajs, glavni junak djela, jedan je od preživjelih, jedan od onih koji su ostali da svjedoče događajima Drugog svjetskog rata i koji konstantno pokušava da dođe do izvora zla, do mjesta ili osobe iz koje zlo potiče, te da sazna zašto je zlo toliko moćno i da li je možda postalo nepobjedivo. On cijeli život istražuje o zlu i o onome šta je trebalo da uradi jedne davne decembarske noći kada je izgubio brata, dok su ih roditelji spašavali iz voza koji je išao u smrt.

Da li postoji prava potreba za sjećanjem, da li je lakše zaboraviti ako je moguće, tražiti uzroke ili odustati od potrage? Sve su ovo pitanja kroz koja ovaj izvanredni pripovjedač istražuje misteriju života, smrti, dobra i zla.

MUZIKA

Hurts „Surrender“

Ni treći album britanskog synthpop dua „Hurts“ nije razočarao, ali ni odmakao od starog zvuka. Ukoliko ste i ranije bili fan ovih momaka, ovaj album će vam biti samo dobar nastavak jedne sjajne muzičke priče, koja je prema legendi započela ispred kluba u Mančesteru, kada su se ova dva momka upoznala razgovarajući o muzici.

Sa prva dva albuma postali su miljenici i publike i kritike, a trećim, kojeg vam i preporučujemo, su samo potvrdili taj status. Tekstove su, kao i na prethodnim albumima, pisali sami, a uradili su i produkciju na nekoliko pjesama. Prvi dio albuma će zadovoljiti sve ljubitelje klasičnog 'hurts' zvuka, naročito „Nothing Will Be Bigger Than Us“ i „Some Kind of Heaven“. U drugom dijelu imate priliku da čujete neke fantastične balade, kao što su „Perfect Timing“ ili „Wish“. Iako su nas navikli na mnogo 'žešće' i 'rasplesanije' stvari, mora se priznati da ni ovdje nisu podbacili.

Tematika tekstova je uglavnom ljubavna, kao i do sada, međutim provlače se i neki društveno angažovani stihovi, kao u pjesmi „Rolling Stone“ ili „Weight of the World“. Sve u svemu, ovi momci znaju šta najbolje rade i toga se čvrsto drže. Na „Surrender“-u od njih nećete čuti ništa što do sada niste, ali zato nastavljaju jednu odličnu priču na kvalitetan način i bez ikakvih razočaranja.

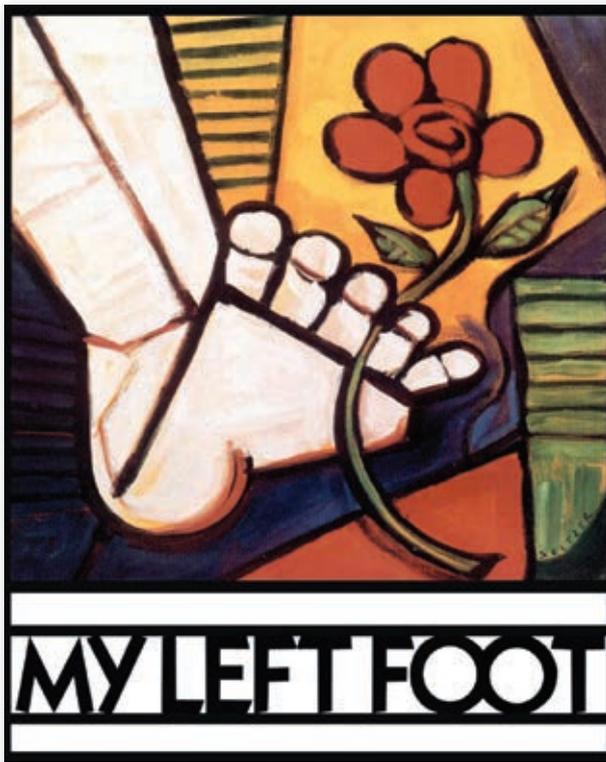

FILM

My Left Foot

Ovaj put preporučujemo nešto stariji film, a iz razloga što je nezaobilazna stanica svakog istinskog filmofila. Dovoljno je reći da glavnu ulogu tumači maestralni Daniel DeJ-Luis, koji je upravo ulogom u ovom remek-djelu osigurao svog prvog u nizu Oskara.

Uz to, ovaj film, snimljen 1989. godine i po istinitoj priči, pod režiserskom palicom Džima Šeridana, donio je Oskara i Brendi Friker za najbolju žensku sporednu ulogu. „My Left Foot“ je priča o Kristiju Braunu, čovjeku koji je rođen u siromašnoj radničkoj porodici, sa cerebralnom paralizom, u vremenu kada je to bilo sramota i nedopustivo. Kristi je imao kontrolu samo nad svojim lijevim stopalom i trebalo je da umre sam i napušten, međutim, kao i sve velike ljudske priče, i ova ima nevjerovatan ali realan obrt. Nije ozdravio, jer je to praktično i nemoguće, a ovo nije jedan od onih filmova koji vam donosi neki spektakl i koji očekuje od vas da povjerujete u njega. Naprotiv, ovo je topla ljudska priča o životu, preživljavanju, ljubavi i porodici. Priča koja će vas i nasmijati i rasplakati, a nakon završetka filma nećete se moći oteti utisku koliko ste zapravo srećni. Uživajte!

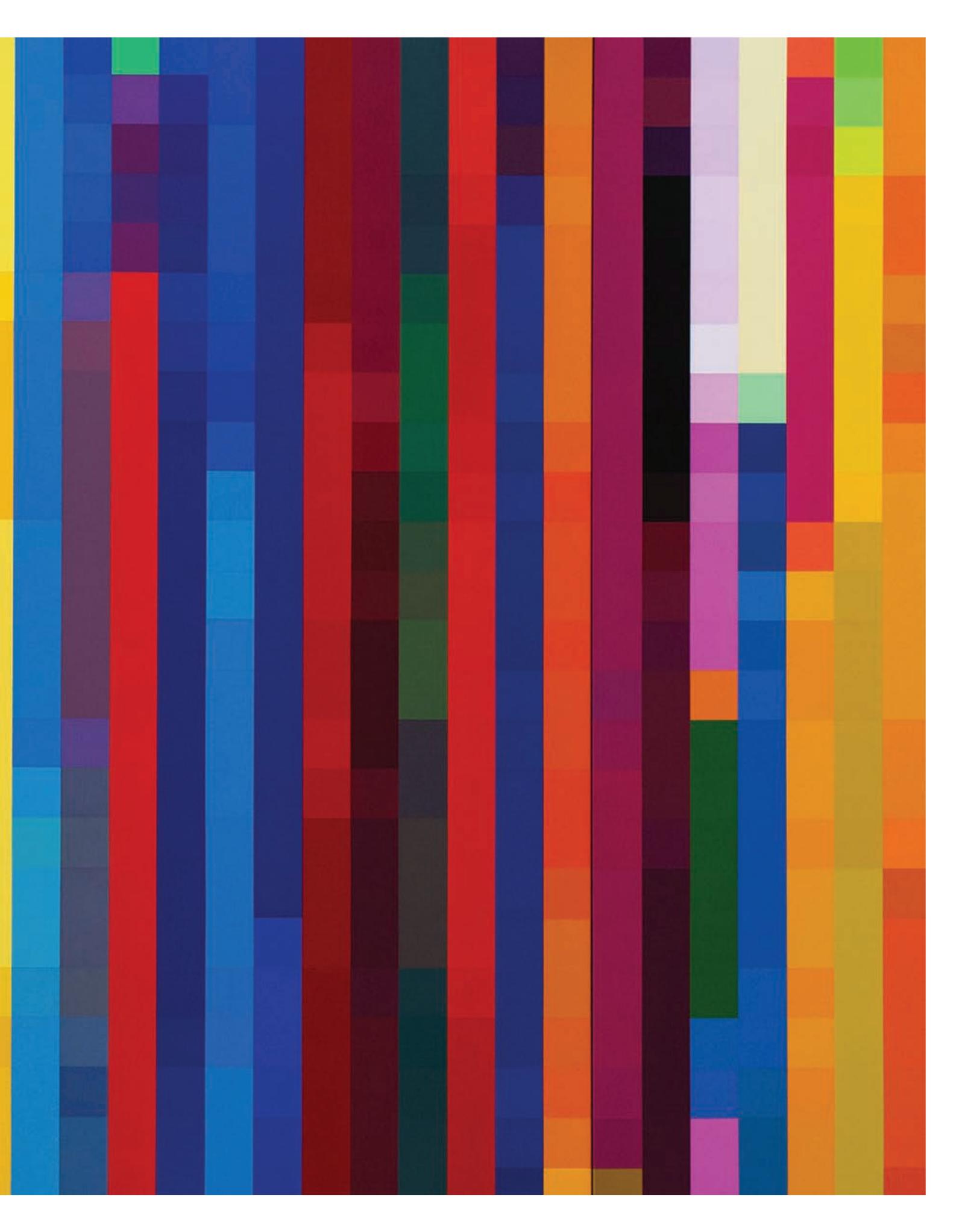

MAXIMINIMAL

AUTOR: Marius Vieth, Germany

OPIS FOTOGRAFIJE:
Ugrijmo zimu vedrim ljetnjim
bojama.

Novi **htc** Desire 626

**Više prilagodljiv
sa više ličnog
korisničkog doživljaja**

#MoreYou

Sa HTC Sense interfejsom možeš mijenjati izgled telefona isto koliko i svoj izgled, maksimalno prilagodljiv, minimalno zahtjevan. Iskaži sebe sa beskonačnim opcijama prilagođavanja. Otkrij više danas.

htc.com

See the Great, Feel the Great

LG G4

Inovacije
za bolji život

See the Great
Feel the Great

MAKE it
POSSIBLE

Ljubav na prvi dodir

Savršena kombinacija estetike i ergonomije

Novi interaktivni dizajn

Profesionalne performanse kamere

HUAWEI Mate S

consumer.huawei.com

MojHuawei

* Jedna godina premium garancije unutar 3 godine generalne garancije.